

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 13.3.2001
KOM(2001) 125 endelig

2001/0077 (COD)
2001/0078 (COD)

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

Gennemførelsen af det indre marked for energi

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV

**om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for
henholdsvis elektricitet og naturgas**

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING

**om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende
elektricitetsudveksling**

(forelagt af Kommissionen)

1. INDLEDNING

Først længe efter åbningen af de øvrige økonomiske sektorer lykkedes det at åbne energisektoren for konkurrence med henblik på at nå det mål, der blev sat i 1985, om inden 1992 at have et indre marked i Europa uden indre grænser. Elektricitets- og naturgasdirektiverne¹, som blev vedtaget i 1996 og 1998 til gennemførelse i henholdsvis februar 1999 og august 2000, kompenserede delvis for denne mangel og udgør et vigtigt skridt mod oprettelsen af et indre marked i disse sektorer. Målet med direktiverne er at liberalisere elektricitets- og gasmarkedet gennem en gradvis overgang til fri konkurrence og derved opnå en forbedring af energisektorens effektivitet og konkurrenceevnen i europæisk økonomi som helhed.

Fuld åbning af energimarkederne er et centralt element i forbedringen af Europas konkurrenceevne og borgernes velfærd. Elektricitet er den vigtigste sekundære energikilde i Den Europæiske Union og elektricitetsindustrien er en af de vigtigste sektorer i europæisk erhvervsliv. Den årlige produktion ligger på ca. 2500 terawatttimer² og den samlede årsomsætning på ca. 150 mia. EUR. Naturgas udgør en større og større del af den primære energiforsyning i EU, især som foretrukket brændsel til elektricitetsproduktion. Den årlige slutværdi for gas i EU vurderes til ca. 100 mia. EUR (inkl. skatter og afgifter).

Energiudgiften udgør en meget stor del af de europæiske produktionsomkostninger. På et globalt og konkurrencepræget marked er det altafgørende at have en effektiv energiforsyning og konkurrencebaserede energipriser. De seneste måneders høje oliepriser sammenholdt med, at gaspriserne i Europa traditionelt er bundet til olien, har i særlig grad tydeliggjort de potentielle fordele ved gas-til-gas-konkurrence, som er et vigtigt led i oprettelsen af det indre marked for energi.

Konklusionen i denne meddelelse er, at virkningerne af markedsåbningen hidtil har været positive både med hensyn til udviklingen af markedet som sådant og med hensyn til markedsåbningens indvirkning på dertil relaterede vigtige politiske mål for offentlig service, miljø og forsyningssikkerhed. Der er imidlertid nu behov for yderligere foranstaltninger for at fuldføre oprettelsen af det indre marked for energi, så man kan høste det fulde udbytte heraf. De foranstaltninger, der skal levere drivkraften hertil, er også blevet fastlagt. De vedrører graden af markedsåbning ("de kvantitative forslag") og minimumskravene til adgang til nettet, forbrugerbeskyttelse, regulering og regnskabsmæssig adskillelse (unbundling) af transmissions- og distributionsfunktionen i integrerede gas- og elselskaber ("de kvalitative forslag").

På grundlag af disse konklusioner har Kommissionen fremlagt et formelt forslag til ændring af elektricitets- og gasdirektiverne. Kommissionen har ligeledes fremlagt forslag til en forordning om principper og procedurer vedrørende betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling.

Meddelelsen opfylder således det krav, som blev fremsat på Det Europæiske Råds møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000, om at der skal arbejdes hurtigt på gennemførelsen af det indre marked for elektricitet og gas. Ligeledes imødekommer den Europa-Parlamentets anmodning til Kommissionen om at vedtage en detaljeret tidsplan for bestræbelserne på at opfylde de nøjagtigt definerede målsætninger om en gradvis, fuldstændig liberalisering af

¹ Direktiv 96/92/EF, EFT L 027 af 30.1.1997 og direktiv 98/30/EF, EFT L 204 af 21.7.1998.

² Dvs. 2500 mia. kWh.

energimarkederne³. På baggrund af en tidligere meddelelse fra Kommissionen⁴, som indeholdt en indledende analyse af åbningen af elektricitetsmarkedet og en undersøgelse af de midler, der skulle til for at fremme et velfungerende indre marked for elektricitet, genfremsatte Rådet (energi) den 30. maj 2000 opfordringen fra Det Europæiske Råd i Lissabon⁵.

Under udarbejdelsen af denne meddelelse, og før der kunne konkluderes, fandt Kommissionen det vigtigt, at alle interesserede blev hørt, dvs. arbejdsmarkedets parter, elproducenter, gasproducenter, transmissionssystemoperatører (herefter benævnt TSO'er), distributører, forbrugere og andre interesserede. Der blev derfor afholdt en offentlig høring i september 2000 med deltagelse af næsten 120 foreninger og selskaber.

2. DET INDRE MARKED FOR ELEKTRICITET OG NATURGAS – HIDLIDIGE FREMSKRIDT

2.1. Retsgrundlag

Fællesskabsdirektiverne om elektricitet og gas (96/92/EF og 98/30/EF) trådte i kraft henholdsvis den 19. februar 1997 og den 10. august 1998 og skulle ifølge de almindelige bestemmelser gennemføres i national lov to år senere.

Selv om de to direktiver afspejler forskellene mellem de to sektorers specifikke tekniske og handelsmæssige træk, indeholder de i stor udstrækning de samme vigtige foranstaltninger til liberalisering af de to markeder. Eneretten på ind- og udførsel af gas og elektricitet og på opførelse og drift af gas- og elproduktionsanlæg er blevet afskaffet som følge af direktivernes gennemførelse. Med hensyn til elektricitet er opførelsen af ny produktionskapacitet nu også i fuldstændig fri konkurrence.

I direktiverne er der fastsat en mindste markedsåbningsgrad, der på elområdet svarer til 30% af forbruget i 2000 og 35% i 2003 og på gasområdet 20% i 2000 og 28% i 2003. Dette gør det muligt for de største elforbrugere frit at vælge leverandører. På gasområdet har alle gasfyrede elværker denne mulighed uanset årligt forbrug.

Selv om en åbning af store dele af markedet (kvantitativ åbning) er altafgørende for udviklingen af en konkurrencesituation, er det ikke i sig selv nok til at sikre, at markedet fungerer i praksis. I denne forbindelse er adgang til elnettet af stor betydning, særlig da det må anses for at forblive et naturligt monopol. Faktisk vil det i de fleste tilfælde ikke økonomisk kunne betale sig at overløbe de eksisterende net, som derfor udgør en væsentlig infrastruktur. Det er derfor meget vigtigt, at markedets operatører kan få retfærdig adgang til transmissions- og distributionsnettene samt alle de nødvendige tilhørende hjælpefaciliteter ("adgang for tredjeparter"/third party access, forkortet TPA). Det vil bedst kunne lade sig gøre, hvis driften af transmissions- og distributionssystemerne (som i praksis ofte påhviler vertikalt integrerede selskaber) bliver adskilt fra de øvrige interesser, navnlig produktion og forsyning.

Direktiverne gav medlemsstaterne valget mellem et TPA-system med offentliggjorte priser gældende for alle kunder ("reguleret adgang for tredjeparter"), og et system med forhandlinger mellem parterne på grundlag af offentliggjorte rammebetingelser ("forhandlet adgang for tredjeparter"). Med hensyn til adskillelse er integrerede selskaber forpligtet til at

³ "Liberaliseringen af energimarkederne", A5-0180/00 af 6. juli 2000.

⁴ KOM(2000) 297 "Den seneste udvikling i gennemførelsen af det indre elektricitetsmarked".

⁵ Denne meddelelse er en fortsættelse af meddelelsen af 16. maj 2000, hvori Kommissionen beskrev sine første tanker om, hvordan liberaliseringen af elektricitetssektoren kunne gennemføres.

adskille de forskellige forretningsområder ved hjælp af "vandtætte skodder" mellem de forskellige områders regnskaber og fortrolige forretningsoplysninger. Ifølge eldirektivet skal der desuden udpeges en uafhængig (i hvert tilfælde i ledelsesmæssig henseende) transmissionssystemoperatør (TSO) for at sikre ikke-diskriminerende markedsadgang for både eksisterende og nye forbrugere. Med samme formål for øje er medlemsstaterne herudover pligtige at etablere en kompetent og uafhængig tvistbilæggelsesmyndighed.

2.2. Gennemførelse i praksis⁶

Alle medlemsstater har nu vedtaget national lovgivning til gennemførelse af direktivets bestemmelser vedrørende de fælles regler for det indre marked for elektricitet. Belgien har endnu ikke vedtaget de sekundære retsakter (gennemførelsesdekreter), der er nødvendige for, at lovene får retskraft.

På gasområdet havde de fleste medlemsstater gennemført naturgasdirektivet i deres primære nationale lovgivning per 10. august 2000. Kommissionen er for øjeblikket i færd med at undersøge gennemførelseslovgivningen i disse lande for at sikre sig, at alle de detaljerede bestemmelser i direktivet bliver overholdt. Men tre medlemsstater (Frankrig, Luxembourg og Tyskland) mangler endnu at fuldføre denne proces, og der er derfor indledt overtrædelsesprocedurer.

Ikke desto mindre har de første erfaringer med gennemførelsen af direktiverne været opmuntrende. Med hensyn til markedsåbning går de allerfleste medlemsstater længere end krævet i bestemmelserne, og mange har allerede besluttet gradvist at indføre fuld markedsåbning.

Markedsåbningsgrader for el og naturgas i EU – 2000

	Elektricitet	Gas
Mindstemål ifølge direktivet	30%	20%
Østrig	32%	49%
Belgien	35%	59%
Danmark	90%	30%
Finland	100%	90%
Frankrig	30%	20%
Tyskland	100%	100%
Grækenland	30%	0%
Irland	30%	75%
Italien	35%	96%
Luxembourg	40%	51%
Nederlandene	33%	45%
Portugal	30%	0%
Spanien	54%	72%
Sverige	100%	47%
Det Forenede Kongerige	100%	100%
EU – gennemsnit	66%	79%

⁶ Der findes detaljerede oplysninger på Kommissionens netsted om henholdsvis elektricitet: http://europa.eu.int/comm/energy/en/elec_single_market/index_en.html; og gas: http://europa.eu.int/comm/energy/en/gas_single_market/index_en.html

Endvidere har et klart flertal af medlemsstaterne valgt strukturelle markedsåbningsmekanismer, som med størst sandsynlighed vil fremme en effektiv konkurrence. De fleste medlemsstater har da også valgt reguleret adgang for tredjeparter, autorisationsprocedure for ny produktionskapacitet, fuld retlig adskillelse af transmissionssystemoperatører og oprettelse af uafhængige tilsynsmyndigheder.

Imidlertid er tendensen til reguleret adgang for tredjeparter og streng adskillelse mindre udtalt på gasområdet end på elområdet; kun seks medlemsstater overvejer alvorligt at gennemføre eller har allerede gennemført en retlig eller ejendomsrettet adskillelse af integrerede selskabers transmissions- og salgsaktiviteter.

På dette stadium kan man derfor konkludere, at gennemførelsesgraden er opmuntrende. Imidlertid siger erfaringer fra praksis allerede nu, at der skal yderligere forbedringer og en større indsats til for at sikre, at de to markeder kan fungere tilfredsstillende.

Som det fremgår af ovenstående, er der store forskelle mellem åbningsgraden i de forskellige medlemsstater, og denne tendens ser ud til at fortsætte, hvis der ikke foretages yderligere. Selv om et overvældende flertal af medlemsstater nu forventer at liberalisere alle elkunder inden 2007 og alle gaskunder inden 2008, er billedet langt fra ensartet. Situationen har givet anledning til stor bekymring hos de fleste medlemsstater og markedsaktører. De frygter for udviklingen af helt ensartede spilleregler på det indre marked, hvis denne situation fastholdes over en længere periode. Gensidighedsbestemmelserne i elektricitets- og naturgasdirektiverne er indført for midlertidigt at imødegå de kvantitative ubalancer i markedsåbningsgraderne. Men erfaringerne på elektricitetsmarkedet har vist, at en sådan bestemmelse nok ikke i tilstrækkelig grad kan tage hensyn til alle aspekter af etableringen af helt ensartede spilleregler for medlemsstater og operatører⁷.

Under den offentlige høring blev netop dette forhold da også understreget i et overvældende flertal af høringssvarene. De meget forskellige konkurrencevilkår medlemsstaterne imellem, f.eks. med hensyn til små og mellemstore virksomheders muligheder for at købe billigere el, blev betragtet som en alvorlig konkurrenceforvridning. Faktisk talte mere end 80% i deres høringssvar for en fuldstændig åbning af markedet på kort til mellemlang sigt.

Markedsåbning er vigtig, men for at den i praksis kan fungere effektivt, skal der garanteres *retfærdig og ikke-diskriminerende adgang til nettet*. Selv om der er sket store fremskridt i så henseende, særligt med hensyn til elektricitet, er der stadig brug for yderligere forbedringer. De talrige klager, som Kommissionen og medlemsstaternes egne forvaltninger og tilsyns- og konkurrencemyndigheder modtager, er tegn på, at målet om ikke-diskriminerende adgang til nettet i praksis endnu ikke til fulde er nået. Endvidere har nogle virksomheder gjort Kommissionen opmærksom på, at manglen på en klar og effektiv adskillelse sammen med standardiserede eller offentliggjorte TPA-tariffer udgør en væsentlig hindring for adgangen til markedet, da man ikke tror på, at der findes en effektiv og ikke-diskriminerende adgang til nettet. Dette udgør i sig selv en betydelig bremse for udviklingen af et effektivt indre energimarked. Systemerne og reglerne for adgang for tredjeparter og graden af adskillelse spiller en grundlæggende rolle i denne sammenhæng. Disse grundelementer for fair konkurrence er også blevet fremhævet i den nyligt offentliggjorte grønne bog om energiforsyningsikkerhed⁸.

⁷ For eksempel har steds mere udviklede handelsordninger gjort det umuligt at spore oprindelsen af gas og elektricitet.

⁸ KOM(2000) 769, s. 71.

Det kan derfor konkluderes, at hvis der skal udvikles reel konkurrence og opnås målelige resultater for både leverandører og forbrugere, skal der sikres en effektiv adskillelse og ordentlige, fair og ikke-diskriminerende vilkår for adgangen til de europæiske gas- og elektricitetsnet. Hvis ikke *begge* disse forudsætninger er opfyldt, vil der altid kunne ske en konkurrenceforvridning. Med hensyn til strukturen i gassektoren er det desuden afgørende, at der udvikles reel konkurrence på forsynings siden i de første led af forsyningskæden på gasmarkedet. Både gasdirektivet og konkurrencepolitikken kan komme til at spille en vigtig rolle her.

Høringsdeltagerne understregede atter disse kvalitative emner som altafgørende for udviklingen af reel, effektiv og fair konkurrence. Over 70% af indlægsholderne var da også for en stramning af de nuværende bestemmelser om adskillelse. Og bortset fra gassektorens repræsentanter anså kun to af de tilstedeværende organisationer og selskaber direktivets nuværende bestemmelser for tilstrækkelige til at sikre fair konkurrence. Med hensyn til TPA var der desuden ingen høringdeltagere, der foretrak systemet med forhandlet adgang for tredjeparter, som direktivet giver mulighed for i dag.

I samme forbindelse understregede mange deltagere, at det var vigtigt, at der fandtes uafhængige nationale tilsynsmyndigheder, og nogle mente endog, det var nødvendigt med en tilsynsmyndighed på EU-plan. En tilsynsmyndighed har betydning for oprettelsen af et reelt konkurrencepræget marked, navnlig for at sikre ikke-diskriminerende adgang til nettet. Tilsynsmyndigheder har kompetence til at fastsætte eller godkende nettariffer og intervenere *ex ante* på markedet modsat konkurrencemyndigheder, som kun kan behandle konkurrenceproblemer *ex post* og ifølge procedurer, der ikke er tilpasset fastsættelsen af tariffer.

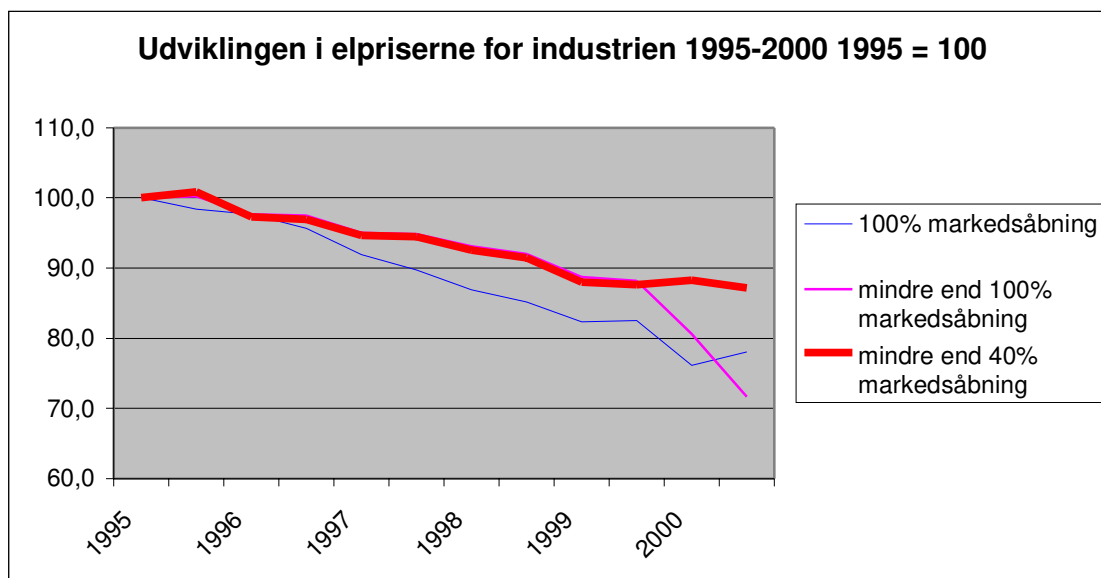
Endelig er det vigtigt at udarbejde en fælles holdning til dette emne ud fra høje standarder for at sikre ensartede spilleregler, navnlig i lyset af, at der udvikles tilsvarende regler i ansøgerlandene.

Konkluderende ser det selv om den igangværende markedsåbningsproces er en fordel for den europæiske konkurrencedygtighed som helhed, altså allerede på dette tidlige tidspunkt ud til, at der er adskillige svagheder i det nuværende retsgrundlag, som der må rettes op på, inden et fuldt operationelt indre marked for gas og elektricitet kan gennemføres.

2.3. Prisudvikling⁹

Priserne på el til erhvervs kunder er faldet i alle medlemsstater, siden elektricitetsdirektivet blev gennemført. De største prisnedsættelser kan i almindelighed konstateres i medlemsstater, der har åbnet deres marked mere end det i bestemmelserne krævede minimum, og hvis marked er i en effektiv hjemlig konkurrencesituation eller har udenlandske konkurrenter. Det fremgår af nedenstående tegning, der viser prisudviklingen for store erhvervs kunder siden 1995.

⁹ Hovedkilden til dette kapitel er Eurostat, som halvårligt offentliggør el- og gasprisstatistikker.

Kilde: Eurostat

Bemærk:

Priserne er eksklusive energiafgifter og moms, og de er renset for inflation.

"Industrien" er erhvervskunder med et årligt elforbrug på 2 GWh.

I Det Forenede Kongerige, der var først til at liberalisere, har der været store prisnedsættelser, siden markedsåbningen blev indledt i 1990; prisen til f.eks. de britiske erhvervskunder er blevet nedsat siden da med gennemsnitligt 35% i faste priser, hvor fællesskabsgennemsnittet ligger på 25%. I Finland og Sverige, hvor markedsåbningen indledtes senere, har prisnedsættelserne også være betydelige med henholdsvis 20% i Finland siden 1995 og 15% i Sverige siden 1996. Dette er bemærkelsesværdigt i og med, at elprisen i disse to lande i forvejen var en af de laveste i Europa før markedsåbningen. Yderligere er der i Tyskland, som først for nylig er begyndt at liberalisere, sket et hastigt fald i priserne med gennemsnitlig 25% fra marts 1998 til august 2000.

Elprisnedsættelserne gælder ikke kun erhvervslivet, men også husholdningerne, dog i mindre udtalt grad. De største prisnedsættelser ses i medlemsstater, hvor forbrugerne frit kan skifte elselskab, og navnlig hvor det i praksis også er nemt. Erfaringer fra Finland og Sverige viser, at husholdningerne drog fordel af markedsåbningen, da man fjernede kravet om anskaffelse af dyre målere og indførte begrebet standardiserede belastningskurver¹⁰. Siden 1998 er gennemsnitsprisen til husholdningerne faldet med 13% i Finland og 16% i Sverige¹¹.

¹⁰ En standardiseret belastningskurve er en kurve beregnet ud fra, hvornår og i hvilke mængder en bestemt type husholdning forbruger elektricitet. Forskelle mellem standardkurven og husholdningens faktiske forbrug afregnes efter hver periodevis aflæsning af den eksisterende måler, således at der kan foretages modregning i husstandens acontobetaling, og dermed er der ikke længere brug for den dyre løbende aflæsning af det faktiske forbrug.

¹¹ Ifølge sammenslutningen af svenske eldistributører har 10% af alle husholdninger skiftet elselskab mellem 1. november 1999 og 31. august 2000. Elpriserne er dog også faldet for de øvrige husholdninger. Sammenslutningen vurderer, at 2/3 af alle elselskaber har nedsat deres priser.

Elprisudviklingen har således været meget positiv, siden markedsåbningsprocessen begyndte i Den Europæiske Union. Man kan dog ikke konkludere, at priserne fortsat vil falde med den fortsatte markedsåbning. En af de vigtigste faktorer for elprisen er det brændsel, der bruges til elproduktion. EU har f.eks. ringe indflydelse på udviklingen i råolieprisen og - i hvert fald foreløbig - på naturgasprisen, som i de fleste medlemsstater er bundet til olieprisen. Men en reel konkurrencesituation kan dog sikre, at prisen afspejler udbud og efterspørgsel, og at der opnås effektivitetsforbedringer, hvilket ikke skete, dengang de nationale monopoler dominerede markedet.

Situationen er mere uklar på gasområdet. Markedsåbningens virkning på gaspriserne er kraftigt forvredet af stigningen i oliepriserne og udviklingen i euroens kurs i forhold til dollaren. Dette afspejler i nogen grad de strukturelle forskelle mellem gas- og elproduktion og kontraktordninger for gasforsyning, herunder gasprisernes binding til oliepriserne. Først når der er reel gas-til-gas-konkurrence, vil gaspriserne i tilstrækkelig grad afspejle udbud og efterspørgsel på gasmarkedet uafhængigt af oliemarkedet. Alligevel førte det oprindeligt til lavere gaspriser, at der blev indført konkurrence i Det Forenede Kongerige, som var et relativt isoleret marked med rigelige forsyninger af brændsel. Fra 1990 til 1999 faldt den gennemsnitlige britiske gaspris til erhvervslivet med 45% og til husholdningerne med 20%¹². Efter at samkøringslinjen fra Bacton i England til Zeebrugge i Belgien var åbnet i oktober 1998, steg de britiske gaspriser imidlertid til omkring det dobbelte i løbet af 2000. Det skyldes hovedsagelig stigende gaspriser på kontinentet, som er bundet til olieprisen, der er steget betydeligt det seneste halvandet år.

Der er enorme forskelle på gaspriserne medlemsstaterne imellem. Denne situation vil virke forvridende på markedet i de energiforbrugende sektorer. Det skal også nævnes, at de små og mellemstore virksomheder for øjeblikket ofte ikke har de samme prisfordele som de store erhvervskunder, især hvis de er bundet til det lokale elselskab uden mulighed for at skifte leverandør.

For at sikre udviklingen af en effektiv konkurrence er det vigtigt, at det indre marked for elektricitet og gas overvåges. Ligeledes skal en sådan overvågning sikre, at de lavere el- og gaspriser ikke får en negativ virkning på udviklingen af miljøvenlige teknologier inden for vedvarende energikilder og energieffektivitet. Det gælder ikke kun forbrugerpriserne på el, men også konkurrenceindikatorer som antal forbrugere, der skifter elselskab, efter at markedet er åbnet, ændringer i markedsandele og omfanget af nye elselskaber på markedet. Man må imidlertid ikke glemme, at alene truslen om nye konkurrenter kan være nok til at få de eksisterende leverandører til sænke deres priser. Analyser af markedsandele er måske ikke en nøjagtig indikator for liberaliseringens virkning, og det er derfor også vigtigt at foretage benchmarkingundersøgelser af transmissions- og distributionstariffer i hele EU for at sikre, at tilsynsmyndighederne i de enkelte medlemsstater besidder den nødvendige information for at kunne sammenligne tarifniveauerne på deres eget marked. Kommissionen har for nylig iværksat en undersøgelse på området, som fortsat vil indgå i dens arbejde.

2.4. Udviklingen i handelen i det indre marked

2.4.1. Nuværende situation og tendenser i det indre marked

Målet med el- og naturgasdirektiverne er gennemførelsen af et fuldt integreret indre marked og ikke 15 mere eller mindre liberaliserede, men stort set nationale markeder. Det er derfor

¹² Kilde: Det britiske handels- og industriministerium: "UK Energy Sector Indicators - 1999".

opmuntrende at se, at handelen over landegrænser også udvikler sig. F.eks. svarer den samlede handel med elektricitet til ca. 8% af Fællesskabets totale elproduktion. Som angivet i grønbogen om energiforsyningsikkerhed¹³ er dette samhandelsniveau dog langt mere beskedent end i de øvrige brancher, f.eks. telekommunikation, finansielle tjenesteydelser og industriprodukter, som har haft stor gavn af det indre marked.

Nedenstående tabel angiver fysisk eksport og import per land for 1999¹⁴:

GWh	Import	Eksport
Belgien	8918	8204
Tyskland	39304	38018
Spanien	11858	5905
Frankrig	4471	66668
Grækenland	1813	1652
Italien	42539	527
Luxembourg	6175	657
Nederlandene	22406	3753
Østrig	10494	14402
Portugal	3513	4453
Schweiz	20856	30123
Centraleuropa	5030	13012

Selv om samhandelen over landegrænser stadig er begrænset, betyder det ikke, at konkurrencen ikke har haft sin virkning. Som allerede nævnt er elpriserne således faldet i næsten alle medlemsstater siden gennemførelsen af eldirektivet. Såvel konkurrence på hjemmemarkedet som presset fra udenlandsk konkurrence har betydet, at elproducenterne trods fysiske begrænsninger har måttet sænke priserne for at holde på deres kunder.

En vigtig indikator for udviklingen af det reelle, integrerede indre marked er desuden antallet af forbrugere, der har valgt at skifte elselskab, og hvorvidt nye forsyninger stammer fra en producent i en anden medlemsstat. Kommissionen har derfor indledt en overvågningsundersøgelse heraf og har anmodet om de tilgængelige oplysninger fra erhvervslivet, medlemsstaterne og de nationale tilsynsmyndigheder. Selv om der endnu ikke findes data for alle medlemsstater, kan der dog allerede opstilles en række indikatorer.

¹³ KOM(2000) 769, s. 69.

¹⁴ Samhandelen inden for det skandinaviske system (NORDEL) og mellem Irland og Det Forenede Kongerige indgår ikke.

Ifølge de oplysninger, som det er lykkedes Kommissionen at indsamle på området, ligger antallet af forbrugere, der har skiftet elselskab, højest i de medlemsstater, hvor markedsåbningen begyndte tidligt. F.eks. i Finland har ca. 20% skiftet elselskab, og i Sverige og Det Forenede Kongerige menes de fleste erhvervs kunder at have skiftet elselskab mindst én gang, siden der blev indført konkurrence i 1996. Men også i de medlemsstater, hvor markedsåbningen først kom senere, kan tendensen ses. I Frankrig, Tyskland, Spanien og Portugal f.eks. anslås det, at ca. 5% af de privilegerede kunder har skiftet elselskab.

Men der findes endnu ikke mange oplysninger om, i hvilket land forbrugernes nye elselskab ligger. Dog ser det ud til, at de fleste forbrugere vælger en hjemlig leverandør undtagen i lande, hvor et monopolselskab sidder på markedet. Det er vigtigt, at udviklingen overvåges, og flere oplysninger vil kunne udtrages af de indikatorer, som Kommissionen gennem EUROSTAT i øjeblikket er i færd med at udvikle netop med henblik på at overvåge og bedømme, hvordan det indre marked fungerer.

Denne udvikling er tegn på, at et reelt konkurrencepræget indre marked er ved at tage form i EU. Samtidig viser den, at det langt fra er fuldført.

I lande, hvor elmarkedet domineres af en eller to producenter, som dækker hele landets elforbrug, kan der kun skabes reel konkurrence på markedet, hvis det er muligt at importere store mængder elektricitet.

Hvis handelen over landegrænser desuden fortsat er begrænset, og markederne hovedsagelig er nationale, vil produktionskapaciteten i EU sandsynligvis ikke blive udnyttet effektivt. Er der f.eks. stadig fysiske begrænsninger på eksport, bliver der måske opført nye elværker i én medlemsstat, mens der findes ledig, lukningstruet kapacitet i en anden. Og endelig får en sådan situation sandsynligvis konsekvenser for forsyningssikkerheden i EU, såfremt nye anlæg anvender en importeret energikilde, f.eks. naturgas, mens eksisterende lukningstruede værker fyrer med energikilder, der er mindre eller slet ikke problematiske med hensyn til forsyningssikkerhed såsom vedvarende energikilder.

For at der kan rettes op på disse forhold, er det vigtigt, at samhandelsmulighederne maksimeres. Og i denne forbindelse er det nødvendigt med følgende tre indsatsområder:

- hensigtsmæssige regler for prisfastsættelse i grænseoverskridende handel
- regler for tildeling og forvaltning af sparsom kapacitet på samkøringslinjer; og
- en forøgelse af den eksisterende fysiske kapacitet på samkøringslinjer, hvis det er økonomisk berettiget.

Disse tre indsatsområder udgør et væsentligt supplement til direktiverne om el og naturgas.

2.4.2. Arbejdet i Firenze- og Madrid-forummet

Europa-Kommissionen har taget initiativ til at oprette to nye organer til at tage sig af disse indsatsområder, navnlig de to første, nemlig Electricity Regulatory Forum i Firenze i 1998 og European Gas Regulatory Forum i Madrid i 1999. De ovennævnte forhold er tekniske, komplicerede og i hastig udvikling, og de to fora udgør en hensigtsmæssig og fleksibel måde at opnå fremskridt på. De holder halvårlige møder og består af medlemsstaternes repræsentanter, nationale tilsynsmyndigheder, Europa-Kommissionen, TSO'er, el- og gasområdets producenter, forhandlere, forbrugere, netbrugere samt el- og gasbørser.

Begge fora har haft som deres første opgave at oprette et organ, hvori TSO'erne kunne være repræsenteret. Således oprettede man for elområdet ETSO, Den Europæiske Sæmmenslutning af Transmissionssystemoperatører, som er et fuldstændig nyt organ, der er adskilt fra andre af elsektorens sæmmenslutninger og organer. På gasområdet blev der i sommeren 2000 lavet en gruppering af TSO'er, forkortet GTE. Hertil kommer, at de nationale tilsynsmyndigheder på el- og gasområdet har oprettet Council of European Energy Regulators (CEER). Disse skridt har vist at være af stor betydning i bestræbelserne på at finde frem til et fælles grundlag for diskussionen af nogle af de pågældende forhold.

2.4.3. *Transmissionstariffer for grænseoverskridende handel med elektricitet.*

Da direktivet blev vedtaget, foretog de enkelte medlemsstater selv tarifiering for den grænseoverskridende handel på grundlag af deres eget system. Det medfører betragtelige forskelle i tarifieringsstrukturerne rundt om i EU. Nogle lande pålægger kun forbrugerne at betale en afgift, mens andre tog sig betalt af både producenter og forbrugere. Endvidere lægger nogle medlemsstater afgift på transitflows, andre ikke. Det resulterer i alvorlig konkurrenceforvriddning og i mange tilfælde også såkaldt "pancaking", som er den akkumulerede afgift, der skal betales i alle transitlandene på strækningen mellem producent og forbruger, og som ikke står i et rimeligt forhold til de faktiske udgifter. Firenze-forumets første opgave blev derfor at etablere en aftale om et harmoniseret system for grænseoverskridende tarifiering.

I forummet opnåedes der hurtigt enighed om de grundlæggende principper for tarifieringssystemet, nemlig gennemsigtighed, enkelhed, omkostningsafspejling og ikke-diskriminering. Endvidere lykkedes det også at skabe enighed om grundlaget for den mekanisme, der er nødvendig for at gennemføre følgende principper:

- mekanismen skal tage udgangspunkt i fysisk flow og ikke i afstanden mellem to kontraherende parter;
- hvor lande eksporterer betydelige nettomængder af elektricitet, afføder det fysisk flow og transitflow. Dette transitflow giver anledning til udgifter i de lande, der lægger net til;
- disse transitlande skal kompenseres for de udgifter, som transitflowet medfører for deres net, af de markedsaktører i TSO-området, der er ansvarlige for flowet;
- en sådan kompensation bør ske i form af betaling mellem TSO'er.

På det femte møde i Firenze-forummet i marts 2000 blev det i princippet aftalt, at der skulle indføres et tarifieringssystem for handelen med elektricitet over landegrænser på grundlag af ovennævnte principper i en foreløbig prøveperiode på et år. Transmissionssystemoperatørerne skulle således yde hinanden kompensation for transitflowet på grundlag af finansielle beregninger, der blev foreslået og verificeret på nationalt plan. Et enkelt vigtigt forhold blev imidlertid overladt til landene selv i henhold til nærhedsprincippet, nemlig måden, hvorpå de nationale TSO'er lader nettoresultatet af de erlagte og modtagne kompensationsbeløb slå igennem i deres tarifieringssystemer. På dette punkt besluttede man altså at overlade spørgsmålet til medlemsstaternes skøn i den foreløbige etårsperiode. De nationale mekanismer skulle dog fortsat være underlagt Europa-Kommissionens overordnede koordinering og kontrol for at sikre, at de potentielt forskellige fremgangsmåder på medlemsstatsniveau ikke i urimelig grad medførte en forvriddning af det indre marked for elektricitet.

Kommissionen har endnu ikke været villig til at tilslutte sig ikrafttrædelsen af det foreløbige system, idet den på baggrund af de oplysninger, som alle de berørte landes tilsyns- og kompetente myndigheder har indsendt, ikke mener at kunne udelukke, at de potentielle forskelle landene imellem ikke ville medføre en urimelig grad af forvriddning på det indre marked. Der er faktisk opstået to grupperinger blandt medlemsstaterne. Den ene gruppe har til hensigt at indføre en eksportafgift, mens den anden foretrækker et system, hvor omkostningerne fordeles på alle nettets brugere. Under disse omstændigheder ville indførelsen af det foreløbige tarifieringssystem sandsynligvis medføre forskelsbehandling af operatørerne og handelsforvriddning i et uacceptabelt omfang, navnlig fordi de eksportafgifter, som nogle lande påtænker, ofte ville resultere i betydeligt højere transaktionsomkostninger end de nugældende nationale tarifieringssystemer.

Det var netop, hvad repræsentanter for de store erhvervskunder, forhandlere, et antal medlemsstater og en række nationale tilsynsmyndigheder understregede, da de i forskellige anledninger havde lejlighed til at udtrykke deres alvorlige bekymring med hensyn til den påtænkte eksportafgifts opbygning og leje.

Kommissionen er af den opfattelse, at selv om det foreløbige system netop kun er foreløbigt, skal det ikke desto mindre bygge på principper, som sikrer et velfungerende indre marked, og det må ikke indeholde elementer, der kan udgøre en handelshindring. Den mest hensigtsmæssige måde at nå dette mål på ville være, at de to medlemsstater, der agter at indføre en sådan eksportafgift, undersøgte, hvorvidt de kunne afholde sig fra at indføre den, eller om det foreslåede afgiftsleje kunne sænkes betydeligt for at begrænse den eventuelle handels- og konkurrenceforvriddning.

Kommissionen har ført yderligere diskussioner med de enkelte tilsynsmyndigheder og nationale myndigheder for at få en løsning på problemet, så det foreløbige tarifieringssystem kan indføres i nærmeste fremtid.

Under disse diskussioner har de berørte medlemsstater, navnlig Tyskland, imidlertid erklæret sig villige til at nedsætte de påtænkte eksportafgifter, men kun på den betingelse, at alle de øvrige medlemsstater efterfølgende indfører en eksportafgift af samme størrelsesorden, inklusive de medlemsstater, der foretrækker et system, hvor omkostningerne fordeles på alle nettets brugere. Denne fremgangsmåde ville dog hverken være acceptabel for sidstnævnte medlemsstater eller for Kommissionen, idet den i sit nedenstående forslag (2.4.5.) om et endeligt tarifieringssystem ønsker at indføre princippet om fordeling af omkostningerne i alle medlemsstaterne. Det ville derfor være inkonsekvent af Kommissionen at tilskynde de medlemsstater, der er villige til at anvende denne metode allerede i det foreløbige system, til at opgive den og indføre en eksportafgift.

Hvis det foreløbige system indføres, ville det have været et stort fremskridt med hensyn til at opbygge erfaring med kompensationsmekanismen blandt TSO'erne og afskaffe de eksisterende tariffer. Det ville også gøre tarifieringsstrukturene enklere.

Men hvis der ikke kan findes en tilfredsstillende løsning, vil det fortsat være de rent nationale systemer, der anvendes til grænseoverskridende transmissioner, indtil et solidt, endeligt system kan træde i kraft, som skitseret nedenfor (2.4.5.). Disse nationale systemer vil dog, indtil de forsvinder, fortsat være underlagt traktatens konkurrenceregler.

Selv om det foreløbige system sluttelig kan træde i kraft, er der dog stadig en række vigtige forhold, som skal afklares, førend der kan etableres et endeligt tarifieringssystem i fuld overensstemmelse med førnævnte grundlæggende principper. Disse principper omfatter den

præcise metode til beregning af omkostningen ved at lægge net til transitflow, harmonisering af måden at finansiere betalingerne på og harmonisering af visse elementer i de nationale tarifieringssystemer, som er nødvendige for udviklingen af fair og uforvredet handel¹⁵. Det har ikke været muligt at løse disse problemer i Firenze-forummet.

2.4.4. Overbelastningsstyring

Om end Kommissionen prioriterer opførelsen af nødvendig og økonomisk berettiget ny samkøringskapacitet, må det erkendes, at nogle samkøringslinjer fortsat vil være overbelastede inden for en overskuelig fremtid. Det er derfor afgørende for udviklingen af det indre marked, at den tilgængelige kapacitet tildeles således, at et konkurrencepræget indre marked fremmes bedst muligt. Firenze-forummet søgte at udvikle fælles retningslinjer for at sikre, at denne målsætning opfyldes af medlemsstaterne, når de tildeler kapacitet. En arbejdsgruppe med repræsentanter fra tilsynsmyndighederne, Kommissionen, medlemsstaterne og - hvor det var relevant - erhvervslivet blev nedsat for at udarbejde disse retningslinjer, som blev vedtaget på det seneste møde i Firenze-forummet i november 2000. Arbejdsgruppen konkluderede bl.a., at kapacitet bør tildeles på baggrund af markedsmekanismer. Vedtagelsen af retningslinjerne er et fremskridt på dette område. Deres gennemførelse i praksis på nationalt plan sker dog helt på frivillig basis.

2.4.5. Behov for yderligere foranstaltninger

Firenze-forummet har vist sig at være et meget effektivt redskab til at opnå en grad af enighed om dybt komplicerede og kontroversielle emner i hastig udvikling. Og selv om forummet fortsat vil have stor betydning i denne henseende, særligt fordi det sikrer, at erhvervslivet og husholdningerne er repræsenteret, så har den seneste erfaring, navnlig fra den påtænkte indførelse af et foreløbigt tarifieringssystem, vist, at processen lider af en række mangler, når det gælder konkrete beslutninger om specifikke forhold:

- Processen er uformel og baseret på halvårlige todagesmøder. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt at træffe konkrete beslutninger om meget detaljerede forhold, som kræver en tilbundsående debat.
- Det kræver fuld enighed fra alle parter at gøre fremskridt, uanset område.
- En beslutning kan kun gennemføres, hvis alle parter respekterer den. Der findes ingen virkemidler til sikring af gennemførelsen.
- Visse forhold såsom beregning af det korrekte niveau for betaling mellem TSO'erne kræver, at der jævnligt træffes detaljerede beslutninger. Forummet er ikke i stand til at behandle sådanne emner på en hensigtsmæssig måde.

I lyset af disse mangler har Kommissionen draget den konklusion, at det for at bygge videre på de fremskridt, som forummet har opnået, nu er nødvendigt at vedtage et lovgivningsmæssigt instrument til sikring af den endelige beslutningstagning om tarifiering af grænseoverskridende transmissioner og overbelastningsstyring på samkøringslinjer. Hvis forbrugerne skal have fuldt udbytte af det indre marked, er et sådant instrument af afgørende betydning. Yderligere vil det kunne sikre, at Parlamentet og Rådet inddrages fuldt ud.

¹⁵ Dette vedrører især, hvordan netafgifterne er fordelt mellem producenter og forbrugere.

Medlemsstaterne kan ikke løse problemet alene, fordi den fremgangsmåde, der skal anvendes til at udarbejde et effektivt tarifieringssystem, kræver samordning og ikke kan udvikles på nationalt plan. Som det er påvist ovenfor, vil et uformelt samarbejde ikke kunne sikre gennemførelsen af et hensigtsmæssigt system med de fornødne proceduremæssige og demokratiske sikkerhedsforanstaltninger. Derfor er Kommissionens forslag om et lovgivningsmæssigt instrument i fuld overensstemmelse med nærhedsprincippet, som omvendt netop nødvendiggør et sådant forslag. Kommissionen har følgelig sammen med vedtagelsen af denne meddelelse besluttet at forelægge et forslag for Parlamentet og Rådet til vedtagelse af en "forordning om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling"¹⁶.

2.4.6. Gasområdet: Madrid-forummet

Madrid-forummet (The European Gas Regulatory Forum) holdt sit første møde i 1999 og har siden holdt to andre møder.

På gasområdet er man ikke kommet så vidt i arbejdet som på elområdet, fordi naturgasdirektivet først blev gennemført halvandet år senere end eldirektivet. Imidlertid behandler Madrid-forummet nu aktivt en række vigtige forhold og har opnået betydelige fremskridt. Forummets tredje møde i oktober 2000 markerede et vendepunkt. Her blev de vigtigste emner fastlagt sammen med en række nøgleprincipper og en klar dagsorden for det fremtidige arbejde.

Graden af sammenhæng mellem gassens fysiske og aftalemæssige vej fra sælger til køber er højere end for elektricitet, navnlig med hensyn til de internationale transitflows, der bringer gassen fra produktionsstedet til aftagermarkedet. Der er foregået transmission af gas mellem og gennem medlemsstaterne i mange år, og mere end halvdelen af al den naturgas, der forbruges i EU, krydser mindst én grænse under transmissionen. Der findes allerede grænseoverskridende tariffer for fysisk flow gennem systemerne.

Men sammenhængen mellem fysisk og aftalemæssigt flow vil efterhånden forsvinde i kraft af konkurrencen. Derfor er det altafgørende, at der i de europæiske gastarifieringsordninger tages hensyn hertil, og at TPA-tarifferne afspejler omkostningerne. Tarifferne bør f.eks. ikke sættes i forhold til afstanden, når de faktiske transmissionsomkostninger ikke afspejler den imaginære aftalemæssige vej, som det er tilfældet med bl.a. swaps.

Mens overbelastning for øjeblikket ikke udgør nogen begrænsning af betydning for udviklingen af det europæiske gasmarked, nævnes den imidlertid oftere og oftere som en mulig hindring for handel og netadgang. Som et første skridt mod rettidige og nøjagtige oplysninger om tilgængelig kapacitet i det europæiske gasnet er der stillet krav til TSO'erne på gasmarkedet om at udarbejde og offentliggøre et detaljeret kort over det europæiske gasnet med angivelse af tilgængelig transmissionskapacitet ved alle nettets større ind- og udgange.

Endelig bliver det nødvendigt at oprette en kodeks for ikke-diskriminerende adgang til nettet med netbrugernes rettigheder og pligter, for at nye aktører på markedet kan få lettere adgang. Madrid-forummet har desuden efterlyst en TSO-ordning i samhandelen over landegrænser, der skulle fungere som en clearing-mekanisme for transmission af gas mellem forskellige systemer. Disse supplerende foranstaltninger er helt klart nødvendige for, at det indre marked fuldt ud kan komme forbrugerne til gode. Det arbejde, der udføres i Madrid-forummet, skal

¹⁶ EFT-henvisning.

derfor fortsættes og færdiggøres. Men af ovennævnte grunde er det endnu ikke hensigtsmæssigt at foreslå lovgivningsmæssige instrumenter for f.eks. tarifiering og overbelastningsstyring på gasområdet. Ikke desto mindre vil Kommissionen være opmærksom på spørgsmålet og om fornødent foreslå passende forholdsregler.

2.4.7. *Infrastruktur: Udarbejdelse af en plan for infrastrukturen på elområdet og revision af retningslinjerne for transeuropæiske net*

– Infrastruktur på elområdet

Hvis samhandelen med elektricitet inden for EU skal stimuleres, kræver det, at de eksisterende samkøringslinjer mellem medlemsstaterne udnyttes optimalt, og det skal som ovenfor beskrevet nås gennem retfærdige og gennemskuelige regler for grænseoverskridende tarifiering og overbelastningsstyring.

Lige så vigtigt er det, at der ansøres til opførelse af ny infrastruktur. Det europæiske transmissionssystem er endnu ikke tilstrækkelig udviklet til at fungere i et reelt indre marked med effektive handelsmuligheder. Det er ikke overraskende, eftersom samkøringslinjerne hidtil er blevet opført af vertikalt integrerede monopolselskaber, der ikke havde andre målsætninger end en forbedring af deres egen systemsikkerhed og leveringskvalitet.

To år efter ikrafttrædelsen af eldirektivet tegner der sig følgende tre flaskehalse inden for samkøring:

- Den iberiske halvø er fortsat meget isoleret på grund af utilstrækkelig kapacitet på samkøringslinjerne til Frankrig og dermed til resten af det europæiske samkøringssystem.
- Den tilgængelige samkøringskapacitet til Italien (fra Frankrig, Schweiz og Østrig) er utilstrækkelig.
- Det Forenede Kongerige har kun en samkøringslinje med Frankrig med begrænset kapacitet; andre projekter er under udarbejdelse, men etableringsomkostningerne er store.

Men der er også ofte overbelastningsproblemer andre steder i det europæiske net, f.eks. i Benelux-landene og Centraleuropa og mellem den skandinaviske halvø og kontinentet.

I adskillige tilfælde såsom situationen ved den fransk-spanske grænse er den eneste mulighed for at udvide samhandelen derfor at opføre nye samkøringslinjer eller øge kapaciteten på de eksisterende linjer, når dette er teknisk muligt.

Finansieringen af ny infrastruktur er sjældent et problem, fordi selskaberne er villige til at investere i nye net for at imødekomme efterspørgslen på markedet. Problemet er som helhed af mere politisk karakter. Det er tit vanskeligt at etablere nye samkøringslinjer, fordi der skal findes et kompromis mellem samfundsinteresser (på EU-plan og i de enkelte lande) og de lokale forbehold over for ny infrastruktur. Lokalbefolkningen modsætter sig ofte, at der opføres nye transmissionslinjer, navnlig på strategisk vigtige lokaliteter, som f.eks. i Pyrenæerne eller Alperne (se ovenfor), hvilket gør det vanskeligt at føre planerne ud i livet.

Fællesskabet har her en nøglerolle at udfylde, for at markedet kan fungere uden fysiske begrænsninger. I grønbogen om energiforsyningsikkerhed¹⁷ understregede Kommissionen, at

¹⁷ KOM(2000) 769, s. 70.

manglende infrastrukturer kan blokere for integreringen af nationale markeder og på den måde være med til at forringe forsyningssikkerheden. I den forbindelse bør der naturligvis også tages hensyn til udvidelsen af det indre marked og det deraf følgende større behov for samkøringskapacitet.

For at løse disse problemer må kapaciteten på de eksisterende samkøringslinjer øges. Og opførelsen af nye linjer skal, hvor det er nødvendigt, lettes. Der bør følgelig iværksættes bestræbelser på at udarbejde en europæisk samkøringsplan med ordninger af "fælleseuropæisk interesse" gennem en ny procedure. Der vil blive fremlagt et forslag i tråd med den kommende revision af retningslinjerne for transeuropæiske net. En sådan plan ville være et middel til at løse lokale og internationale konflikter.

Som første led i udarbejdelsen af denne plan og af hensyn til en bedre samordning af handelen mellem medlemsstaterne vil Kommissionen foretage en undersøgelse af følgende temaer:

- 1) En analyse af de definitioner og kriterier, der på nationalt plan eller af de større netsammenslutninger (UCTE, NORDEL og UK) anvendes til at bedømme den tilgængelige kapacitet; i visse kunne der foreslås en relativ forhøjelse af den angivne tilgængelige kapacitet. De tekniske driftstandarder (f.eks. maksimumtemperatur i kablerne) vil også blive undersøgt, og der vil blive fremlagt forslag til revision og harmonisering.
- 2) Mulighederne for tekniske forbedringer såsom stærkere transformere, kraftigere kabelafsnit eller indførelse af ny teknologi vil blive undersøgt, bl.a. med henblik på at øge den fysiske kapacitet på visse samkøringslinjer.
- 3) Efter denne vurdering af mulighederne for at øge kapaciteten på de eksisterende net vil det i undersøgelsen kunne konkluderes, hvilket minimumsniveau der skal være for samkøring mellem nettene, for at det indre marked kan fungere, og hvilke nye transmissionslinjer dette kræver.

I denne forbindelse har det betydning, at eldirektivet sikrer medlemsstaterne, at de har alle de nødvendige virkemidler til rådighed, så de kan kræve en sådan teknisk forbedring, og at virkemidlerne er i overensstemmelse med direktivet. Disse bestemmelser er derfor indarbejdet i den foreslåede revision af direktivet.

– Infrastruktur på naturgasområdet

Som på elområdet er et godt integreret naturgasnet en væsentlig forudsætning for forsyningssikkerheden og et velfungerende indre gasmarked. Denne forudsætning understreges af den markante stigning i efterspørgslen efter naturgas i EU gennem det seneste tiår og den særlige situation, der er opstået som følge af den nylige gennemførelse af naturgasdirektivet.

Overordnet set udvikler samkøringen mellem gasnettene i EU sig godt i kraft af en kombination af større efterspørgsel på markedet, behovet for større transmissionskapacitet og hensynet til gassikkerheden.

Gennem de seneste få år er der idriftsat en lang række større, nye rørledningssystemer, som har styrket og yderligere integreret EU's gasnet såvel internt i EU som i forhold til leverandører uden for Fællesskabet. Gasoperatørerne har etableret omfattende ny infrastruktur til gastransmission for at følge med den stigende efterspørgsel. Det gælder f.eks. projekter i den nordlige del af EU (samkøringslinjer mellem Det Forenede Kongerige og kontinentet, nye

forsyningsrørledninger fra Norge og dertilhørende større kapacitet på kontinentet), i Mellemeuropa (forskellige gasrørledninger i Tyskland og Østrig) og i den sydlige del af EU (nye naturgasnet i Portugal, Grækenland og Vestspanien og nye gasrørledninger fra Algeriet).

Men den større efterspørgsel og samhandelen over landegrænser, som markedsåbningen har medført, kan resultere i overbelastning, og der synes allerede nu at være opstået et behov i lighed med elområdet for at løse disse overbelastningsproblemer, f.eks. ved den hollandske grænse, i Irland og i Frankrig (flydende naturgas). Derfor vil den fremgangsmåde, der er påtænkt for elektricitetsnetten med hensyn til at udpege nye samkøringslinjer og indføre hensigtsmæssig tarifiering og kapacitetstildelingsmekanismer, også blive brugt for naturgasnettenes vedkommende i det omfang, fremgangsmåden er anvendelig.

– Revision af retningslinjerne for transeuropæiske net

I 1994 fremlagde Den Europæiske Union de politiske rammer for fremme af transeuropæiske net, og siden 1995 har dette program også omfattet elektricitets- og gasnetten. I øjeblikket er der udpeget 44 projekter af fællesskabsinteresse på elområdet, som dækker linjer mellem medlemsstater og til tredjelande, og 46 projekter på naturgasområdet, som dækker rørledninger, LNG-terminaler og lagring. Etablering og udvikling af transeuropæiske energinet bidrager både til gennemførelsen af det indre marked, til drifts- og forsyningssikkerheden for el og naturgas inden for Fællesskabet og til samhørigheden. Et af de prioriterede områder i politikken for de transeuropæiske energinet er udviklingen af samkøringslinjer mellem medlemsstaterne samt nationale transmissionslinjer, der danner forbindelse til disse samkøringslinjer. Udbygningen af samhandelen i det indre marked har fået Kommissionen til at foreslå en revision af de gældende retningslinjer for de transeuropæiske energinet for dermed at understrege målsætningen om de optimalt fungerende energinet i det indre energimarked under skyldig hensyntagen til den fremtidige udvidelse heraf.

Kommissionen vedtager derfor snarest en rapport om gennemførelsen af retningslinjerne for de transeuropæiske energinet og en revision af disse retningslinjer. I denne forbindelse bliver det nødvendigt at støtte og fokusere på projekter, der er særlig gavnlige for miljøet, herunder projekter, der vil kunne reducere tabet i nettene. Revisionen kommer til at omfatte en løsning på problemet med manglende linjer og overbelastning af nettet samt anerkendelse af de nye behov, der opstår som følge af el- og naturgasdirektivernes gennemførelse og det stigende antal privilegerede kunder.

2.4.8. *Konklusion*

Kommissionen skal og vil fortsat have som klart mål at fremme samhandelen med elektricitet og naturgas. Vedtagelsen af den foreslåede forordning om tarifiering af grænseoverskridende transmissioner og overbelastningsstyring vil være et stort fremskridt. Men initiativet skal støttes af opførelsen af ny infrastruktur, hvor det er teknisk muligt og økonomisk berettiget, og Kommissionen vil vie dette punkt særlig opmærksomhed.

2.5. **Mål for offentlig service**

På el- og gasområdet omfatter begrebet offentlig service et stort antal faktorer, der har betydning for en fortsat sikker forsyning med elektricitet og - når der er tilslutning - naturgas af høj kvalitet til konkurrencedygtige priser. Hidtil har næsten alle EU-lande søgt at nå dette overordnede mål for offentlig service ved, at det offentlige har ejet og drevet al produktion, transmission og salg af elektricitet og al transmission og salg af gas. Under disse betingelser

ansås det kun for nødvendigt med lovgivning i begrænset omfang for at sikre, at disse målsætninger blev opfyldt. Men efterhånden som markedet er blevet privatiseret og åbnet, har regeringerne som regel med hjælp fra tilsynsmyndighederne på området vedtaget forskrifter, der fastsætter mindstekravene til sektorspecifik offentlig service.

På el- og gasområdet i EU arbejdes der mod en række mål og standarder for offentlig service. I produktionsledet kan det dreje sig om producenternes forpligtelse til at overholde miljøkrav, producere en vis mængde elektricitet fra vedvarende energikilder eller overholde andre miljømæssige krav, eller lejlighedsvis overholde mindstekrav vedrørende primære brændselskilder af hensyn til forsyningssikkerheden. Dette aspekt understreges også i grønbogen om energiforsyningssikkerhed¹⁸.

De væsentligste spørgsmål vedrørende offentlig service ligger imidlertid i transmissions-/distributions-/salgsledet. I mange henseender kan driften af transmissions- og distributionssystemerne faktisk i sig selv anses for en offentlig service; de udgør et monopol og yder en væsentlig service over for alle samfundets borgere og erhvervslivet. Det gælder især på de liberaliserede markeder, idet transmissions- og distributionssystemerne er selve grundlaget for, at der kan udvikles en konkurrencesituation. Alle medlemsstater pålægger derfor netoperatørerne mindstekrav med hensyn til drift og offentlig service ved f.eks. at forlange, at transmissions- og distributionselskaberne garanterer alle forbrugere tilslutning til nettet på rimelige vilkår. Hertil kan føjes, at medlemsstaterne ofte og i stadig højere grad kræver, at selskaberne overholder visse mindstekrav til almindelig service såsom tidsfrister for udførelse af reparations- og tilslutningsarbejde.

Endelig forlanger medlemsstaterne af de salgsselskaber, der ønsker at komme ind på deres hjemmemarked, at de ansøger om bevilling. For at opnå den skal selskabet opfylde en række mindstekrav, hvoraf mange drejer sig om offentlig service. F.eks. kræver nogle lande ensartede priser til ensartede kunder og særlige priser til lavindkomstgrupper, beskyttelse mod afbrydelser af forsyningen for sårbare forbrugere og i visse lande overholdelse af standarder for serviceniveauet, herunder kontraktvilkår, gennemsælgelig information og klagebehandlingsprocedurer.

I den fælles energipolitik får opnåelsen af det højeste mulige niveau for offentlig service på disse områder høj prioritet, hvilket afspejler en grundlæggende fællesskabsmålsætning om forsyningspligtigheder, sådan som Det Europæiske Råd i Nice understregede på mødet den 7.-8. december 2000 på baggrund af Kommissionens meddelelse om forsyningspligtigheder i Europa¹⁹. Det er af afgørende betydning, at den gradvise gennemførelse af det indre marked bidrager til at nå dette mål og dermed til at opretholde og forbedre standarderne for offentlig service. Det er i særlig grad vigtigt, at alle Fællesskabets borgere får en grundlæggende ret til at få leveret elektricitet til rimelige priser, og at der opretholdes et vist minimum af forbrugerbeskyttelse. Derfor indeholder direktiverne en række bestemmelser, herunder artikel 3²⁰, som giver medlemsstaterne de nødvendige redskaber i denne sammenhæng.

¹⁸ KOM(2000) 769, s. 71.

¹⁹ Meddelelse af 20. september, EFT C 17 af 19.1.2001, s. 4.

²⁰ Men også artikel 9, stk. 2, i naturgasdirektivet (pligt til at levere til kunder i et givet område), 17 i begge direktiver (nægtelse af adgang), 20 i naturgasdirektivet og 21 i eldirektivet (bevilling til etablering af direkte linjer) og 23 i eldirektivet og 24 i naturgasdirektivet (beskyttelsesforanstaltninger i tilfælde af en pludselig krise).

Disse bestemmelser sikrer, at de foranstaltninger, som medlemsstaterne iværksætter for at nå deres legitime mål for offentlig service, vedbliver at være i overensstemmelse med direktiverne, såfremt foranstaltningerne står i et rimeligt forhold til målene. Hidtil har ingen foranstaltning i noget medlemsland givet anledning til principielle spørgsmål om overensstemmelse med direktiverne. Der er således heller ingen medlemsstater, der har fundet det nødvendigt at gøre undtagelser fra direktivets bestemmelser for at nå deres mål for offentlig service.

Medlemsstaternes valg af foranstaltninger og standarder for offentlig service hører i princippet under nærhedsprincippet, men fordi opretholdelse og forbedring af sådanne standarder overalt i Fællesskabet er en integrerende del af den fælles energipolitik, har Kommissionen påbegyndt en benchmarkingundersøgelse med henblik på at sammenligne medlemsstaternes mål for offentlig service, de metoder, der er valgt for at nå målene, og deres succes med opfyldelsen af høje standarder. Resultatet af undersøgelsen vil kunne bruges af medlemsstaterne til at opretholde og forbedre standarderne.

Den første del af undersøgelsen, som består i, at medlemsstaternes forvaltninger og tilsynsmyndigheder skal udfylde et omfattende spørgeskema, er nu afsluttet. På baggrund heraf vil Kommissionen udarbejde en udførlig meddelelse. Ud fra de hidtil indkomne oplysninger, står det imidlertid allerede nu klart, at markedsåbning, herunder indførelsen af helt fri konkurrence, på ingen måde har forhindret medlemsstaterne i med held at forfølge deres mål om høje standarder for offentlig service. Efterhånden som markedsåbningen skrider frem, er der faktisk opnået endnu højere standarder for offentlig service ved hjælp af krav og betingelser i forbindelse med bevillinger. Tilsynsmyndighederne i de enkelte lande fører tilsyn med, om betingelserne bliver overholdt, og pålægger i modsat fald bøder²¹. Denne fremgangsmåde har gjort det muligt for medlemsstaterne fortsat at hæve og forbedre standarden, især i transmissions-, distributions- og salgsledet og dermed opnå en gradvis og fortsat hævelse af standarden for offentlig service på et liberaliseret marked.

Næsten alle deltagerne i den offentlige høring understregede dette emnes betydning. Et overvældende flertal af de deltagere, der havde kommentarer hertil, bekræftede, at erfaringen tydeligt viser, at standarderne for offentlig service, navnlig vedrørende forsyningspligt og forbrugerbeskyttelse, ikke blot kan opretholdes i et konkurrencepræget marked, men også hæves.

Det står hermed klart, at liberaliseringen af markederne for naturgas og elektricitet ikke har medført faldende standarder for offentlig service. Tværtimod har liberaliseringen med den relevante forskriftsmæssige kontrol bevirket, at opmærksomheden på standarden af den ydede service er blevet større og standarden dermed hævet. Den benchmarkingundersøgelse, der er undervejs, giver alle medlemsstaterne mulighed for at drage nytte af den indhøstede erfaring, så man dermed opnår de højest mulige standarder for offentlig service overalt i Fællesskabet.

Ikke desto mindre viser Kommissionens hidtidige erfaring fra gennemførelsen af el- og naturgasdirektiverne, at det vil være hensigtsmæssigt at træffe yderligere foranstaltninger til styrkelse af de nuværende bestemmelser. For det første er Kommissionen af den opfattelse, at et af de grundlæggende mål for offentlig service, nemlig husholdningernes ret til at blive forsynet på rimelige vilkår, skal være en bagvedliggende målsætning for det indre marked og derfor også for direktivet. Kommissionen foreslår derfor, at medlemsstaterne træffer de fornødne foranstaltninger for at sikre denne målsætning. For det andet bør medlemsstaterne

²¹ Herunder om fornødent inddragelse af en bevilling.

forpligtes til at træffe de fornødne foranstaltninger for at sikre, at en række målsætninger for væsentlig offentlig service opfyldes. Både med hensyn til el og gas bør de derfor få pligt til at indføre relevante bestemmelser, så målsætningerne for væsentlig offentlig service opfyldes, navnlig:

- beskyttelse af sårbare forbrugere; medlemsstaterne skal f.eks. sikre bl.a. ældre, arbejdsløse og handicappede en passende beskyttelse mod uberettigede afbrydelser af forsyningen;
- beskyttelse af slutbrugeren; medlemsstaterne skal f.eks. sikre et sæt minimumskrav til kontraktvilkår, gennemskuelig information og billige og gennemsigtige procedurer for tvistbilæggelse;
- social og økonomisk samhørighed; ud over at opfylde en generel forsyningspligt skal medlemsstaterne om fornødent træffe forholdsregler, der kan sikre forsyning og tilslutning til rimelige priser i f.eks. randområder;
- miljøbeskyttelse; f.eks. pligt til efterspørgselsstyring og foranstaltninger til fremme af vedvarende energi og kraftvarmeproduktion; og
- forsyningssikkerhed; navnlig gennem sikring af passende standarder for opretholdelse og udbygning af infrastrukturen, herunder især samkøringslinjer.

Det er meget vigtigt, at den ovenfor omtalte overvågnings- og benchmarkingundersøgelse færdiggøres og gentages med regelmæssige mellemrum. Ifølge artikel 3, stk. 2, i begge direktiver skal medlemsstaterne nu underrette Kommissionen om offentlige serviceforpligtelser. Dette gælder dog kun foranstaltninger, der kræver undtagelse fra direktiverne. Som tidligere nævnt har medlemsstaterne ikke fundet det nødvendigt at gøre undtagelser fra direktiverne for at nå deres mål for offentlig service. Det ville være en meget stor hjælp for overvågnings- og benchmarkingprocessen, hvis medlemsstaterne havde pligt til at underrette Kommissionen om alle de iværksatte foranstaltninger. På grundlag heraf kunne Kommissionen udgive en beretning to gange årligt og om fornødent fremsætte henstillinger om foranstaltninger, som medlemsstaterne bør træffe for at sikre høje standarder for offentlig service.

2.6. Forsyningssikkerhed

I Kommissionens nyligt udgivne grønbog "På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningssikkerhed" (KOM(2000) 769) behandles spørgsmålet om forsyningssikkerheden og dens sammenhæng med det indre marked for el og gas. Kommissionen konkluderer herom, at "integrering på energimarkedene vil styrke forsyningssikkerheden, forudsat at der er tale om reel integrering". I grønbogen anfører Kommissionen som led i sin konklusion navnlig, at det er altafgørende, at forsyningssikkerhed anerkendes som en væsentlig forsyningspligt. Endvidere gennemgås de bestemmelser i el- og naturgasdirektiverne, som skal sikre, at der kan opnås forsyningssikkerhed på et åbent og konkurrencepræget marked såvel på nationalt plan som på fællesskabsplan.

Kort sagt indeholder direktiverne bestemmelser, som skal sikre, at medlemsstaterne har de nødvendige redskaber til rådighed for fortsat at garantere energiforsyningssikkerheden, når der indføres konkurrence. Medlemsstaterne er f.eks. forpligtet til at tillade offentlig licitation af ny produktionskapacitet støttet af indkøbsaftaler. De har også mulighed for om fornødent at begrænse indkøb af naturgas fra en enkelt forsyningskilde. Gennemførelsen af det indre marked vil medføre en større grad af sammenhæng mellem el- og naturgasmarkedene og et

større antal leverandører og kan derfor bidrage til energiforsynings sikkerheden i Fællesskabet, forudsat at der finder relevant overvågning sted på både fællesskabs- og nationalt plan, og der i direktivernes bestemmelser findes passende redskaber til handling.

Det bør nævnes, at når disse sikkerhedsforanstaltninger iværksættes korrekt af medlemsstaterne, vil de være en garanti imod, at EU kommer ud i en situation med manglende forsyninger og (kunstigt) opskruede priser som den, der er opstået i Californien. Her førte en kombination af flere forhold til den nuværende vanskelige og uholdbare forsyningssituation, bl.a. tilstedeværelsen af en obligatorisk pool, der førte til en konkurrenceforvridende, oligopolagtig tarifpraksis og manglende mulighed for at opveje risikoen med langsigtede forsyningsaftaler, den brat stigende efterspørgsel, der hovedsagelig skyldes interneteksplosionen, mangelen på ny produktionskapacitet, der skyldes et uklart lovgivningsmiljø og ekstremt stramme planlægningsrestriktioner, fastfrysning af engrospriser, TSO'ernes manglende mulighed for at udbyde opførelsen af ny kapacitet støttet af energiindkøbsaftaler i licitation samt mangelen på kapacitet på samkøringslinjer, på forsyningsaftaler med nabostaterne og på hensigtsmæssige indenstatslige handelsaftaler. Ovennævnte bestemmelser, navnlig medlemsstaternes mulighed for offentlig licitation, når efterspørgslen truer med at overstige udbuddet, betyder altså sammen med betydelig og stigende samkøringskapacitet mellem medlemsstaterne, effektive handelsaftaler og omhyggelig overvågning på både fællesskabs- og nationalt plan, at der ikke kan udvikle sig "californiske tilstande" i EU.

Men da dette område er af så stor betydning - og sikker elforsyning er formentlig det vigtigste mål for offentlig service - er det hensigtsmæssigt at styrke de relevante sikkerhedsforanstaltninger, der allerede ligger i eldirektivet. Det ville i særlig grad være relevant at pålægge medlemsstaterne en pligt til nøje at overvåge deres hjemlige elmarked, herunder forholdet mellem udbud og efterspørgsel, det fremtidige efterspørgselsniveau, ny kapacitet under planlægning eller opførelse og graden af konkurrence på markedet. Medlemsstaterne skulle årligt offentliggøre en beretning med resultaterne af overvågningen og de forholdsregler, de påtænker at træffe for at sikre forsynings sikkerheden. På grund af den tætte sammenhæng mellem elnettene i EU er forholdet mellem udbud og efterspørgsel på fællesskabsplan endvidere af afgørende betydning for den overordnede systemsikkerhed, og derfor bør Kommissionen på grundlag af de nationale beretninger og sit eget overvågningsarbejde offentliggøre en lignende meddelelse, der dækker hele Fællesskabet.

2.7. Miljømæssige konsekvenser af åbningen af energimarkedet

Gennemførelsen af det indre marked for el og naturgas har i mange henseender vist sig at være gavnlig for miljøet i kraft af forbedringer af kraftværkerne, øget driftseffektivitet og et skift til renere brændsel i elproduktionen. På den anden side er faldende energipriser måske ikke fremmende for udviklingen af energieffektivitet og vedvarende energi.

F.eks. steg anvendelsen af naturgas i elproduktionen fra 1990 til 1998 med 128%, mens fast brændsel faldt med 18%. I samme periode er den gennemsnitlige omdannelseseffektivitet på kraftvarmeverkerne steget med 6%, og kulstofintensiteten (CO₂/GWh) er nedbragt med mere end 15%. Tendensen til renere elproduktion må forventes at tage fart, som markedsåbningen skrider frem. For eksempel i Det Forenede Kongerige, som var den første medlemsstat, der liberaliserede el- og gassektorerne, har udviklingen hen mod en renere energisektor været særlig tydelig. Her steg naturgasandelen fra 0,5% i 1990 til 38,5% i 1999. Den gennemsnitlige omdannelseseffektivitet steg med 9,5% fra 1990 til 1998. CO₂-udledningen fra elproduktionen faldt med 27% i Det Forenede Kongerige i forhold til EU-gennemsnittet på blot 3% i samme periode.

Imidlertid skal de miljømæssige konsekvenser af markedsåbningen konstant overvåges²². Med den øgede markedsåbning falder elpriserne måske, og det skaber en række miljømæssige udfordringer, der skal tages op. Hvis markedsprisen på el falder, stiger efterspørgslen muligvis, i hvert fald i nogen grad på grund af en mindre indsats for at opnå energibesparelser og en effektiv energiudnyttelse. I grønbogen om energiforsyningsikkerhed antyder prognoser, at efterspørgslen vil stige med 20% på grund af lavere elpriser²³. Ligeledes kan fuldstændig konkurrence betyde, at elektricitet fra nye og mindre udviklede energikilder (f.eks. vedvarende energikilder og kraftvarmeproduktion) bliver mindre konkurrencedygtig, hvilket vil kunne hæmme udviklingen hen imod en renere brændselssammensætning i elproduktionen.

Ifølge både el- og naturgasdirektivet har medlemsstaterne mulighed for at løse disse spørgsmål:

- Artikel 3 i begge direktiver indeholder en bestemmelse om, at medlemsstaterne under hensyn til den almindelige økonomiske interesse kan indføre forsyningspligt, som *blandt andet* kan vedrøre miljøbeskyttelse. F.eks. udelukker en nedsættelse af den samlede elregning ikke, at der vedtages tarifieringsstrukturer for at tilskynde til en effektiv energiforsyning. Tarifieringsstrukturene kunne indføres gennem nedskæringer i de faste afgifter, så priserne på det variable elforbrug forblev uændrede. For at sådanne fornyelser i tarifieringsstrukturen kan indføres, må der findes passende forskriftsmæssige incitamenter.
- Artikel 8, stk. 3, og artikel 11, stk. 3, i eldirektivet omhandler medlemsstaternes ret til at pålægge transmissionsoperatører og distributører at prioritere de værker, der bruger vedvarende energikilder eller spildvarme, eller som producerer kraftvarme, i forbindelse med lastfordelingen af kraftværkerne.

En række medlemsstater har truffet den slags foranstaltninger og har taget yderligere skridt til at sikre, at de høje miljøstandarder i produktions- og salgsledet i el- og gassektoren overholdes. Normalt gælder de fælles konkurrenceregler, herunder de, der vedrører statsstøtte, for den slags ordninger. Som det ses af behandlingen af sådanne sager, er ordningerne imidlertid i princippet forenelige med fællesskabsreglerne om statsstøtte under forudsætning af, at de ikke begrænser konkurrencen i en grad, der ikke står i et rimeligt forhold til den miljømæssige målsætning og målsætningen om en forbedring af forsyningsikkerheden i EU²⁴. Der er desuden netop vedtaget meget begunstigende retningslinjer til støtte for anvendelsen af vedvarende energikilder i elproduktionen.

Som supplement til de foranstaltninger, der træffes på nationalt plan, har Kommissionen iværksat en række initiativer:

- **Vedvarende energikilder.** Kommissionen har fremlagt et direktivforslag²⁵ om fremme af vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet. Målet er at sikre, at udviklingen af elproduktion fra vedvarende energikilder falder i tråd med EU's vejledende overordnede mål om en fordobling af de vedvarende energikilders andel i det interne

²² Kommissionen har iværksat en undersøgelse for at få markedsåbningens miljømæssige konsekvenser frem til 2010 vurderet.

²³ KOM(2000) 769, s. 71.

²⁴ KOM(2000) 769, s. 71.

²⁵ KOM(2000) 279 endelig af 10.5.2000, "Forslag til direktiv om fremme af elektricitet fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet".

bruttoenergiforbrug inden 2010. Den 5. december 2000 nåede Rådet (energi) til politisk enighed om forslaget, som formentlig bliver vedtaget på et senere tidspunkt i 2001.

- **Kraftvarmeproduktion.** I 1997 blev der i meddelelsen om kraftvarmeproduktion²⁶ fremlagt en strategi for yderligere udvikling af kraftvarmeproduktionen. Meddelelsen indeholdt også forslag til et vejledende mål om en fordobling af kraftvarmeandelen i EU inden 2010. Den nyligt fremlagte handlingsplan for større energieffektivitet²⁷ bekræftede dette mål og indeholdt en række foranstaltninger til fremme af kraftvarmeproduktion. Den foreslåede ændring af direktivet om store fyringsanlæg omfatter også fremme af kraftvarmeproduktion. Inden for rammerne af det europæiske klimaændringsprogram er kraftvarmeproduktion udpeget som et lovende middel til at opnå emissionsreduktioner.
- **Emissionsstandarder.** Emissioner fra kraftværker er omfattet af direktivet om store fyringsanlæg (88/609/EØF) og direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening²⁸. Den 22. juni 2000 vedtog Rådet (miljø) enstemmigt en fælles holdning til forslaget om ændring af direktivet om store fyringsanlæg. Ændringen vil udvide direktivets anvendelsesområde og give mulighed for strengere krav til lofterne over emissioner fra nye værker.
- **Energieffektivitet og energibesparelse.** I april 2000 fremlagde Kommissionen sin handlingsplan for energieffektivitet, som indebærer en forbedring på 1% af den årlige energiintensitet i forhold til et scenario med uændret praksis. Den 30. maj 2000 opfordrede Rådet Kommissionen til at fremlægge detaljerede forslag om iværksættelsen af handlingsplanen. Det er altafgørende, at indsatsen på området fortsætter uden ophør, og at det sker parallelt med markedsåbningen. På et fuldstændig åbent marked er der behov for at internalisere eksterne omkostninger for at sikre fair og ensartede spilleregler. Kommissionen vil derfor fremme initiativer i den retning, f.eks. en fælleseuropæisk energi-/CO₂-afgift, stramme regler for statsstøtte, foranstaltninger til efterspørgselsstyring og til fremme af kraftvarmeproduktion og vedvarende energi, som er stillet ringere i konkurrencen, så længe de eksterne omkostninger ikke er fuldt integrerede. Kommissionen vil f.eks. foreslå følgende lovgivningsmæssige instrumenter på området i 2001:
 - Forslag til direktiv om energieffektivitet i bygninger;
 - Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om miljømæssige aspekter af elektrisk og elektronisk udstyr;
 - Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et flerårigt program til fremme af vedvarende energikilder og energibesparelse (2003-2006) (opfølgning på SAVE- og ALTENER-programmerne).

Endvidere har Kommissionen til hensigt i 2002 at udarbejde forslag om kraftvarmeproduktion.

- **Energibeskatning.** Kommissionen har foreslået at udvide mineraloliedirektivets anvendelsesområde til også at dække andre konkurrerende energikilder, herunder

²⁶ KOM(97) 514 endelig af 15.10.1997.

²⁷ KOM(2000) 247 endelig af 26.4.2000 "Handlingsplan for større energieffektivitet i Det Europæiske Fællesskab".

²⁸ Rådets direktiv 96/61/EF af 24.9.1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening.

elektricitet, gas, kul, brunkul osv. Endvidere har flere medlemsstater indført energi-/miljøafgifter for at mindske energiforbruget.

- **Mulige fremtidige skridt.** På fællesskabsplan såvel som på nationalt plan behandler man i øjeblikket en række supplerende foranstaltninger. Blandt andet vedrørende handel med emissioner af drivhusgasser. Kommissionen har igangsat en debat om emnet i en grønbog²⁹ i tråd med Kyoto-protokollen. De forskellige arbejdsgrupper under det europæiske klimaændringsprogram, hvori interessenterne, medlemsstaterne og Kommissionen er repræsenteret, er i færd med at fastlægge de politikker og foranstaltninger, som de kunne anbefale Kommissionen at iværksætte for at opfylde EU's målsætninger for klimaændringer.

Konklusion

I mange henseender kunne markedsåbning være gavnlig for opfyldelsen af de fælles miljømål med hensyn til energi. I særdeleshed har indførelsen af konkurrencepres vist sig at medføre hurtigere opførelse af mere effektive og renere kraftvarmeværker, end det før har været tilfældet i en monopolsituation. Efterhånden som markedsåbningen får priserne til at falde, får en række supplerende politikker imidlertid stadig større betydning som ovenfor beskrevet.

Kommissionen har iværksat en undersøgelse af den samlede miljømæssige virkning af liberaliseringen af energimarkederne på miljøet. Kommissionen vil nøje overvåge situationen og om nødvendigt foreslå yderligere foranstaltninger til miljøbeskyttelse, som samtidig skal være i overensstemmelse med reglerne for det indre marked.

2.8. Konkurrencens indvirkning på beskæftigelsen

Selv om gennemførelsen af det indre energimarked sker med nogen forsinkelse, er det dog en del af målsætningen fra 1992 om at oprette et velfungerende indre marked i Den Europæiske Union med henblik på at sikre vækst og beskæftigelsesmuligheder til gavn for EU's borgere. Øget effektivitet og lavere energipriser vil sammen med nye teknologiske muligheder i kraft af indførelsen af konkurrence i energisektoren sætte skub i beskæftigelsen i europæisk erhvervsliv som helhed - i hvert fald på mellemlang til lang sigt .

Det Europæiske Råd understregede på mødet i Lissabon i marts 2000 i forbindelse med opfordringen til at gennemføre det indre energimarked, at dette marked er en nøgelfaktor i den strategiske målsætning for Den Europæiske Union, nemlig "på ny at skabe betingelserne for fuld beskæftigelse" med henblik på "at blive verdens mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi ... med flere og bedre job og større social samhørighed." Ligeledes udtalte Europa-Parlamentet i sin beslutning om liberalisering af energimarkederne i juli 2000, at "konkurrencen har betydelige konsekvenser for de enkelte landes økonomi og for forbrugerne i det hele taget, f.eks. ... øgede beskæftigelsesmuligheder, og på lidt længere sigt også positive konsekvenser for arbejdsmarkedet".

Men for så vidt angår den kortsigtede udvikling i energisektoren, vil indførelsen af konkurrence sandsynligvis medføre et fald i beskæftigelsen som følge af den tilpasning til konkurrencesituationen, der nødvendigvis må ske i de tidligere monopolselskaber gennem en passende omstrukturering på virksomhedsplan.

²⁹ KOM(2000) 87 endelig af 8.3.2000 "Grønbog om handel med emissioner af drivhusgasser inden for Den Europæiske Union".

Det er vigtigt at sikre, at der findes både nationale og fællesskabspolitikker for følgerne af, at der nedlægges stillinger i den overgangsperiode, hvor energisektorens virksomheder tilpasser sig den nye konkurrencesituation.

På denne baggrund har Kommissionen iværksat en undersøgelse, der gennem afdækning af såvel hidtidige erfaringer som fremtidsudsigterne skal uddybe dens kendskab til beskæftigelsessituationen i energisektoren. Undersøgelsen blev udarbejdet og udført i tæt samarbejde med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter. Med udgangspunkt i tilgængelige statistikker over den *kvantitative* udvikling i arbejdsstyrken i energisektoren beskrives og analyseres navnlig de *kvalitative* aspekter ved beskæftigelsesudviklingen i el- og gassektoren i lyset af markedsåbningen.

For så vidt angår *udviklingen i arbejdsstyrkens størrelse* i de to berørte sektorer, viser statistikkerne, at antallet af beskæftigede i både el- og gassektoren faldt fra 1990 til 1998³⁰. Hovedårsagerne til dette fald i arbejdsstyrken, som i mange medlemsstater tydeligvis begyndte før markedsåbningen, er teknologiske fremskridt og en tendens til at udlicitere visse funktioner. Dog har markedsåbningen fremskyndet denne proces, især i elsektoren.

Mindskelsen af arbejdsstyrken faldt sammen med en ændring af den *kvalifikationsprofil*, som erhvervslivet forlangte. Faktisk er der med tiden sket et fald i antallet af arbejdspladser med teknisk beskæftigelse for specialarbejdere og faglærte såvel som i antallet af mellemliderstillinger og tilknyttede kontorlag. Der er skabt nye beskæftigelsesmuligheder på områder som markedsføring, kundeservice, IT og serviceydelser til virksomhederne. Hertil kommer de nye arbejdspladser, som følger med nye forretningsområder såsom handel med energi.

Hvad angår *måden, hvorpå nedskæringer i medarbejderstaben blev udført*, lykkedes det de 10 virksomheder i Det Forenede Kongerige, Irland, Sverige, Italien og Tyskland, som var omfattet af caseundersøgelsen, at udføre omstruktureringen på en socialt ansvarlig måde, f.eks. ved at anvende frivillig førtidspensionering. Endvidere havde et betydeligt antal af de større selskaber, der indgik i undersøgelsen, indført omskolings- og omflytningsprogrammer. I henhold til disse ordninger blev der tilbudt omskoling enten for, at medarbejderen kunne blive i virksomheden i en ny stilling eller for at lette hans jobsøgning uden for virksomheden.

Markedsåbningen har således både haft en kvantitativ og en kvalitativ indvirkning på beskæftigelsessituationen i el- og gassektoren. De traditionelle kvalifikationer er blevet mindre relevante, mens nye beskæftigelsesmuligheder giver efterspørgsel efter kvalifikationer, der er vigtige på et konkurrencepræget marked, såsom markedsføring og kundeservice.

Når nedsættelsen af medarbejdertallet har været uundgåelig, er den hidtil foregået på en socialt ansvarlig måde ved hjælp af førtidspensionering og omskolingsordninger. Efterhånden som markedsåbningen skrider frem, og omstruktureringerne fortsætter, er det imidlertid vigtigt, at alternative foranstaltninger på virksomhedsplan til støtte for omstruktureringsprocessen undersøges og styrkes yderligere. Sådanne foranstaltninger kunne være arbejdstidsnedsættelse og øget omskoling i tråd med den europæiske beskæftigelsesstrategi, ifølge hvilken omskoling og omflytning i princippet skal prioriteres frem for

³⁰ På baggrund af tilgængelige europæiske og nationale statistikker anslås det, at mere end 250.000 job er forsvundet i sektoren fra 1990 til 1998. Men statistikkerne viser som regel kun beskæftigelsesudviklingen i de offentlige værker under et og skelner ikke for værker, der har integreret fremstilling, mellem beskæftigelsen i gas-, el- og vandforsyningen.

førtidspensionering. Udviklingen af alternative foranstaltninger er særligt vigtig, hvis virksomhedernes muligheder for at gennemføre omstruktureringen ved hjælp af førtidspensionering efterhånden begrænses, fordi gennemsnitsalderen i medarbejderstaben falder. Optimal praksis i så henseende bør udveksles mellem virksomhederne og arbejdsmarkedets parter. Kommissionen vil opmuntre til udveksling af erfaringer, f.eks. i sektordialogudvalget for elektricitet³¹.

Arbejdsmarkedets parter i elsektoren offentliggjorde den 27. november 2000 en fælles erklæring, hvilket er et opmuntrende fremskridt i så henseende³². Med denne erklæring indleder den europæiske elsektor sammen med de faglige organisationer en fælles indsats for at søge nye veje til at sikre, at såvel virksomhederne som deres ansatte får gavn af de forandringer, der følger med udviklingen af det indre marked, og at de sociale konsekvenser af omstruktureringerne bliver mindst mulige.

Den europæiske beskæftigelsesstrategis muligheder bør også tages i betragtning. Strategien udgør hensigtsmæssige rammer for behandling af såvel kvantitative som kvalitative aspekter af forvaltning af forandringerne, navnlig strategiens to søjler om *omstillingsevne* og *beskæftigelsesevne*. Omstillingsevne gælder en virksomheds tilpasning af arbejdets tilrettelæggelse til nye produktionsvilkår. formålet med søjlen om beskæftigelsesevne er at øge de ansattes kompetence til at klare omstillingen, og den omfatter desuden strategier for livslang læring. Aktionerne under disse beskæftigelsespolitiske søjler kræver, at der etableres et stærkt partnerskab mellem offentlige og private aktører på forskellige niveauer, og de kan finansieres gennem Den Europæiske Socialfond i forbindelse med programmer, der er fastlagt af Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne.

I denne forbindelse skal udviklingen i ansøgerlandene ydes særlig opmærksomhed. Det er vigtigt at bistå energiselskaberne og regeringerne i disse lande, så omstruktureringen af energisektoren sker på en socialt ansvarlig måde, f.eks. ved at ansøgerlandene nyder godt af de erfaringer, der er høstet i Fællesskabet i så henseende. Kommissionen vil foretage yderligere overvågning heraf og tilskynde de pågældende lande til at styrke området ved hjælp af PHARE-programmet. Imidlertid kunne de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af markedsåbningen i energisektoren meget vel slå kraftigst igennem i ansøgerlandene, når de er blevet integreret i det indre marked og ikke længere er omfattet af PHARE-programmet. Kommissionen vil sikre, at dette aspekt af markedsåbningen i ansøgerlandene fortsat får opmærksomhed og støtte, også efter tiltrædelsen.

Man kan konkludere, at det har været muligt hidtil at gennemføre omstruktureringer på en socialt ansvarlig måde. Men situationen må nøje overvåges og supplerende foranstaltninger om fornødent træffes, efterhånden som markedsåbningen og omstruktureringen af sektoren skrider frem. Alle involverede aktører må bidrage til løsninger, der minimerer de negative sociale følger af omstruktureringen af den europæiske elektricitets- og gassektor.

2.9. Handel med tredjelande

Der er foregået udveksling af elektricitet mellem Fællesskabet og dets nabolande uden for Fællesskabet i mange år, f.eks. mellem EU og medlemslandene i Nordel. Før markeds-

³¹ {0>The Committee was set up on the basis of the Commission Decision of 20 May 1998 on the establishment of sectoral committees promoting the dialogue between social partners at EU level.<}99{> Udvalget blev nedsat på baggrund af Kommissionens afgørelse af 20. maj 1998 om oprettelse af sektordialogudvalg til fremme af dialogen mellem arbejdsmarkedets parter på EU-plan.<0}

³² Kan ses på: www.emcef.org, www.epsu.org, www.eurelectric.org

åbningen lå denne samhandel hos de tidligere offentlige monopolselskaber. Men den udvekslede mængde el var forholdsvis lille af tekniske grunde som lav samkøringskapacitet mellem de nationale systemer og forskellige driftsstandarder.

På det liberaliserede indre marked vil elektricitetshandel med tredjelande sandsynligvis blive mere interessant. Selskaberne forhandler allerede nu oftere med tredjelande om fremtidige leverancer af el. Endvidere sker der en gradvis forbedring af situationen omkring tekniske begrænsninger på samkøringslinjerne. Der findes et antal projekter, som har til formål at forbedre samkøringslinjer fra Øst- og Mellemeuropa, herunder Ukraine og Rusland, til elnettene i EU.

En forøgelse af samhandelen med el mellem nabolande ville i princippet være en positiv udvikling. Konkurrencen ville blive forstærket, hvilket ville resultere i øget effektivitet og måske i nye investeringsmuligheder i nabolandene for det europæiske erhvervsliv. Men det skal sikres, at en sådan udvidelse af markedet sker på baggrund af ensartede spilleregler for alle markedsoperatører. En grundlæggende forudsætning for indførelse af konkurrence på elmarkedet i hele EU er, at der findes sammenlignelige rammebetingelser i alle involverede lande.

På baggrund af mulighederne for øget handel med elektricitet og behovet for at regulere en sådan samhandel må der skabes enighed om klare retsregler, og overholdelsen af disse må sikres. Udvidelsesprocessen og planen om at fremskynde markedsåbningen har understreget behovet for en sådan ramme. Fællesskabet må være bevidst om og forberedt på følgerne af en yderligere åbning af det indre marked med hensyn til handelsforbindelserne med tredjelande. Hvad angår disse landes elselskaber, er de nødt til at have klare fremtidsperspektiver, der giver dem mulighed for at lægge en effektiv og sammenhængende strategi for deltagelse i det indre elmarked.

På gasområdet er det indre markeds eksterne dimension helt klart lige så vigtig. Set ud fra den stigende importafhængighed er problemerne dog nogle andre. F.eks. er det vigtigt at sikre en gensidig åbning af markedet i et tidligere og et senere omsætningsled baseret på fri handel, integrering af EU-markeder og ikke-EU-markeder og et tættere og stærkere samarbejde. Afhængigt af udviklingen vil Kommissionen overveje, om der er behov for at tage specifikke initiativer til sikring af gensidigheden med tredjelande.

2.9.1. Skabelse af et pålideligt retsgrundlag for handel med el med tredjelande

Det er nødvendigt at skabe et pålideligt retsgrundlag for en sådan samhandel. Som det udtrykkes principielt i Kommissionens meddelelse "Den seneste udvikling i gennemførelsen af det indre elektricitetsmarked" vedtaget i maj 2000³³, kunne et sådant retsgrundlag skabes gennem bilaterale aftaler med de pågældende tredjelande, hvor det måtte være hensigtsmæssigt i forbindelse med nuværende rammeaftaler, f.eks. de associeringsaftaler, der er indgået med ansøgerlandene. Muligheden for på grundlag af gensidighedsprincippet at bede dem forpligte sig med hensyn til miljøbeskyttelse og nuklear sikkerhed bør undersøges nærmere, navnlig for at undgå, at miljøet i EU bliver truet. Sådanne bilaterale aftaler ville dermed udgøre et gensidighedsbaseret grundlag for handelen med tredjelande og følgelig sikre ensartet adgang til EU's indre marked og tredjelandenes markeder samt overholdelse af grundlæggende miljøstandarder og standarder for nuklear sikkerhed. Hvor der ikke findes specifikke ordninger, finder de eksisterende internationale handelsregler anvendelse.

³³ KOM(2000) 297 endelig.

Den af Kommissionen i 1998 udarbejdede handlingsplan for teknisk bistand til ansøgerlandenes forberedelse til det indre energimarked vil kunne fremme virkeliggørelsen af dette mål, idet den understreger det reelle behov for bistand på lovgivningsområdet med hensyn til udarbejdelse af lovudkast, hvordan markedet og transmissionssystemerne skal fungere, oprettelse af nationale tilsynsmyndigheder osv. Der udarbejdes skræddersyede løsninger for at lette overgangen. Med henblik på den foreslåede fremskyndelse af markedsåbningen i Den Europæiske Union vil Kommissionen styrke sin handlingsplan for teknisk bistand samt sine andre bestræbelser på at hjælpe ansøgerlandene i tilpasningen af deres energisektor til EU's krav.

2.9.2. *Fremtidige tiltag*

Kommissionen skal gennem bilaterale kontakter og en analyse af tilgængelige oplysninger finde lande, der potentielt kan indgå bilaterale eller regionale aftaler med Fællesskabet. Som udgangspunkt skal sådanne lande have et elmarked, der er indrettet i overensstemmelse med grundprincipperne i EU's eldirektiv såvel kvantitativt som kvalitativt (dvs. med hensyn til markedsåbningsgrad, adgang for tredjeparter og adskillelse), og de skal være indstillet på at indrømme EU-selskaber adgang til deres marked. Ydermere skal deres forhold med hensyn til miljøstandarder i forbindelse med elproduktion og nukleare sikkerhedsstandarder være på et tilfredsstillende niveau.

Hvad angår ansøgerlandene, skal sådanne aftaler være i fuldstændig overensstemmelse med tiltrædelsesforhandlingerne og de fremtidige bestemmelser i tiltrædelsestraktaterne.

Når de potentielle aftaleparter til sådanne bilaterale aftaler er fundet, vil Kommissionen anmode Rådet om et forhandlingsmandat på baggrund af artikel 228 i Traktaten og derefter indlede forhandlinger. Det forventes, at der bliver anmodet om de første mandater i 2001.

Endvidere er det nødvendigt at overvåge de indgåede aftalers virkning i praksis. Det vil derfor være passende at forpligte medlemsstaterne til at rapportere regelmæssigt til Kommissionen om tidligere mængder og om oprindelsen af importen i henhold til nye bilaterale eller regionale aftaler eller nuværende ordninger. Kommissionen ville så aflægge rapport om de indhøstede erfaringer og om fornødent foreslå supplerende foranstaltninger på fællesskabsplan.

3. **KONKLUSIONER**

Der er sket store fremskridt i udviklingen af el- og gasmarkederne, såvel kvantitativt (markedsåbningsgrad) som kvalitativt (strukturelle valg vedrørende adskillelse, netadgang osv.). Det har medført betydelige prisnedsættelser, som er størst i lande med en høj grad af kvantitativ markedsåbning.

Hvad angår *standarder for offentlig service*, viser erfaringen, at selv fuldstændig markedsåbning ikke har medført noget fald i de offentlige servicestandarder. Tværtimod har fuld markedsåbning sammen med effektiv regulering medført en øget bevidsthed om og højere standarder for offentlig service. Kommissionen er af den opfattelse, at det er yderst vigtigt, at standarderne for offentlig service ikke falder. Selv om alt peger på, at standarderne for offentlig service højnes, mener Kommissionen, at det i det mindste må anføres, at alle medlemsstater skal sikre de grundlæggende servicier på elområdet, hvilket vil sige, at alle husholdninger skal forsynes med elektricitet af høj kvalitet til rimelige priser, og at der vedtages et sæt minimumskrav til beskyttelse af slutbrugeren.

Markedsåbningen har også vist sig at være forenelig med Fællesskabets mål for *forsyningsikkerhed* og *miljøbeskyttelse*, forudsat at de nødvendige supplerende politikker gennemføres. De fornødne foranstaltninger er under forberedelse eller er allerede truffet både på nationalt plan og fællesskabsplan for at sikre, at den gradvise gennemførelse af det indre marked bidrager positivt til Fællesskabets mål på disse to områder.

Der kan og bliver også truffet foranstaltninger for at sikre, at den nødvendige omstrukturering af energisektoren finder sted på en socialt ansvarlig måde, som er forenelig med Fællesskabets *beskæftigelsespolitiske* mål.

Nabolandene deltager snart eller allerede i det indre marked, dog med forbehold af hensynet til gensidighed og miljøbeskyttelse, som er foreneligt med handelsreglerne og nødvendigt for at sikre ensartede spilleregler. Bilaterale aftaler kunne være et godt grundlag for fremskridt i så henseende.

Denne udvikling er opmuntrende, om end slutmålet om et fuldt integreret marked ikke er opfyldt endnu. Erfaringen viser, at bestemmelserne i el- og naturgasdirektiverne skal revideres og suppleres med hensyn til følgende to *nøgleområder*, for at det indre marked kan blive en realitet:

Hvad angår markedsåbningsgraden, er de fleste medlemsstater gået længere end krævet i el- og naturgasdirektiverne. Men markedsåbningsgraden er meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat, og hvis denne situation opretholdes over en længere periode, vil den forhindre udviklingen af helt ensartede spilleregler i det indre marked. Dengang el- og naturgasdirektivet blev vedtaget, forventede man ikke en sådan udvikling, for på det tidspunkt troede man ikke, at et overvældende flertal af medlemsstater ville åbne deres markeder mere end krævet i direktivernes bestemmelser, og slet ikke, at de ville forpligte sig til at gennemføre fuld åbning efter en kortsigtet tidsplan. Dermed forventedes ej heller den nuværende konkurrenceforvridning både mellem elselskaber og gasselskaber og mellem elforbrugere og gasforbrugere. Endelig indeholder direktivets gensidighedsbestemmelser ikke en reel løsning på denne konkurrenceforvridning.

Markedsåbning er vigtig, men for at den i praksis kan fungere effektivt, skal der garanteres *retfærdig og ikke-diskriminerende adgang til nettet*. Selv om der er sket store fremskridt på området, særligt med hensyn til elektricitet, er der stadig brug for yderligere forbedringer. Medlemsstaternes standarder varierer også meget, hvilket sandsynligvis medvirker til yderligere konkurrenceforvridning på markedet. Antallet af deltagere i den offentlige høring, der understregede disse emners grundlæggende betydning både for indførelse af konkurrence og for fastlæggelse af ensartede spilleregler, er i sig selv et udtryk for, hvor vigtig markedsåbningen er.

Kommissionen er af den opfattelse, at betingelserne er til stede for at nå endnu et betydningsfuldt skridt videre i markedsåbningsprocessen og dermed nærmere en hurtig fuldførelse af det indre marked for elektricitet og naturgas. Som ovenfor nævnt bekræftede et overvældende flertal af den offentlige hørings deltagere behovet for at fremskynde fuldførelsen af det indre marked. Og som disse selskaber, forbrugerrepræsentanter og organisationer understregede, er der utallige fordele ved et 100% liberaliseret marked.

Fuldstændig åbning af el- og gask markedet ville sikre ensartede spilleregler for alle medlemsstater og markedsaktører i det indre marked, hvilket gennemførelsen af de nuværende direktiver som ovenfor beskrevet ikke kan forventes at gøre.

Hvad angår det andet nøgleområde - elprisen - i særdeleshed, har det hidtil opnåede konkurrenceniveau på området afstedkommet store prisnedsættelser, som vil medvirke til at opretholde og forbedre europæisk erhvervslivs konkurrencedygtighed generelt. Men markedsåbningen sker nu hurtigere og hurtigere i de fleste af de lande, som de europæiske virksomheder primært er i konkurrence med, hvorfor gennemførelsen af det indre marked er altafgørende for, at vi kan holde trit med markedsudviklingen hos vore handelspartnere.

Konkurrencen må også forventes at medføre mere ensartede priser i hele EU, hvorved der skabes ensartede spilleregler for både erhvervskunder og husholdninger. Dette betyder særlig meget for de små og mellemstore virksomheder, der i øjeblikket ofte ikke har de samme prisfordele som store erhvervskunder, især hvis de er bundet til det lokale elselskab uden mulighed for at skifte leverandør. I den forbindelse er det værd at nævne, at et stort antal høringsdeltagere fastslog, at det ikke kan være berettiget fortsat at give de store EU-virksomheder konkurrencefordele i form af konkurrencedygtige el- og naturgaspriser i forhold til de små virksomheder. I betragtning af, hvor vigtige de små og mellemstore virksomheder er for Fællesskabet, kan sådanne betingelser kun have en negativ indvirkning på konkurrencedygtighed, innovation og beskæftigelse.

Fuldstændig markedsåbning kan desuden tilskynde til innovation og fremme de nye teknologiers indtrængen på markedet. Der foregår da også megen ny teknologisk udvikling inden for elproduktion, navnlig med hensyn til micropower-teknologi og vedvarende energi. Mikroturbiner udgør i stadig større udstrækning et alternativ for kunderne, og brændselscelleteknologi er i øjeblikket ved at blive indført på markedet. Disse teknologier frembærer anselige fordele for mange kunder med hensyn til driftssikkerhed, miljøvirkning og ofte også med hensyn til pris. Endvidere er disse teknologier særligt fordelagtige for randområderne. Gennemførelsen af det indre marked vil danne grundlag for ensartede spilleregler for alle konkurrerende teknologier, hvad angår adgang til kunderne, og vil derfor fremskynde indførelsen af disse nye teknologier.

Ydermere vil større markedsåbning sandsynligvis højne serviceniveauet for kunderne, navnlig på slutbrugerniveauet, idet kvaliteten af den service, som selskaberne tilbyder f.eks. med hensyn til reparationer, nye tjenester og betalingsordninger, er et af de felter, som de indbyrdes konkurrerer på. Det har man allerede kunnet konstatere i lande, hvor markedet er fuldt åbnet.

Endelig ville gennemførelsen af det indre energimarked yderligere lette gas-til-gas-konkurrencen. For nærværende er prisen på naturgas i Kontinentaleuropa tæt bundet til olieprispariteten. I Tyskland f.eks. steg prisen for let fyringsolie med 50% fra juli 1999 til juli 2000. Engrospriserne på naturgas steg med 42% i samme periode. Den gennemsnitlige fob-pris i december 2000 på Tysklands import af gas lå næsten 90% over niveauet fra året før. Det er i Fællesskabets klare interesse, at gas-til-gas-konkurrencen er i en fortsat udvikling, så bindingen mellem olie- og gasprisen kan ophæves, eftersom dette vil øge antallet af mulige kilder til EU's energiforsyning. Naturgasdirektivet tager allerede hensyn til udviklingen af gas-til-gas-konkurrencen ved hjælp af de privilegerede kunders ret til TPA helt frem til borehullet, og efterhånden som et voksende antal privilegerede kunder modtager leverancer fra konkurrerende kilder, vil gasproducenterne blive nødsaget til at skærpe den indbyrdes priskonkurrence.

De mange langfristede kontrakter inden for europæisk gasforsyning og gastransmission kan være hæmmende for udviklingen af en effektiv gas-til-gas-konkurrence i Europa. Derfor ville det være et effektivt virkemiddel til åbning af de europæiske gasmarkeder og udvikling af gas-til-gas-konkurrencen at indføre frigørelsesprogrammer i gassektoren gennem adgang for

tredjeparter til eksisterende langfristede kontrakter om eneleverancer. Nogle få medlemsstater har indført sådanne programmer, og andre bør tilskyndes til at overveje det, for de vil øge likviditeten på gasmarkedet.

Med henblik på at opnå fuldstændig markedsåbning skal såvel kvantitative som kvalitative emner behandles. Det er for det første nødvendigt at fastsætte en frist, inden for hvilken medlemsstaterne skal tillade alle forbrugere, både erhvervskunder og husholdninger, at købe el og gas af et selskab efter eget valg overalt i EU. Hermed sikres ikke blot en hurtig udvikling af det indre marked til gavn for alle EU-borgere, men også at der tilvejebringes helt ensartede spilleregler for alle EU-virksomheder.

For det andet er det nødvendigt at sikre et effektivt system for markedsadgang, således at privilegerede kunder og producenter kan få effektiv og ikke-diskriminerende adgang til transmissions- og distributionsnettet og til anden væsentlig infrastruktur. Erfaringen viser, at slutmålet om ikke-diskriminerende adgang til nettet ikke kan nås fuldt ud på grundlag af de nuværende direktivbestemmelser om adgang for tredjeparter og niveauet for adskillelse. I denne forbindelse bør der oprettes uafhængige nationale tilsynsmyndigheder i alle medlemsstater, da de spiller en afgørende rolle for at sikre ikke-diskriminerende betingelser for adgangen til nettet. De skal som et minimum have beføjelse til at fastsætte eller godkende transmissions- og distributionstariffer.

Der skal sikres høje standarder for såvel betingelserne for adgang for tredjeparter som for adskillelse, således at systemoperatørerne kan opnå en høj grad af uafhængighed og dermed upartiskhed. Sådanne standarder skulle i princippet være kvalitetsmæssigt sammenlignelige i alle medlemsstater for at skabe ensartede spilleregler og forhindre konkurrenceforvridning.

Kommissionen har derfor konkluderet, at den nu vil fremsætte forslag for Rådet og Europa-Parlamentet om foranstaltninger til imødekommelse af disse krav. Ydermere kan sådanne forslag styrke de nuværende bestemmelser om mål for offentlig service. Disse kvalitative forslag er allerede nedfældet i grønbogen om energiforsyningssikkerhed, som Kommissionen vedtog i november 2000³⁴.

Selv om det ganske vist er forholdsvis hurtigt efter gennemførelsen af de nuværende direktiver om el og naturgas, at der fremsættes sådanne forslag, er der dog tungtvejende grunde til at foreslå disse nye foranstaltninger. For det første er markedsåbningen sket i et langt højere tempo end forventet i de fleste medlemsstater, hvilket også har medført en større konkurrenceforvridning end forventet. For det andet viser erfaringen på nuværende tidspunkt, at såfremt der skal sikres effektiv konkurrenceudvikling og ensartede spilleregler, skal der opstilles sammenlignelige og håndfaste mindstekrav til TPA og regnskabsmæssig adskillelse.

Det er imidlertid også vigtigt, at gennemførelsen af det indre energimarked ikke truer, men fremmer opfyldelsen af Fællesskabets øvrige mål på andre vigtige områder såsom forbrugerbeskyttelse, miljøbeskyttelse, forsyningssikkerhed og andre offentlige tjenester. Derfor må den stigende markedsåbning ledsages af passende foranstaltninger på dette område såvel på nationalt plan som på fællesskabsplan. Kommissionen vil nøje overvåge udviklingen og fremsætte de fornødne forslag i påkommende tilfælde.

³⁴ KOM(2000) 769, s. 71-72.

Det bør også understreges, at dette næste lovgivningsmæssige skridt kun er en af de faktorer, der skal sikres for at virkeliggøre et effektivt indre marked. Medens der f.eks. er nået meget i Firenze- og Madrid-processen, skal der ske yderligere fremskridt, navnlig med hensyn til grænseoverskridende tariferingsordninger og overbelastningsstyring på elområdet. Kommissionen agter at formalisere de fremskridt, der er nået hidtil inden for rammerne af The Electricity Regulatory Forum, ved hjælp af lovgivningsmæssige instrumenter.

Særlig på elområdet er det nu nødvendigt at skabe formelle retlige rammer på baggrund af de resultater, som Firenze-forummet har skabt for grænseoverskridende adgang til transmissionsnet. Det vil give mulighed for vedtagelse af beslutninger, der kan finde direkte anvendelse på området. Kommissionen vil derfor fremlægge et forslag for Europa-Parlamentet og Rådet, som opfylder dette krav.

Endvidere skal der fortsat skabes fremskridt med hensyn til vedtagelsen af nuværende forslag på miljø- og beskatningsområdet. For at sikre, at de høje standarder for offentlig service til stadighed bevares og højnes, vil Kommissionen videreføre sin igangværende benchmarkingundersøgelse og vedtage en meddelelse om emnet i løbet af 2001. Den vil desuden fortsætte sit arbejde med forsyningssikkerhed. Kommissionen vedtog den 29. november 2000 en grøn bog (KOM(2000) 769) om emnet, og det er vigtigt, at der fortsat arbejdes på området. Alle disse emner indgår fortsat i Kommissionens indsatsområder parallelt med vedtagelsen af yderligere lovgivning, som tager sigte på fuldførelsen af det indre marked for naturgas og elektricitet.

BEGRUNDELSE

REVISION AF ELEKTRICITETS- OG GASDIREKTIVERNE

1. INDLEDNING

Det Europæiske Råd i Lissabon den 23. og 24. marts 2000 opfordrede til en "hurtig indsats" for at gennemføre det indre marked og bad "Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne om hver især inden for deres respektive beføjelser, ... at fremskynde liberaliseringen inden for elektricitet og gas ... Målet er, at det indre marked kommer til at fungere fuldt ud på disse områder. Det Europæiske Råd vil vurdere fremskridtene, når det samles i foråret, med udgangspunkt i Kommissionens rapport og hensigtsmæssige forslag". Europa-Parlamentet anmodede ligeledes Kommissionen til at vedtage en detaljeret tidsplan for opfyldelse af de nøje fastlagte målsætninger med henblik på gradvis at opnå fuldstændig liberalisering af energimarkedet¹.

Rådet (energi) den 30. maj 2000 fremhævede, "hvor vigtige og presserende konklusionerne var fra Det Europæiske Råd i Lissabon", og opfordrede Kommissionen til "i tide at fremsætte forslag til den videre indsats".

I Kommissionens meddelelse "Gennemførelse af det indre energimarked"² nås der frem til den konklusion, at der nu kan stilles forslag til gennemførelse af det indre gas- og elektricitetsmarked for Parlamentet og Rådet, der ikke kun ville opfylde denne primære målsætning, men også være kompatibel med og bidrage til Fællesskabets andre relevante politikker på dette område.

Det vedføjede forslag om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF imødekommer således anmodningen fra Det Europæiske Råd og Rådet (energi); det følger den nylige grønbog om forsyningssikkerhed³, der understregede forbindelserne mellem fremskyndning af integrationen af energimarkedet i Europa og behovet for at sikre forsyningssikkerhed.

2. MÅL

Som forklaret i ovennævnte meddelelse skal alle forslag, hvis Fællesskabet vil oprette et faktisk og effektivt indre marked for elektricitet og gas, indeholde både kvantitative og kvalitative elementer:

- Progressiv fritstilling af alle elektricitets- og gasforbrugere til at vælge deres leverandør ("**kvantitativt forslag**"). Der er tre grunde til at videreføre et ambitiøst program. Den første er at sikre, at alle EU-virksomheder modtager konkurrencefordelene i form af øget effektivitet og lavere priser, der fører til større konkurrenceevne og beskæftigelse i EU. Den anden er at sikre, at EU's forbrugere får alle fordele ved markedets åbning i form af lavere husholdningsregninger for elektricitet og gas. Den tredje er at sikre lige markedsvilkår for alle medlemsstater i form af markedets åbning og således fuldt ud integrere de 15 nationale markeder i et virkeligt og fuldt fungerende indre marked.

¹ Beslutning om 'Liberalisering af energimarkedet.

² EFT C

³ KOM(2000) 769, s. 71.

- Forbedre Fællesskabets elektricitets- og gasmarked strukturelt ("**kvalitative forslag**"). Erfaringen med markedsåbning, ikke blot i Fællesskabet men også i andre lande, har tydelig påvist, at bestemte fremgangsmåder til markedsåbning er bedre til at udvirke effektiv konkurrence end andre. Størstedelen af medlemsstaterne har anvendt en sådan fremgangsmåde for elektricitet, og et stort antal medlemsstaterne har også gjort det for gas.

Efterhånden som det indre marked udvikler sig, navnlig hvad angår den ovennævnte kvantitative fremskyndelse, er det vigtigt, at de metoder, hvormed markedets åbning gennemføres, konvergerer medlemsstaterne imellem, hvis der skal udvikles et virkeligt indre marked uden konkurrenceforvridning. Dette er lige så vigtigt, hvis alle mulige fordele af oprettelsen af det indre marked for elektricitet og gas skal udnyttes og videregives til forbrugerne.

Det er almindelig anerkendt, at tredjeparts adgang baseret på offentliggjorte og ikke-diskriminerende afgifter og omfattende regnskabsmæssig adskillelse ikke kun er befordrende, men også nødvendig for at sikre effektiv konkurrence. For at gennemføre det indre marked er det således ikke nok fuldt ud at liberalisere efterspørgslen, men der skal også være egentlige markedsstrukturer til stede. Udover at det er nødvendigt at sikre, at de største konkurrencefordele kommer Fællesskabets indbyggere til gode, skal foranstaltningerne garantere lige markedsvilkår for alle medlemsstater og sikre ikke-diskrimination, navnlig i forbindelse med vertikalt integrerede selskaber med dominerende stilling. Det er bestemt blevet tydeligere, at dette spørgsmål er lige så vigtigt, hvis ikke vigtigere end niveauet af kvantitativ markedsåbning, hvis der skal opnås reel gensidighed medlemsstaterne imellem.

Det er desuden hensigtsmæssigt, at dette forslag ajourfører direktiverne: nogle af bestemmelserne og mulighederne i direktiverne er enten blevet overflødige eller ikke udnyttet af medlemsstaterne. Dette gælder udbudsproceduren for liberalisering af fremstilling (undtagen som en hjælpeforanstaltning, der kan træffes af hensyn til forsyningssikkerheden) og eneaftagermodellen til netadgang. De kan derfor fjernes fra direktivet. Denne tydeliggørelse er særlig vigtig med hensyn til at garantere lige konkurrencevilkår på markederne for gas og elektricitet i kandidatlandene. Desuden er en række administrative spørgsmål blevet forenklet for at mindske hindringer. Dette gælder forpligtelser i direktivet, der i lyset af erfaringerne kan gøres lettere. Der er desuden foretaget en tydeliggørelse med hensyn til begge direktivers bestemmelser angående kravene om regnskabsmæssig adskillelse.

Rådets direktiv 90/547/EØF og 91/296/EØF om transit af elektricitet og naturgas for at sikre ensartede og ikke-diskriminerende adgangsordninger for transmission, herunder i forbindelse med grænseoverskridende transport i Fællesskabet, bør ophæves. For at sikre overensstemmelse og undgå forvirring i forbindelse med adgangsordninger og -betingelser foreslås det at indarbejde og ensarte reglerne i transitdirektiverne i forslaget til et nyt direktiv om gennemførelsen af det indre energimarked og herved muliggøre transmissions-systemoperatørers adgang, hvis det er nødvendigt, til andre transmissions-systemoperatørers net på ikke-diskriminerende betingelser.

Det er ligeledes hensigtsmæssigt at forbedre de gældende bestemmelser om forsyningspligt for at tillade en effektiv og kontinuerlig benchmarking og sikre, at alle borgere har ret til at blive forsynet med elektricitet til overkommelige og rimelige priser (forsyningspligt), og at de nyder et minimum af forbrugerbeskyttelsesrettigheder.

Disse forbedringer af direktiverne og fjernelse af irrelevante bestemmelser vil resultere i større tydelighed og tjene som vejledning for kandidatlandene ved gennemførelse af reformer i deres elektricitets- og gassektorer.

3. FORSLAGENE

3.1. Kvantitative forslag - alle kunder skal gradvis frit kunne vælge leverandør

Det foreslås, at medlemsstaterne giver alle erhvervselektricitetskunder (dvs. alle industri- og handelsejendomme) mulighed for frit at vælge deres elektricitetsleverandør fra den 1. januar 2003, og at denne mulighed udvides til alle kunder (dvs. 100% markedsåbning) fra 1. januar 2005.

Da åbningen af gasmarkederne stadig er bagud i forhold til elektricitetsmarkederne (medlemsstaterne skulle gennemføre gasdirektivet 18 måneder efter elektricitetsdirektivet), og gasselskaberne havde mindre tid til at forberede sig, foreslås det, at valgmuligheden gives alle erhvervsgaskunder fra den 1. januar 2004, dvs. et år senere end for elektricitet. Samme frist foreslås imidlertid for fuldstændig markedsåbning for elektricitet: den 1. januar 2005, da denne periode er tilstrækkelig lang til, at EU's gasindustri kan forberede sig på fuldstændig konkurrence, og derved sikres det, at begge indre markeder fungerer parallelt. Dette er særlig vigtigt på grund af den stadig voksende sammenfald mellem de to sektorer.

Disse forslag fremsættes under hensyntagen til de landes erfaring, der allerede med gode resultater har indført fuld konkurrence, og den tid der har været nødvendig for at gennemføre de nødvendige forberedelser, både administrative, tekniske og juridiske/regulerende, for at sikre forbrugerbeskyttelse og behørig opfyldelse af forpligtelserne til offentlige tjenester. Der er navnlig taget hensyn til det forhold, at privilegerede private forbrugere, til forskel fra erhvervskunder, ofte kræver betydelige forberedelser i form af afregningsarrangementer og opstilling af kundebelastningsprofilering⁴. Det tager ligeledes hensyn til de fleste medlemsstaters intentioner om at indføre fuld konkurrence ifølge en tidsplan, der ligner den foreslåede. Kommissionens meddelelse om gennemførelse af det indre energimarked viste tydeligt, at Fællesskabets hovedmål på dette område, navnlig høje servicestandarder og forbrugerbeskyttelse, miljøbeskyttelse, forsyningsikkerhed og socialt acceptabel markedsåbning kan imødekommes fuldstændig i forbindelse med sådanne fremskridt.

3.2. Kvalitative forslag.

Inden for denne kategori fremsættes to forslag, som drejer sig om regnskabsmæssig adskillelse og netadgang. Næsten alle de, der har fremsat bemærkninger i forbindelse med den offentlige høring om realiseringen af det indre marked for energi, som Kommissionen afholdt i september 2000, har fremhævet, at høje standarder og utvetydige foranstaltninger er afgørende for begge disse spørgsmål, hvis effektiv konkurrence skal sikres overalt på det indre marked, og der skal være tale om virkelig gensidighed mellem medlemsstaterne og virksomhederne indbyrdes.

Udskillelse: for at sikre et fælles mindstemål af disintegration overalt på det indre marked for elektricitet og gas foreslås det, at medlemsstaterne sikrer at transmission som minimum udføres af et datterselskab, hvis daglige aktiviteter både juridisk og i praksis er adskilt fra moderselskabets produktions- og salgsaktiviteter (en uafhængig transmissionssystemoperatør - TSO). Der opstilles en række bestemmelser, som skal overholdes for at sikre, at

⁴ En standardbelastningsprofil indebærer, at der gøres nogle antagelser om en bestemt type lille forbrugers elforbrug, både med hensyn til mængde og tidspunkt. Afvigelser fra profilen konstateres ved regelmæssige aflæsninger af den eksisterende måler, hvorved man undgår dyre aflæsninger af forbrugeren faktiske forbrug minut for minut, og sammenholdes med de mængder, forbrugeren har indgået kontrakt om.

transmissionsselskabet kan fungere uafhængigt af de øvrige forretningsinteresser i den gruppe, det tilhører. Minimumskravene til funktionsmæssig adskillelse er følgende:

- de ansvarlige for transmissionssystemets ledelse må ikke indgå i virksomhedsstrukturer med direkte eller indirekte ansvar for den daglige ledelse af den samlede gruppes produktions- og forsyningsaktiviteter
- der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at der tages højde for personlige interesser i forbindelse med transmissionssystemets ledelse på et sådan måde, at der er sikkerhed for, at den kan fungere uafhængigt
- transmissionssystemoperatøren skal have fuld kontrol over alle aktiver, som er nødvendige for at kunne drive, vedligeholde og udbygge nettet
- transmissionssystemoperatøren skal opstille et ligebehandlingsprogram, som indeholder foranstaltninger, der skal sikre, at forskelsbehandling er udelukket. Dette program skal angive, hvilke særlige forpligtelser de ansatte pålægges for at opfylde dette formål. Det skal udarbejdes og overvåges af en særlig tilsynsførende, som udpeges og aflægger rapport til formanden/den øverste leder af det integrerede selskab, transmissionssystemoperatøren tilhører. En årlig rapport over de foranstaltninger, som er blevet truffet, skal forelægges de nationale myndigheder af den tilsynsførende og offentliggøres.

Mange af dem, der udtalte sig i forbindelse med den offentlige høring, fremførte, at også distributionen burde udskilles på denne måde og være juridisk uafhængig⁵ og understregede, at adgang på lige vilkår til distributionen er af afgørende betydning⁶.

Yderligere markedsåbning vil gøre uafhængig drift af distributionssystemerne lige så vigtig som uafhængig drift af transmissionssystemerne. Kommissionen foreslår derfor juridisk udskillelse af elektricitetsdistributionssystemoperatørerne senest 2003 og af gasdistributionsystemoperatørerne senest 2004 på stort set samme betingelser som dem, der i det foregående er beskrevet for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Medlemsstaterne kan imidlertid beslutte at indføre en de minimis tærskel, da det muligvis ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet at pålægge små, lokale distributionsselskaber denne adskillelsesforpligtelse.

Det bør nævnes, at denne ændring er mere omfattende, når det gælder gas, end når det drejer sig om elektricitet. I gasdirektivet kræves der kun intern regnskabsmæssig udskillelse af transmission i forbindelse med foranstaltninger, der skal sikre, at forretningsmæssig følsomme oplysninger ikke videregives. Imidlertid er seks medlemsstater gået videre til ejendomsmæssig, juridisk eller ledelsesmæssig udskillelse eller planlægger at gøre det. Det er desuden værd at bemærke, at mange integrerede gasselskaber fører en lignende politik og adskiller ledelses- og transportaktiviteterne fra gasforsyningsaktiviteterne. Det er almindeligt accepteret, at en sådan udvikling vil føre til en mere effektiv og ligevægtig konkurrencestruktur overalt på det indre marked og trække flere deltagere til markedet, da potentielle nye deltagere vil have tillid til, at de får adgang uden forskelsbehandling. Desuden

⁵ Gas- og elektricitetsdirektiverne forlanger kun regnskabsmæssig adskillelse på distributionsplan i forbindelse med foranstaltninger, der skal sikre at forretningsmæssigt følsomme oplysninger ikke videregives.

⁶ Distributionsomkostningerne er ret store. For gas er de samlede investeringer i gasdistribution typisk dobbelt så store som investeringerne i transmission. I lande uden gasproduktion kan investeringerne i gasdistribution udgøre 70-80% af de samlede investeringer i forsyningskæden til den endelige bruger.

vil det i de integrerede selskaber give tydeligere omkostningssignaler og tilskyndelser til forskellige forretningsaktiviteter. Denne foranstaltnings vedtagelse vil således føre til en hurtigere, mere retfærdig udvikling af et effektivt indre marked for gas.

Disse bestemmelser blev fremhævet som vigtige af et overvældende flertal af dem, der udtalte sig under høringen. Erfaringerne med at gennemføre de nuværende direktiver viser, at de også er de vigtigste, når det gælder om at sikre effektiv funktionsmæssig uafhængighed.

Mange af høringens deltagere fremførte, at oplagrings- og LNG-faciliteter til gas burde udskilles yderligere og være omfattet af adgangsbestemmelser. Mange mente også, at der burde ske en fuldstændig ejendomsrettet udskillelse af transmissionen. Det er klart, at sådanne foranstaltninger ville indebære mere effektive garantier for adgang uden forskelsbehandling. Desuden er Kommissionen fuldstændig klar over den fundamentale rolle, adgangen til gasoplagrings- og andre vigtige hjælpefaciliteter spiller for, at et konkurrencepræget marked kan udvikle sig⁷. På denne baggrund har Kommissionen besluttet at foreslå, at det klarlægges, hvilken betydning adgang til oplagring og andre hjælpefaciliteter og fleksibilitetsmuligheder har, at ordningerne for andres adgang til distributions- og LNG-anlæg (herom i det følgende) styrkes, at gasselskaberne forpligtes til at anvise og oprette særskilte foretagender, som er ansvarlige for oplagrings- og LNG-aktiviteter (oplagrings- og LNG-operatører), og således skabe gennemsigtighed for dem, der ønsker adgang til disse vigtige faciliteter. Kommissionen forventer, at disse foranstaltninger vil være tilstrækkelige til at sikre effektiv adgang uden forskelsbehandling til gas- og elektricitetssystemerne. Den har besluttet, at den i hvert fald ikke på nuværende tidspunkt vil stille yderligere udskillelseskra- v til oplagring og LNG (dvs. ikke at forlange særskilte juridiske enheder til disse aktiviteter). Desuden foreslås det at indføre en bestemmelse om levering uden forskelsbehandling af udligningstjenester til både gas og elektricitet.

Kommissionen vil imidlertid stadig følge omhyggeligt med i, om der udvikles effektiv adgang uden forskelsbehandling til transmission (også til rørledningsnettets tidlige led), distribution, LNG, oplagring og andre vigtige hjælpefaciliteter. For at sikre, at disse forhold til stadighed undersøges af alle Fællesskabets institutioner, foreslås det, at direktiverne ændres, så Kommissionen skal aflægge rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om bl.a. disse spørgsmål inden udgangen af det andet og fjerde år efter ændringens ikrafttrædelse (artikel 1 og 2), eventuelt sammen med passende forslag til yderligere foranstaltninger.

Adgang for andre: Som allerede nævnt fremhævede alle høringens deltagere effektiv adgang for andre som afgørende for at sikre udvikling af effektiv konkurrence. Det er en stort set almindelig opfattelse, at det mindste, der kræves for at sikre, at forskelsbehandling udelukkes, og at den gennemsigtighed og forudsigelighed, som er nødvendig for at skabe og udvikle en effektiv konkurrence, er tilstede, er offentliggørelse af faste tariffer, som gælder uden forskelsbehandling for alle systemets brugere, uanset om de er kunder eller virksomheder, også dem, der tilhører den samme gruppe som den pågældende TSO. Sådanne tariffer kan opdeles efter objektive kundekategorier, forudsat det ikke medfører forskelsbehandling. Denne ordning er blevet vedtaget af næsten samtlige medlemsstater for elektricitet, men ikke

⁷ Gasafsætningen varierer betydeligt for alle kunders vedkommende, både i løbet af en enkelt dag og mellem årstiderne. Gasforsyningen er imidlertid mere konstant, da producenterne ønsker at udnytte ledningsinfrastrukturen mest muligt. Adgang uden forskelsbehandling til fleksibilitetsmuligheder som oplagring kan derfor være afgørende for effektiv adgang til det samlede gassystem og for, at etablerede værker med betydelige oplagringsanlæg og nye markedsdeltagere og kunder uden sådanne anlæg får samme vilkår.

for gas⁸. Det foreslås derfor, at en offentliggjort, fast tarifstruktur skal være minimumsnorm for transmissions- og distributionstarifferne på begge markeder. Det er vigtigt at sikre, at også fremtidige tiltrædelseslande indfører strukturer, der svarer til den fremgangsmåde, medlemsstaterne benytter.

For at sikre, at forskelsbehandling effektivt udelukkes i praksis, skal medlemsstaterne og de nationale myndigheder omhyggeligt overvåge de juridisk udskilte transmissions- og distributionssystemoperatørers adfærd. Medlemsstaterne og de nationale myndigheder skal således bl.a. sikre, at transmissions- og distributionsoperatørerne besvarer adgangsanmodninger inden for en rimelig tidsfrist. Efter Kommissionens opfattelse bør en frist på to uger i princippet ikke overskrides. De skal også sikre, at transmissions- og distributionssystemoperatørerne ikke stiller de virksomheder, der ønsker adgang til nettet, spørgsmål om energiens oprindelse, bestemmelsessted eller videre transportrute, hvis det ikke er nødvendigt for, at de kan udføre deres opgaver i forbindelse med nettets drift.

Styring: Uafhængige nationale myndigheder spiller en central rolle, når det gælder om at sikre adgang til nettet uden forskelsbehandling, da de har beføjelser til at fastsætte eller godkende transmissions- og distributionstarifferne, før de træder i kraft. Konkurrencemyndighederne kan kun optræde efterfølgende i forbindelse med konkurrenceforvridninger, mens de regelfastsættende myndigheder har aktive forhåndsopgaver. Disse myndigheder spiller også en vigtig rolle for forhold i forbindelse med grænseoverskridende handel og oprettelse af et virkeligt indre marked. De giver marksreglerne sammenhæng og skaber gennemsigtighed på markedet. Direktivforslaget forlanger derfor, at medlemsstaterne skal oprette uafhængige myndigheder, som har kompetence til bl.a. at fastsætte og/eller godkende tarifferne og betingelserne for adgang til gas- og elektricitets transmissions- og distributionsnettene. Myndighederne skal således godkende transmissions- og distributionstarifferne før de træder i kraft. Godkendelsen kan ske på grundlag af et forslag fra transmissions-/distributionssystemoperatøren/operatørerne eller på grundlag af et forslag, transmissions-/distributionssystemoperatøren/operatørerne og nettets brugere har vedtaget. Under alle omstændigheder er det rimeligt, at transmissions-/distributionssystemoperatørerne nøje rådfører sig med samtlige netbrugerkategorier, inden de fremsætter deres tarifforslag til myndighederne. Skønt disse myndigheder skal være uafhængige, skal de samarbejde nøje med andre offentlige myndigheder som konkurrencemyndighederne, i de tilfælde, hvor det stadig påhviler dem at afgøre andre uoverensstemmelser i forbindelse med AFA, f.eks. individuelle tilfælde af forskelsbehandling.

Handel med lande uden for EU: På et liberaliseret marked kan der være større muligheder for, at EU's virksomheder handler med leverandører og kunder uden for EU. Denne handel kan medføre store fordele, således som det har været tilfældet i andre erhverv. Der skal imidlertid, især for elektricitetsmarkedets vedkommende, være enighed mellem EU og de pågældende tredjelande om gensidig adgang til markederne og om miljø- og sikkerhedsstandarder for at undgå eventuelle miljørisici i Fællesskabet, . Der kunne tænkes et sæt regler for bilaterale eller regionale aftaler om disse forhold. Nogle medlemsstater har muligvis allerede truffet særskilte ordninger med tredjelande om elektricitetsudveksling. Disse aftaler skal nødvendigvis overvåges for at sikre, at de er forenelige med Fællesskabets målsætninger, når det f.eks. gælder kernekraftsikkerhed. Direktivet forlanger derfor, at

⁸ For gas har følgende medlemsstater enten en ordning med aftalt adgang eller en blanding mellem en offentliggjort og en aftalt ordning: Østrig, Belgien (som imidlertid for nylig har besluttet at gå over til fastsat AFA) Danmark, Frankrig, Tyskland og Nederlandene.

medlemsstaterne skal underrette Kommissionen om import af elektricitet fra de lande, som ikke er omfattet af elektricitetsdirektivet.

3.3. Ajourføring af bestemmelserne

Da det er en kendsgerning, at nogle af det nuværende elektricitetsdirektivs ordninger ikke er blevet gennemført i nogen medlemsstat, og da de efter den almindelige opfattelse i mindre grad kunne tænkes at føre til konkurrenceprægede markeder end dem, der rent faktisk er gennemført, foreslås det, at de udtages af direktivet. Det er vigtigt for at sikre, at mulige tiltrædelseslande stadig har lige vilkår. Det foreslås derfor, at udbudsproceduren i forbindelse med produktion ophæves. Medlemsstaterne skal dog sørge for at udbud af ny kapacitet kan benyttes som undtagelsesforanstaltning af hensyn til forsyningssikkerheden. Også eneaftagerordningen i forbindelse med AFA til elektricitet ophæves.

Der foreslås endvidere end administrativ forbedring for at fjerne procedurekrav, som erfaringerne har vist er unødvendige, og som kan ophæves uden at svække direktivets effektivitet. Det gælder kravet om, at der ved afslag på tilladelser til at etablere ny produktionskapacitet skal sendes en kopi af den pågældende afgørelse til Kommissionen. Det er blevet indlysende, at denne procedure er unødvendigt ubekvem, da mange af den slags afslag gælder små anlæg og blot sker af planlægningshensyn (artikel 5, stk. 3, i direktiv 96/92/EF). Fordelene ved denne procedure opvejes derfor af de administrative byrder, den pålægger ikke mindst de lokale myndigheder. Dette krav ophæves derfor. Virksomheder, som får afslag, beholder dog retten til at henvise enhver sag til Kommissionen.

Ifølge artikel 14, stk. 3, i elektricitetsdirektivet og artikel 13, stk. 3, i gasdirektivet skal integrerede selskaber føre særskilte regnskaber for deres forskellige aktiviteter. Ifølge definitionerne i artikel 2, stk. 5 og 6 i elektricitetsdirektivet og artikel 2, stk. 3 og 5, i gasdirektivet betyder både transmission og distribution transport af elektricitet/gas "med henblik på levering til endelige kunder". Nogle selskaber har hævdet, at det indebærer, at det ikke er nødvendigt at føre særskilte regnskaber for distributions- og forsyningsaktiviteter. Kommissionen mener, at dette hverken er korrekt eller i overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd og hensigt, nemlig at skabe gennemsigtighed og effektiv styring. For at sikre fuld klarhed om dette spørgsmål indeholder direktivforslaget alligevel en ændring af artikel 14, stk. 3 i elektricitetsdirektivet og artikel 13, stk. 3 i gasdirektivet.

Med hensyn til gensidighedsbestemmelsen i begge direktivers artikel 19 kan der nu fastsættes en endelig dato, hvor denne bestemmelse ophører med at være gældende. Da det foreslås, at samtlige medlemsstater skal gøre alle kunder privilegerede senest den 1. januar 2005, er bestemmelsen ugyldig efter denne dato.

Endelig foreslås det at ophæve gas- og elektricitetstransitdirektiverne (Rådets direktiver 90/547/EØF og 91/296/EØF) for at undgå forskellige ordninger, offentliggørelseskrav, bilæggelsesprocedurer osv. i forbindelse med adgang til nettet. Transmissionssystemoperatørerne skal, hvis det er nødvendigt for, at de kan udføre deres opgaver, det gælder også transit, have adgang til andre transmissionssystemoperatørers net uden forskelsbehandling.

3.4. Offentlig tjeneste

Som nævnt i meddelelsen om gennemførelse af det indre marked hører målsætningerne for udførelse af offentlig tjeneste (public services) til Kommissionens vigtigste målsætninger på dette område. Skønt de nuværende bestemmelser i gas- og elektricitetsdirektivet har fungeret

upåklageligt til dato, kan der foretages forbedringer, ikke mindst når det gælder fuldstændig markedsåbning. For at sørge for, at offentlig tjeneste på elektricitetsområdet sikres, efterhånden som markedsliberaliseringen skrider frem, mener Kommissionen for det første, at det er vigtigt at lade forslaget indeholde en bestemmelse, som fastslår, at medlemsstaterne skal sikre offentlig tjeneste, dvs. elektricitetsforsyning af høj kvalitet til alle kunder på deres territorium (artikel 3, stk. 3). Som supplement hertil pålægges det desuden medlemsstaterne i forbindelse med både elektricitet og gas at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at den offentlige tjenestes målsætninger opfyldes (artikel 3, stk. 3 og 4). Det gælder nærmere betegnet:

- beskyttelse af sårbare kunder; medlemsstaterne skal f.eks. sørge for rimelig beskyttelse mod uberettiget frakobling af bl.a. ældre, arbejdsløse, handicappede osv.
- beskyttelse af de endelige kunders grundlæggende rettigheder; medlemsstaterne skal f.eks. sørge for et minimalt sæt kontraktregler, gennemsigtige oplysninger og billige, gennemsigtige ordninger for bilæggelse af uoverensstemmelser⁹
- den sociale og økonomiske samhørighed; foruden den offentlige tjeneste skal medlemsstaterne i påkommende tilfælde træffe passende foranstaltninger for at sikre forsyninger til rimelige priser til f.eks. afsides liggende områder
- miljøbeskyttelse
- forsyningssikkerheden; ikke mindst ved i rimeligt omfang at sikre vedligeholdelse og udbygning af infrastrukturen, især samkøringslinjerne.

Som supplement hertil foreslås det desuden, for at sikre, at medlemsstaterne ubestrideligt er i besiddelse af alle de nødvendige midler, hvormed nettets vedligeholdelse og udbygning kan garanteres, at der indsættes en ny artikel i gas- og elektricitetsdirektivet (artikel 8, stk. 5, i elektricitetsdirektivet og artikel 7, stk. 5, i gasdirektivet), som fastsætter, at "medlemsstaterne kan kræve, at transmissionssystemoperatørerne opfylder mindstekrav til investering i vedligeholdelse og udvikling af transmissionssystemet, herunder sammenkoblingskapacitet".

Endelig er det, da stadig sikre elektricitetsforsyninger er af afgørende vigtighed, således som det påpeges i grønbogen om energiforsyning, og sandsynligvis er den vigtigste målsætning i forbindelse med offentlig tjeneste, nødvendigt at træffe en række supplerende foranstaltninger for at udbygge de nuværende sikkerhedsbestemmelser i elektricitets- og gasdirektivet på dette punkt. Foruden kravet til medlemsstaterne om at sikre, at ny kapacitet kan gøres til genstand for udbud, når det er påkrævet, vil det især være hensigtsmæssigt at pålægge medlemsstaterne omhyggeligt at overvåge situationen på hjemmemarkedet for elektricitet og gas, det gælder navnlig udbuds-/efterspørgselsbalancen, den forventede fremtidige efterspørgsel, den påtænkte supplerende kapacitet i planlægnings- eller etableringsfasen og konkurrenceniveauet på markedet. Hvert år skal medlemsstaterne offentliggøre en rapport, der beskriver deres resultater og angiver, hvilke foranstaltninger de har tænkt sig at træffe for at sikre forsyningssikkerheden. Da EU's elektricitets- og gasnet er præget af stærk sammenknytning, og forholdet mellem udbud og efterspørgsel på fællesskabsplan derfor er afgørende for det samlede systems sikkerhed, bør Kommissionen desuden på grundlag af de nationale rapporter

⁹ Passende bestemmelser for sikring af disse grundlæggende rettigheder findes i artikel 17 i Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, KOM(2000) 392 af 12. juli 2000.

og sin egen overvågning offentliggøre en lignende meddelelse, der omfatter hele Fællesskabet. Det foreslås derfor at indføre disse bestemmelser i artikel 6a i det ændrede elektricitetsdirektiv og artikel 4a i det ændre gasdirektiv.

Ifølge artikel 3, stk. 2, i det nuværende direktiv skal medlemsstaterne oplyse deres målsætninger i forbindelse med offentlig tjeneste til Kommissionen. Da ingen af medlemsstaterne har opstillet sådanne målsætninger, som kræver en undtagelse fra direktiverne, er der heller ikke kommet sådanne meddelelser. For at Kommissionen kan foretage en effektiv benchmarking, der sætter medlemsstaterne i stand til at sikre, at de yder offentlig tjeneste på højeste niveau, er det hensigtsmæssigt at ændre denne bestemmelse, så medlemsstaterne hvert andet år skal anmelde alle foranstaltninger, der er blevet truffet i forbindelse med offentlig tjeneste, uanset om de kræver undtagelse fra direktivet eller ej, det gælder især de nye krav, som er nævnt i det foregående. På grundlag heraf bør Kommissionen være forpligtet til hvert andet år at offentliggøre en rapport, som gennemgår de forskellige foranstaltninger, der er blevet truffet, og eventuelt fremsætter henstillinger til foranstaltninger der skal træffes for at give den offentlige tjeneste en højere standard.

Endelig kræver et fuldt liberaliseret marked internalisering af eksterne omkostninger for at sikre, at der virkelig er tale om lige vilkår. Kommissionen vil derfor fremme initiativer i denne retning, f.eks. en energi-/CO₂-skat for hele EU, strenge regler for statsstøtte, foranstaltninger for efterspørgselsstyring, foranstaltninger, der fremmer kombineret kraftvarmeproduktion og vedvarende energi, som konkurrencemæssigt bliver forfordelt, så længe de eksterne omkostninger ikke er fuldt integreret.

4. KONKLUSION

Alle Kommissionens oplysninger om gas- og elektricitetsdirektivets virkninger viser, at alle det indre markeds grundlæggende målsætninger: lavere priser, øget konkurrenceevne, bedre offentlig tjeneste, forsyningssikkerhed og miljøbeskyttelse er i færd med at blive opfyldt, og at det sker efter fælles overenskomst i samfundet. Erfaringerne i de lande, der har indført et fuldstændig åbent marked, viser, at disse målsætninger kan opfyldes på fuldgyldige konkurrencevilkår, og at det endda sker bedre under sådanne forhold. Den fremherskende indstilling hos dem, der udtalte sig på den offentlige høring om realiseringen af det indre marked for gas og elektricitet, og de skriftlige bemærkninger, som er indløbet, støtter dette synspunkt.

En hurtig gennemførelse af det indre marked på dette område er derfor et vigtigt skridt mod opfyldelse af de målsætninger, der blev opstillet for Fællesskabet på det europæiske råds møde i Lissabon i foråret 2000. Forslagenes vedtagelse kan forventes at indebære store fordele for konkurrenceevne og beskæftigelse og medføre konkurrencedygtige priser og gas- og elektricitetsydelse af højere standard til Fællesskabets borgere.

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV

om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for henholdsvis elektricitet og naturgas

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg²,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget³,

i henhold til proceduren i traktatens artikel 251⁴, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92/EF af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet⁵ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/30/EF af 22. juni 1998 om fælles regler for det indre marked for naturgas⁶ har ydet meget vigtige bidrag til gennemførelsen af det indre marked for elektricitet og gas.
- (2) Erfaringerne fra gennemførelsen af disse direktiver viser, at der er begyndt at opstå store fordele på det indre marked for elektricitet og gas i form af effektivisering, prisfald, bedre service og øget konkurrence. Der er imidlertid stadig betydelige mangler og fortsat muligheder for at få markederne til at fungere bedre.
- (3) Det Europæiske Råd i Lissabon opfordrede den 23. og 24. marts 2000 til en hurtig indsats for at fuldføre det indre marked for både elektricitet og gas og til at fremskynde liberaliseringen i disse sektorer, idet målet er, at det indre marked bliver fuldt funktionsdygtigt. Europa-Parlamentet opfordrede i sin beslutning af 6. juli 2000 om Kommissionens anden rapport om liberalisering af energimarkederne Kommissionen til at vedtage en detaljeret tidsplan for opfyldelse af nøje fastlagte målsætninger med henblik på gradvis at opnå fuldstændig liberalisering af energimarkedet.

¹ EFT C

² EFT C

³ EFT C

⁴ EFT C

⁵ EFT L 27 af 30.1.1997, s. 20.

⁶ EFT L 204 af 28.12.1998, s. 1.

- (4) De væsentligste hindringer for at gennemføre et fuldt fungerende indre marked er spørgsmålet om adgang til nettet og de forskellige grader af markedsåbning medlemsstaterne imellem.
- (5) En vigtig forudsætning for at få gennemført en ikke-diskriminerende netadgang er, at transmissionssystemoperatørens uafhængighed sikres. Bestemmelserne om regnskabsmæssig adskillelse bør derfor udvides. For at opnå ikke-diskriminerende adgang til transmissionsnettet må der indføres krav til både gas- og eldistributionssystemoperatøren om regnskabsmæssig adskillelse.
- (6) For ikke at pålægge små distributionsselskaber en uforholdsmæssig stor finansiel og administrativ byrde bør medlemsstaterne om nødvendigt kunne undtage disse fra kravene om regnskabsmæssig adskillelse.
- (7) Der bør træffes yderligere foranstaltninger for at sikre gennemsigtige, forudsigelige og ikke diskriminerende tariffer for adgang til vigtig transport og dermed forbundet infrastruktur, herunder oplagring og andre hjælpefaciliteter. Disse tariffer skal gælde for alle systembrugere på et ikke-diskriminerende grundlag.
- (8) I lyset af den erfaring, der er indhøstet med gennemførelsen af Rådets direktiv 90/547/EØF af 29. oktober 1990 om transit af elektricitet gennem de overordnede net⁷ og Rådets direktiv 91/296/EØF af 31. maj 1991 om transit af naturgas gennem de overordnede net⁸ bør der træffes foranstaltninger for at sikre ensartet og ikke-diskriminerende adgangsordninger for transmission, herunder grænseoverskridende transmission medlemsstaterne imellem.
- (9) Det er vigtigt, at der findes uafhængige nationale regeludstedende myndigheder som garanti for ikke-diskriminerende adgang til nettet. Disse myndigheder bør i det mindste have kompetence til at fastsætte eller godkende transmissions- og distributionstariffer og tariffer for adgang til LNG-faciliteter, før de træder i kraft.
- (10) De nationale regeludstedende myndigheder bør kunne godkende tariffer på grundlag af et forslag fra transmissionssystemoperatører, distributionssystemoperatører eller LNG-operatører eller på grundlag af et forslag, som disse operatører og netværksbrugere er enige om.
- (11) Fordelene ved det indre marked skal komme hele Fællesskabets industri og handel, herunder små og mellemstore virksomheder, og alle Fællesskabets borgere til gode så hurtigt som muligt af hensyn til konkurrenceevnen og beskæftigelsen.
- (12) Gas- og elektricitetskunderne skal frit kunne vælge leverandør. Der bør imidlertid gås etapevis frem, når det drejer sig om gennemførelse af det indre elektricitets- og gaskmarked, således at virksomhederne kan tilpasse sig og for at sikre, at der findes tilstrækkelige foranstaltninger og systemer til at beskytte kundernes interesser, og sikre, at de har en reel og effektiv ret til at vælge leverandør.

⁷ EFT L 313 af 13.11.1990, s. 30. Direktiver er senest ændret ved Kommissionens direktiv 98/75/EF (EFT L 276 af 13.10.1998, s. 9).

⁸ EFT L 147 af 12.6.1991, s. 37. Direktiver er senest ændret ved Kommissionens direktiv 95/49/EF (EFT L 233 af 30.9.1995, s. 86).

- (13) En gradvis markedsåbning hen mod fuld konkurrence vil lidt efter lidt fjerne forskellene medlemsstaterne imellem. Der bør sikres gennemsigtighed og sikkerhed i forbindelse med direktivets gennemførelse.
- (14) Direktiv 98/30/EF indeholder bestemmelser om adgang til oplagring som en del af gassystemet. I lyset af de erfaringer, der er indvundet ved gennemførelse af det indre marked, bør der træffes yderligere foranstaltninger for at tydeliggøre bestemmelserne for adgang til oplagring og andre hjælpefunktioner og styrke adskillelsen mellem drift af transmissions- og distributionssystemer og, når det drejer sig om gas, oplagring og LNG-faciliteter.
- (15) Næsten alle medlemsstater har valgt at sikre konkurrence inden for elektricitetsfremstilling gennem en gennemsigtig bevillingsprocedure. Medlemsstaterne bør dog have mulighed for at sikre forsyningssikkerhed ved iværksættelse af en udbudsprocedure, hvis der ikke opbygges tilstrækkelig elektricitetsfremstillingskapacitet på grundlag af bevillingsproceduren.
- (16) Af hensyn til forsyningssikkerheden må ligevægten mellem forsyning og efterspørgsel overvåges i hver enkelt medlemsstat, og der må træffes passende foranstaltninger, hvis forsyningssikkerheden er truet.
- (17) Medlemsstaterne må drage omsorg for, at alle kunder nyder samme ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til overkommelige og rimelige priser. For at sikre, at der opretholdes den højest mulige standard af offentlig service i Fællesskabet, skal alle foranstaltninger truffet af medlemsstaterne med henblik på at opfylde målsætningerne for dette direktiv, regelmæssigt meddeles Kommissionen. Kommissionen offentliggør regelmæssigt en rapport, der analyserer de foranstaltninger, der er truffet på nationalt plan for at opfylde målsætningerne for offentlig service, og sammenligner deres effektivitet med henblik på at henstille, at der træffes foranstaltninger på nationalt plan for at opnå høje standarder for offentlig service.
- (18) Kravet om at meddele Kommissionen eventuelle afslag på tilladelse til at bygge ny fremstillingskapacitet har vist sig at være en unødvendig administrativ byrde og bør derfor fjernes.
- (19) Direktiv 96/92/EF og 98/30/EF bør ændres i overensstemmelse hermed.
- (20) I overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet, jf. EF-traktatens artikel 5, kan målene for den foreslåede foranstaltning, nemlig oprettelse af et velfungerende indre marked for elektricitet og gas med lige konkurrenceforhold, ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af foranstaltningens omfang og virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan. Dette direktiv omfatter kun det, som er nødvendigt for, at de pågældende mål kan nås, og det er ikke mere vidtrækkende, end det er nødvendigt i forhold til de fastsatte mål.
- (21) For at sikre ensartet behandling ved adgang til elektricitets- og gasnet, også i tilfælde af transit, bør direktiv 90/547/EØF og 91/296/EØF ophæves.

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Ændring af direktiv 96/92/EF

I direktiv 96/92/EØF foretages følgende ændringer:

1. I artikel 2 foretages følgende ændringer:

a) nr. 9 affattes således:

"9. "endelig kunde": forbruger, som køber elektricitet til eget brug"

b) nr. 22 affattes således:

"22. "erhvervskunde": en forbruger, der køber elektricitet, der ikke er til brug i egen husholdning, og som kan være producenter, transmissions- og distributionsselskaber og grossister".

2. Artikel 3 affattes således:

"Artikel 3

1. Medlemsstaterne påser på grundlag af deres institutionelle opbygning og under iagttagelse af nærhedsprincippet, at elektricitetselskaber drives efter dette direktivs principper, jf. dog stk. 2, med henblik på at etablere et konkurrencebaseret elektricitetsmarked. De afstår fra at forskelsbehandle disse selskaber for så vidt angår såvel rettigheder som forpligtelser.
2. Medlemsstaterne kan under iagttagelse af de relevante bestemmelser i traktaten, særlig artikel 86, ud fra almen økonomisk interesse pålægge selskaber i elektricitetssektoren offentlige serviceforpligtelser, som kan omfatte leveringernes sikkerhed, herunder forsyningsikkerhed, deres regelmæssighed, kvalitet og pris samt miljøbeskyttelse. Disse forpligtelser skal være klart definerede, og de skal være gennemsigtige, ikke-diskriminerende og kontrollerbare. Som et middel til at sikre opfyldelsen af de offentlige serviceforpligtelser i relation til forsyningsikkerheden kan medlemsstaterne indføre langtidspanlægning, idet de tager hensyn til, at tredjeparter eventuelt ønsker at få adgang til systemet.
3. Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder omfattes af forsyningspligten, og har samme ret til at få leveret elektricitet af en bestemt kvalitet til overkommelige og rimelige priser på deres område. De træffer passende foranstaltninger til at beskytte de endelige kunder og indfører omfattende bestemmelser om forbrugerbeskyttelse, især for så vidt angår gennemsigtighed i kontraktbetingelser- og vilkår, almindelig information og ordninger for bilæggelse af tvister. Disse foranstaltninger omfatter især de tiltag, der omhandles i bilaget.
4. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til gennemførelse af målsætningerne for social og økonomisk samhørighed, miljøbeskyttelse og forsyningsikkerhed, navnlig ved vedligeholdelse og etablering af den nødvendige netinfrastruktur, herunder sammenkoblingskapacitet.

5. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende artikel 5, 6, 16 og 21, for så vidt anvendelsen retligt eller faktisk ville hindre opfyldelsen af de forpligtelser, der er pålagt elektricitetsselskaber under hensyn til almen økonomisk interesse, og for så vidt udviklingen af samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Fællesskabets interesse. I henhold til dette direktiv og til traktatens artikel 86 omfatter Fællesskabets interesse bl.a. konkurrence om privilegerede kunder."

3. Følgende indsættes som artikel 3a:

"Artikel 3a

1. Medlemsstaterne meddeler hvert andet år Kommissionen alle de foranstaltninger, der er truffet med henblik på at opfylde forsyningspligten og de offentlig serviceforpligtelser, uanset om sådanne foranstaltninger kræver undtagelser fra dette direktivs bestemmelser. Denne meddelelse skal bl.a. omhandle kravene i artikel 3, stk. 4, og opretholdelse af servicestandarder.
2. Kommissionen offentliggør hvert andet år en rapport med en analyse af de forskellige foranstaltninger, der er truffet i medlemsstaterne for at sikre høje servicestandarder, og en undersøgelse af disse foranstaltningers effektivitet.

Kommissionen fremsætter i givet fald henstillinger med henblik på foranstaltninger, der skal træffes på nationalt plan, for at sikre høje servicestandarder."

4. Artikel 4 udgår.

5. Artikel 5 affattes således:

"Artikel 5

1. Ved etablering af ny produktionskapacitet anvender medlemsstaterne en bevillingsprocedure, som forløber i henhold til objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier.
2. Medlemsstaterne fastsætter kriterierne for tildeling af bevillinger til etablering af produktionskapacitet på deres område. Disse kriterier kan vedrøre følgende:
 - a) elektricitetssystemets, anlæggenes og tilhørende udstyrs sikkerhed og pålidelighed
 - b) beskyttelse af den offentlige sundhed og sikkerhed
 - c) miljøbeskyttelse
 - d) arealanvendelse og lokalisering
 - e) anvendelse af offentlige arealer
 - f) energieffektivitet
 - g) arten af de primære energikilder

- h) bevillingsansøgerens karakteristika såsom teknisk, økonomisk og finansiell formåen
 - i) overensstemmelse med foranstaltninger, truffet i henhold til artikel 3.
- 3. Kriterierne og procedurerne for bevilling offentliggøres.
- 4. Ved afslag på en bevillingsansøgning underrettes ansøgeren om grundene. Disse grunde skal være objektive, ikke-diskriminerende, velfunderede og behørigt dokumenterede. Ansøgeren skal have mulighed for at påklage afgørelsen."
- 6. I artikel 6 foretages følgende ændringer:
 - a) Stk. 1 affattes således:

"1. Medlemsstaterne sikrer af hensyn til forsyningsikkerheden, at ny kapacitet kan gøres til genstand for et udbud på grundlag af offentliggjorte kriterier. En udbudsprocedure kan imidlertid kun iværksættes, hvis den kapacitet, der etableres i henhold til bevillingsproceduren, ikke er tilstrækkelig til at garantere forsyningsikkerheden."
 - b) Stk. 2 udgår.
 - c) Stk. 6 udgår.
- 7. Følgende indsættes som artikel 6a:

"Artikel 6a

 - 1. Medlemsstaterne udpeger et organ, der eventuelt kan være den uafhængige regeludstedende myndighed, der omhandles i artikel 22, til at overvåge forsyningsikkerheden. Dette organ overvåger navnlig udbuds-/efterspørgselsbalancen på det nationale marked, den forventede fremtidige efterspørgsel og den påtænkte supplerende kapacitet, der er planlagt eller under etablering såvel som konkurrenceniveauet på markedet. Det offentliggør hvert år senest den 31. juli en rapport, der angiver resultaterne vedrørende disse forhold samt eventuelle trufne eller påtænkte foranstaltninger i forbindelse hermed, og sender omgående denne rapport til Kommissionen.
 - 2. På grundlag af den i stk. 1 omhandlede rapport sender Kommissionen hvert år Europa-Parlamentet og Rådet en meddelelse, der analyserer de forskellige aspekter af forsyningsikkerheden for elektricitet i Fællesskabet, navnlig den eksisterende og forventede balance mellem efterspørgsel og udbud. Kommissionen fremsætter om nødvendigt henstillinger."
- 8. Artikel 7, stk. 6, affattes således:

"6. Medmindre systemoperatøren allerede, hvad angår ejerskab, er uafhængig af andre aktiviteter, der ikke vedrører transmissionssystemet, skal han i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører transmission.

For at sikre systemoperatørens uafhængighed gælder følgende kriterier:

- a) de personer, som har ansvaret for forvaltningen af systemet, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for det integrerede elektricitetselskab, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, distribution og levering af elektricitet
- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de personlige interesser, som de ansvarlige for forvaltningen af transmissionssystemet måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt
- c) systemoperatøren skal have fuld kontrol over alle de aktiver, der er nødvendige for at vedligeholde og udvikle nettet
- d) systemoperatøren opstiller et ligebehandlingsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket. Programmet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde dette mål. Det opstilles, og dets overholdelse kontrolleres, af en ligebehandlingsansvarlig, der udpeges af og rapporterer til den administrerende direktør for det integrerede elektricitetselskab, hvorunder systemoperatøren hører. Den ligebehandlingsansvarlige forelægger en årsberetning med en beskrivelse af de truffede foranstaltninger for den nationale regeludstedende myndighed, og denne årsberetning offentliggøres."

9. Følgende indsættes som artikel 7a:

"Artikel 7a

Transmissionssystemoperatører anvender gennemsigtige, ikke-diskriminerende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at udføre deres funktioner."

10. I artikel 8 indsættes som stk. 5 og 6:

- "5. Medlemsstaterne kan kræve, at transmissionssystemoperatører opfylder mindstekrav til investering i vedligeholdelse og udvikling af transmissions-systemet, herunder sammenkoblingskapacitet.
6. De regler for tidstro afstemning af produktion og forbrug af elektricitet, som transmissions- og distributionssystemoperatørerne fastlægger, skal være gennemsigtige og ikke-diskriminerende. Tariffer og betingelser for systemoperatørers ydelse af de pågældende tjenester fastsættes på en ikke-diskriminerende måde under hensyn til de gældende markedspriser; og godkendes af den nationale regeludstedende myndighed forud for deres ikrafttræden."

11. I artikel 10 indsættes som stk. 4:

- "4. Medmindre systemoperatøren allerede, hvad angår ejerskab, er uafhængigt af andre aktiviteter, der ikke vedrører distributionssystemet, skal han i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution.

For at sikre systemoperatørens uafhængighed gælder følgende kriterier:

- a) de personer, som har ansvaret for forvaltningen af distributionssystemet, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for det integrerede elektricitetsselskab, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, transmission og levering af elektricitet
- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de personlige interesser, som de ansvarlige for forvaltningen af distributionssystemet måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt
- c) systemoperatøren skal have fuld kontrol over alle de aktiver, der er nødvendige for at vedtage og udvikle nettet
- d) systemoperatøren opstiller et ligebehandlingsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket. Programmet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser til at opfylde dette mål. Det skal opstilles, og dets overholdelse kontrolleres, af en ligebehandlingsansvarlig, der udpeges af og rapporterer til den administrerende direktør for det integrerede elektricitetsselskab, hvorunder distributionssystemoperatøren hører. Den ligebehandlings-ansvarlige forelægger en årsberetning med en beskrivelse af de truffede foranstaltninger for den nationale regeludstedende myndighed, og denne årsberetning offentliggøres.

Første og andet afsnit gælder fra 1. januar 2003. Medlemsstaterne kan beslutte, at disse regler ikke gælder for integrerede elektricitetsselskaber, der på denne dato betjener færre end 100 000 kunder."

12. Følgende indsættes som artikel 12a:

"Artikel 12a

Reglerne i artikel 7, stk. 6, og artikel 10, stk. 4, forhindrer ikke, at et kombineret transmissions- og distributionssystem kan drives af en operatør, der er fuldt uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører drift af transmissions- eller distributionssystemer, og som opfylder kravene i artikel 7, stk. 6."

13. Artikel 14, stk. 3, affattes således:

"3. Integrerede elektricitetsselskaber skal for at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvridning i deres interne regnskabsføring føre separate regnskaber for deres produktions-, distributions- og forsyningsaktiviteter og, hvor det er relevant, konsoliderede regnskaber for andre, ikke-elektricitetsrelaterede aktiviteter, således som de skulle gøre, såfremt de pågældende aktiviteter blev udført af særskilte selskaber. Disse interne regnskaber skal omfatte en særskilt balance og en særskilt resultatopgørelse for hver aktivitet."

14. Artikel 15 udgår.

15. Artikel 16 affattes således:

"Artikel 16

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at der indføres en ordning for tredjeparts adgang til transmissions- og distributionssystemerne, som bygger på offentliggjorte tariffer, der gælder for alle privilegerede kunder og anvendes objektivt og uden at diskriminere mellem systembrugere. Disse tariffer skal godkendes forud for deres ikrafttræden af en national regeludstedende myndighed, der er oprettet i overensstemmelse med artikel 22.
2. En transmissions- eller distributionssystemoperatør kan nægte adgang, hvis systemet ikke har den nødvendige kapacitet. Afslaget skal begrundes behørigt, særlig under hensyn til artikel 3."

16. Artikel 17 og 18 udgår.

17. Artikel 19 affattes således:

"Artikel 19

1. Medlemsstaterne sikrer, at alle erhvervs-kunder frit kan vælge leverandør senest fra den 1. januar 2003. De sikrer, at alle kunder frit kan vælge leverandør senest fra den 1. januar 2005.
2. For at undgå skævheder i åbningen af elektricitetsmarkederne:
 - a) må elektricitetsforsyningsaftaler med en privilegeret kunde i en anden medlemsstats system ikke være forbudt, hvis kunden betragtes som privilegeret i begge systemer
 - b) kan Kommissionen i tilfælde, hvor transaktioner som beskrevet i litra a) afvises, fordi kunden kun er privilegeret i et af de to systemer, under hensyn til markedssituationen og den fælles interesse pålægge den transaktionsafvisende part at gennemføre den ønskede elektricitetsforsyning på anmodning af den medlemsstat, hvor den privilegerede kunde hører hjemme."

18. Artikel 20, stk. 4, affattes således:

- "4. I tilfælde af grænseoverskridende tvister er den kompetente tvistbilæggelsesmyndighed den myndighed, som dækker den systemoperatør, som nægter brug af eller adgang til systemet."

19. Artikel 22 affattes således:

"Artikel 22

1. Medlemsstaterne opretter nationale regeludstedende myndigheder. Disse myndigheder skal være totalt uafhængige af interesser i elektricitetsindustrien. De skal mindst have eneansvar for at:

- a) fastsætte eller godkende betingelser og vilkår for tilslutning og adgang til nationale net, herunder transmissions- og distributionstariffer
 - b) fastsætte eller godkende tariffer eller ændringer i tariffer på nationalt plan, således at de afspejler omkostninger eller indtægter i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetstransmission
 - c) fastlægge reglerne for styring og tildeling af sammenkoblingskapacitet i samråd med de nationale regeludstedende myndigheder i de medlemsstater, hvormed der findes sammenkoblinger
 - d) indføre eller godkende ordninger til at klare kapacitetsoverbelastninger i det nationale elektricitetssystem
 - e) sikre overholdelsen af kravene i artikel 3, stk. 3 og 4.
2. Medlemsstaterne udarbejder passende, effektive mekanismer med henblik på regulering, kontrol og gennemsigtighed for at hindre ethvert misbrug af dominerende stilling, navnlig til skade for forbrugerne, og enhver form for aggressiv adfærd. Disse mekanismer skal tilgodese traktatens bestemmelser, særlig artikel 82.
 3. Medlemsstaterne påser, at der træffes passende foranstaltninger, herunder forvaltningsretlige eller strafferetlige procedurer i overensstemmelse med national lovgivning, mod ansvarlige fysiske og juridiske personer, hvor fortrolighedsreglerne i dette direktiv ikke er blevet overholdt."

20. Følgende indsættes som artikel 23a:

"Artikel 23a

Hvert år senest den 31. marts informerer medlemsstaterne Kommissionen om den import af elektricitet fra tredjelande, der har fundet sted i det foregående kalenderår."

21. Artikel 26 affattes således:

"Artikel 26

Kommissionen tager anvendelsen af dette direktiv op til fornyet overvejelse og forelægger senest [dato] og [dato] en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet om indhøstede erfaringer og fremskridt med hensyn til skabelsen af et fuldstændigt og fuldt funktionsdygtigt indre elektricitetsmarked, således at Europa-Parlamentet og Rådet i god tid kan overveje, hvorvidt der bør træffes forholdsregler med henblik på en yderligere forbedring af det indre elektricitetsmarked. Rapporten skal navnlig undersøge, i hvilket omfang kravene vedrørende regnskabsmæssig adskillelse og tariffer i dette direktiv har medvirket til at sikre retfærdig og ikke-diskriminerende adgang til Fællesskabets elektricitetssystem. Rapporten undersøger ligeledes eventuelle harmoniseringsbehov, der ikke har tilknytning til direktivets bestemmelser."

22. Der indsættes et bilag, hvortil teksten findes i bilag I til dette direktiv.

Artikel 2

Ændring af direktiv 98/30/EF

I direktiv 98/30/EF foretages følgende ændringer:

1. I artikel 2 foretages følgende ændringer:

a) Følgende indsættes som 12a:

"12a) "hjælpefunktioner": alle funktioner, der er nødvendige for driften af et transmissions- og/eller distributionsnet og/eller LNG-faciliteter, herunder gaslagre og tilsvarende fleksibilitetsinstrumenter, trykdulignings- og blandingsanlæg"

b) Følgende indsættes som 20a:

"20a) "erhvervskunde": en forbruger, der køber naturgas, der ikke er til eget husholdningsbrug, og som omfatter kraftproducenter, naturgasselskaber og grossister."

2. Artikel 3 affattes således:

"Artikel 3

1. Medlemsstaterne påser på grundlag af deres institutionelle opbygning og under behørig iagttagelse af nærhedsprincippet, at naturgasselskaber drives efter dette direktivs principper, jf. dog stk. 2, med henblik på at etablere et konkurrencebaseret naturgasmarked. De afstår fra at forskelsbehandle sådanne selskaber for så vidt angår såvel rettigheder som forpligtelser.
2. Medlemsstaterne kan under iagttagelse af de relevante bestemmelser i traktaten, særlig artikel 86, under hensyn til almen økonomisk interesse pålægge naturgasselskaber offentlige serviceforpligtelser, som kan vedrøre leveringernes sikkerhed, herunder forsyningsikkerheden, deres regelmæssighed, kvalitet og pris samt miljøbeskyttelse. Sådanne forpligtelser skal være klart definerede, og de skal være gennemsigtige, ikke-diskriminerende og kontrollerbare. Som et middel til at sikre opfyldelsen af offentlig serviceforpligtelser i relation til forsyningsikkerheden kan medlemsstaterne indføre langtidsplanlægning, idet der tages hensyn til, at tredjeparter eventuelt ønsker at få adgang til systemet.
3. Medlemsstaterne gennemfører foranstaltninger med henblik på at beskytte de endelige kunder og indfører omfattende bestemmelser om forbrugerbeskyttelse, især for så vidt angår gennemsigtighed i kontraktbetingelser- og vilkår, almindelig information og ordninger for bilæggelse af tvister. Disse foranstaltninger omfatter især de tiltag, der omhandles i bilaget.
4. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger for at opfylde målsætningerne for social og økonomisk samhørighed, miljøbeskyttelse og forsyningsikkerhed, navnlig gennem vedligeholdelse og etablering af den nødvendige netinfrastruktur, herunder sammenkoblingskapacitet.

5. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende bestemmelserne i artikel 4 på distribution, for så vidt anvendelsen retligt eller faktisk ville hindre opfyldelsen af de forpligtelser, der er pålagt naturgasselskaber under hensyn til almen økonomiske interesse, og for så vidt udviklingen af samhandelen ikke påvirkes i et sådant omfang, at det strider mod Fællesskabets interesse. I henhold til dette direktiv og til artikel 86 i traktaten omfatter Fællesskabets interesse bl.a. konkurrence om privilegerede kunder.

3. Følgende indsættes som artikel 3a:

"Artikel 3a

1. Medlemsstaterne meddeler hvert andet år Kommissionen alle de foranstaltninger, der er truffet med henblik på at opfylde forsyningspligten, uanset om sådanne foranstaltninger kræver undtagelser fra dette direktivs bestemmelser. Denne meddelelse skal bl.a. omhandle foranstaltninger inden for miljøbeskyttelse, forsynings sikkerhed, beskyttelse af kunder, herunder de endelige kunder, social og regional samhørighed samt opretholdelse af servicestandarder.
2. Kommissionen offentliggør hvert andet år en rapport med en analyse af de forskellige foranstaltninger, der er truffet i medlemsstaterne for at sikre høje servicestandarder, og en undersøgelse af disse foranstaltningers effektivitet. Kommissionen fremsætter i givet fald henstillinger med henblik på foranstaltninger, der skal træffes på nationalt plan for at sikre høje servicestandarder."

4. Følgende indsættes som artikel 4a:

"Artikel 4a

1. Medlemsstaterne udpeger et organ, der eventuelt kan være den uafhængige regeludstedende myndighed, der omhandles i artikel 22, til at overvåge forsynings sikkerheden. Dette organ overvåger navnlig udbuds-/efterspørgselsbalancen på det nationale marked, den forventede fremtidige efterspørgsel og tilgængelige forsyninger såvel som konkurrenceniveauet på markedet. Det offentliggør hvert år senest den 31. juli en rapport, der angiver resultaterne vedrørende disse forhold samt eventuelle trufne eller påtænkte foranstaltninger i forbindelse hermed, og sender omgående denne rapport til Kommissionen.
2. På grundlag af den i stk. 1 omhandlede rapport sender Kommissionen hvert år Europa-Parlamentet og Rådet en meddelelse, der analyserer de forskellige aspekter af forsynings sikkerheden for naturgas i Fællesskabet, navnlig den eksisterende og forventede balance mellem efterspørgsel og udbud. Kommissionen fremsætter om nødvendigt henstillinger."

5. Artikel 7 affattes således:

"Artikel 7

1. For en begrænset periode, som fastlægges af medlemsstaterne under hensyntagen til effektivitet og økonomisk balance, udpeger medlemsstaterne, eller de anmoder de virksomheder, som ejer transmissions-, oplagrings- eller

LNG-faciliteter, om at udpege en eller flere systemoperatører til at være ansvarlige for at drive, vedligeholde og udvikle transmissions-, oplagrings- og LNG-faciliteter i et bestemt område og deres sammenkoblinger med andre systemer for at garantere forsyningsikkerheden.

2. Den enkelte transmissions-, oplagrings- og/eller LNG-systemoperatør:
 - (a) driver, vedligeholder og udbygger på almindelige økonomiske vilkår sikre, pålidelige og effektive transmissionsnet, gaslagre og/eller LNG-faciliteter under behørig hensyntagen til miljøet
 - (b) må ikke forskelsbehandle systembrugere eller kategorier af systembrugere og må navnlig ikke begunstige tilknyttede selskaber
 - (c) skal meddele andre transmissionsselskaber, lagerselskaber, LNG-selskaber og/eller distributionsselskaber tilstrækkelige oplysninger til at sikre, at transport og oplagring af naturgas kan foregå på en måde, der er forenelig med en sikker og effektiv drift af det sammenkoblede system.
3. De regler for afstemning af udbud og efterspørgsel inden for gassystemet, som transmissions- og distributionssystemoperatørerne fastlægger, skal være gennemsigtige og ikke-diskriminerende. Tariffer og betingelser for systemoperatørens ydelse af de pågældende tjenester fastsættes på en ikke-diskriminerende måde under hensyn til de gældende markedspriser, og de fastsættes eller godkendes af den nationale regeludstedende myndighed forud for deres ikrafttræden."

6. Følgende indsættes som artikel 7a og 7b:

"Artikel 7a

1. Medlemsstaterne kan kræve, at transmissionssystemoperatører opfylder mindstekrav til investering i vedligeholdelse og udvikling af transmissions-systemet, herunder sammenkoblingskapacitet.
2. Medmindre transmissionssystemoperatøren allerede, hvad angår ejerskab, er uafhængig af andre aktiviteter, der ikke vedrører transmissionsystemet, skal han i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører transmission.

For at sikre transmissionssystemoperatørens uafhængighed gælder følgende kriterier:

- a) de personer, som har ansvaret for forvaltningen af transmissionsystemet, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for det integrerede naturgasselskab, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, distribution og levering af gas

- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de personlige interesser, som de ansvarlige for forvaltningen af transmissionssystemet måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt
- c) transmissionssystemoperatøren skal have fuld kontrol over alle de aktiver, der er nødvendige for at vedligeholde og udvikle nettet
- d) transmissionssystemoperatøren opstiller et ligebehandlingsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket. Programmet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde dette mål. Det opstilles, og dets overholdelse kontrolleres, af en ligebehandlingsansvarlig, der udpeges af og rapporterer til den administrerende direktør for det integrerede naturgasselskab, hvorunder transmissionssystemoperatøren hører. Den ligebehandlingsansvarlige forelægger en årsberetning med en beskrivelse af de truffede foranstaltninger, for den nationale regeludstedende myndighed, og denne årsberetning offentliggøres.

Artikel 7b

Transmissionssystemoperatører anvender gennemsigtige, ikke-diskriminerende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi, de anvender til at udføre deres funktioner."

7. I artikel 10 indsættes som stk. 4:

"4. Medmindre distributionssystemoperatøren allerede, hvad angår ejerskab, er uafhængigt af andre aktiviteter, der ikke vedrører distributionssystemet, skal han i det mindste være uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører distribution.

For at sikre distributionssystemoperatørens uafhængighed gælder følgende kriterier:

- a) de personer, som har ansvaret for forvaltningen af distributionssystemet, må ikke indgå i virksomhedsstrukturer inden for det integrerede naturgasselskab, der direkte eller indirekte har ansvaret for den daglige drift af produktion, transmission og levering af gas
- b) der skal træffes passende foranstaltninger for at sikre, at de personlige interesser, som de ansvarlige for forvaltningen af transmissionssystemet måtte have, tages i betragtning på en sådan måde, at de kan handle uafhængigt
- c) distributionssystemoperatøren skal have fuld kontrol over alle de aktiver, der er nødvendige for at vedligeholde og udvikle nettet
- d) distributionssystemoperatøren opstiller et ligebehandlingsprogram, der beskriver de foranstaltninger, der er truffet for at sikre, at diskriminerende adfærd er udelukket. Programmet skal fastlægge de ansattes specifikke forpligtelser for at opfylde dette mål. Det opstilles, og

dets overholdelse kontrolleres, af en ligebehandlingsansvarlig, der udpeges af og rapporterer til den administrerende direktør for det integrerede naturgasselskab, hvorunder distributionssystemoperatøren hører. Den ligebehandlingsansvarlige forelægger en årsberetning med en beskrivelse af de trufne foranstaltninger, for den nationale regeludstedende myndighed, og denne årsberetning offentliggøres."

Første og andet afsnit gælder fra den 1 januar 2004. Medlemsstaterne kan bestemme, at disse regler ikke gælder for integrerede naturgasselskaber, der på denne dato betjener færre end 100 000 kunder."

8. Følgende indsættes som artikel 11a:

"Artikel 11a

Artikel 7a, stk. 2, og artikel 10, stk. 4, forhindrer ikke at et kombineret transmissions- og distributionssystem kan drives af en operatør, der er fuldt uafhængig, hvad angår retlig form, organisation og beslutningstagning, fra andre aktiviteter, der ikke vedrører drift af transmissions- eller distributionssystemer, og som opfylder kravene i artikel 7, stk. 2."

9. Artikel 13, stk. 3, affattes således:

"3. Integrerede naturgasselskaber skal for at undgå forskelsbehandling, krydssubsidiering og konkurrenceforvridning i deres interne regnskabsføring føre separate regnskaber for deres transmissions-, distributions-, forsynings-, LNG- og lageraktiviteter og, hvor det er relevant, konsoliderede regnskaber for ikke-naturgasrelaterede aktiviteter, således som de skulle gøre, såfremt de pågældende aktiviteter blev udført af særskilte selskaber. Disse interne regnskaber skal omfatte en særskilt balance og en særskilt resultatopgørelse for hver aktivitet."

10. Artikel 14 og 15 affattes således:

"Artikel 14

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at der indføres en ordning for tredjeparts adgang til transmissions- og distributionssystemerne, som bygger på offentliggjorte tariffer, der gælder for alle privilegerede kunder og anvendes objektivt og uden at diskriminere mellem systembrugere. Disse tariffer skal godkendes forud for deres ikrafttræden af en national regeludstedende myndighed, der er oprettet i overensstemmelse med artikel 22.
2. Transmissionssystemoperatører skal, om nødvendigt og for at kunne udøve deres funktioner, bl.a. i forbindelse med grænseoverskridende transmission, have adgang til andre transmissionssystemoperatørers net på samme betingelser og principper som fastsat i stk. 1.

Artikel 15

1. Når det er teknisk og/eller økonomisk nødvendigt for at sikre effektiv systemadgang med henblik på forsyning af kunderne, kan medlemsstaterne ved tilrettelæggelse af adgang til gaslagre og tilsvarende fleksibilitetsinstrumenter, såvel som ved tilrettelæggelse af adgang til andre hjælpefunktioner, vælge den ene eller begge fremgangsmåder som omhandlet i stk. 2 og 3. Disse fremgangsmåder baseres på objektive, gennemsigtige og ikke-diskriminerende kriterier.
2. Ved forhandlet adgang træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at naturgasselskaber og privilegerede kunder inden for eller uden for det område, som dækkes af det sammenkoblede system, kan forhandle om adgang til systemet med henblik på at indgå forsyningsaftaler med hinanden på grundlag af frivillige handelsaftaler. Parterne er forpligtet til at forhandle om adgang til systemet i god tro.

Aftaler om adgang til systemet forhandles med den pågældende systemoperatør eller de pågældende naturgasselskaber. Medlemsstaterne kræver, at selskaberne offentliggør deres kommercielle hovedvilkår for brug af systemet senest [dato] og herefter årligt.

3. De medlemsstater, der vælger en fremgangsmåde med reguleret adgang, træffer de nødvendige foranstaltninger for at give naturgasselskaber og privilegerede kunder inden for eller uden for det område, som er dækket af det sammenkoblede system, en adgangsret til systemet på grundlag af offentliggjorte tariffer og/eller andre betingelser og forpligtelser knyttet til brugen af det pågældende system. Denne adgangsret for privilegerede kunder kan gives ved at sætte dem i stand til at indgå forsyningsaftaler med andre konkurrerende naturgasselskaber end systemets ejer og/eller operatør eller et tilknyttet selskab."
11. Artikel 16 udgår.
 12. Artikel 18 og 19 affattes således:

"Artikel 18

1. Medlemsstaterne sikrer, at alle erhvervskunder frit kan vælge gasleverandør og har alle privilegerede kunders rettigheder til tredjepartsadgang for at sådanne forsyninger kan effektueres i henhold til artikel 14 og 15 senest fra den 1. januar 2004.
2. Medlemsstaterne sikrer, at alle kunder frit kan vælge gasleverandør og har alle privilegerede kunders rettigheder til tredjepartsadgang for at sådanne forsyninger kan effektueres i henhold til artikel 14 og 15 senest fra den 1. januar 2005.

Artikel 19

For at undgå skævheder i åbningen af gasmarkederne:

- a) må gasforsyningsaftaler med en privilegeret kunde i en anden medlemsstats system ikke være forbudt, hvis kunden betragtes som privilegeret i begge systemer
- b) kan Kommissionen i tilfælde, hvor transaktioner som beskrevet i litra a) afvises, fordi kunden kun er privilegeret i et af de to systemer, under hensyn til markedssituationen og den fælles interesse pålægge den transaktionsafvisende part at gennemføre den ønskede gasforsyning på anmodning af den medlemsstat, hvor den privilegerede kunde hører hjemme."

13. Artikel 22 affattes således:

"Artikel 22

1. Medlemsstaterne opretter nationale regeludstedende myndigheder. Disse myndigheder skal være totalt uafhængige af interesser i gasindustrien. De skal mindst have eneansvar for at:
 - a) fastsætte eller godkende betingelser og vilkår for tilslutning og adgang til nationale net, herunder transmissions- og distributionstariffer, samt betingelser og tariffer for adgang til LNG-faciliteter
 - b) fastlægge reglerne for styring og tildeling af sammenkoblingskapacitet i samråd med de nationale regeludstedende myndigheder i de medlemsstater, hvormed der findes sammenkoblinger
 - c) indføre eller godkende ordninger til at klare kapacitetsoverbelastninger i det nationale gassystem.
 - d) sikre overholdelsen af kravene i artikel 3, stk. 3 og 4.
2. Medlemsstaterne udarbejder passende, effektive mekanismer med henblik på regulering, kontrol og gennemsigtighed for at hindre ethvert misbrug af dominerende stilling, navnlig til skade for forbrugerne, og enhver form for aggressiv adfærd. Disse mekanismer skal tilgodese traktatens bestemmelser, særlig artikel 82.
3. Medlemsstaterne sikrer, at der træffes passende foranstaltninger, herunder forvaltningsretlige eller strafferetlige procedurer i overensstemmelse med national lovgivning, mod ansvarlige fysiske og juridiske personer, hvor fortrolighedsreglerne i dette direktiv ikke er blevet overholdt."

14. Artikel 28 affattes således:

"Artikel 28

Kommissionen tager anvendelsen af dette direktiv op til fornyet overvejelse og forelægger senest [dato] og [dato] en rapport for Europa-Parlamentet og Rådet om indhøstede erfaringer og fremskridt med hensyn til skabelsen af et fuldstændigt og fuldt funktionsdygtigt indre gasmarked, således at Europa-Parlamentet og Rådet i god tid kan overveje, hvorvidt der bør træffes forholdsregler med henblik på en yderligere forbedring af det indre gasmarked. Rapporten skal navnlig undersøge, i hvilket omfang kravene vedrørende regnskabsmæssig adskillelse og tariffer i dette

direktiv har medvirket til at sikre retfærdig og ikke-diskriminerende adgang til Fællesskabets gassystem. Rapporten undersøger ligeledes eventuelle harmoniseringsbehov, der ikke har tilknytning til direktivets bestemmelser."

15. Der indsættes et bilag, hvortil teksten findes i bilag II til dette direktiv.

Artikel 3

Direktiv 90/547/EØF og 91/296/EØF ophæves med virkning fra den 1. januar 2003.

Artikel 4

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 2002. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 5

Dette direktiv træder i kraft på *tyvendedagen* efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Artikel 6

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Europa-Parlamentets vegne

På Rådets vegne

Formand

Formand

BILAG I

"Bilag

(Artikel 3)

Uden at Fællesskabets bestemmelser om forbrugerbeskyttelse tilsidesættes, særlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF¹ og Rådets direktiv 93/13/EF²

- a) skal medlemsstaterne sikre, at de endelige kunder har ret til en kontrakt med deres elleverandør, hvori følgende er anført:
 - leverandørens navn og adresse
 - hvad der leveres og på hvilket kvalitetsniveau, samt tidsfrist for første tilslutning
 - hvilke typer vedligeholdsservice der tilbydes
 - hvorledes aktuel information om gældende takster og vedligeholdsgebyrer kan indhentes
 - kontraktens løbetid samt bestemmelser om forlængelse og opsigelse
 - eventuel erstatning eller tilbagebetaling, hvis det i kontrakten fastsatte kvalitetsniveau ikke overholdes
 - hvorledes procedurerne for afgørelse af uoverensstemmelser, jf. litra f), sættes i gang.
- b) Medlemsstaterne sikrer, at de endelige kunder underrettes med passende varsel, hvis leverandøren agter at ændre kontraktbestemmelserne, og at de kan hæve kontrakten, hvis de ikke kan acceptere de nye bestemmelser.
- c) Medlemsstaterne sikrer, at offentligheden, især de endelige kunder, har adgang til gennemskuelige oplysninger om gældende priser og takster og om standardbestemmelser for adgang til og brug af elleverancer.
- d) Medlemsstaterne sikrer, at elleverandørerne på fakturaerne til de enkelte endelige forbrugere specificerer, hvilken kombination af brændsel de har benyttet til produktion af den elektricitet, de leverer til de endelige forbrugere. De relative omkostninger til produktion af den el, der leveres til de endelige forbrugere, specificeres for hver enkelt brændselstype, ligesom de enkelte energikilders relative drivhusvirkning.
- e) Medlemsstaterne skal tillige træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at beskytte kunder i dårligt stillede befolkningsgrupper.

¹ EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19.

² EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29.

- f) Medlemsstaterne sikrer, at der findes gennemskuelige, enkle og billige procedurer for behandling af klager fra de endelige kunder. Medlemsstaterne sørger for, at sådanne procedurer, hvori der, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, indgår et erstatnings- og/eller tilbagebetalings-system, hurtigt fører frem til rimelige afgørelser. Når det er muligt, bør principperne i Kommissionens henstilling 98/257/EF³ følges."

³ EFT L 115 af 17.4.1998, s. 31.

BILAG II

"Bilag

(Artikel 3)

Uden at Fællesskabets bestemmelser om forbrugerbeskyttelse tilsidesættes, særlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF¹ og Rådets direktiv 93/13/EF²

- a) skal medlemsstaterne sikre, at de endelige kunder har ret til en kontrakt med deres gasleverandør, hvori følgende er anført:
 - leverandørens navn og adresse
 - hvad der leveres og på hvilket kvalitetsniveau, samt tidsfrist for første tilslutning
 - hvilke typer vedligeholdsservice der tilbydes
 - hvorledes aktuel information om gældende takster og vedligeholdsgæbyrer kan indhentes
 - kontraktens løbetid samt bestemmelser om forlængelse og opsigelse
 - eventuel erstatning eller tilbagebetaling, hvis det i kontrakten fastsatte kvalitetsniveau ikke overholdes
 - hvorledes procedurerne for afgørelse af uoverensstemmelser, jf. litra e), sættes i gang.
- b) Medlemsstaterne sikrer, at de endelige kunder underrettes med passende varsel, hvis leverandøren agter at ændre kontraktbestemmelserne, og at de kan hæve kontrakten, hvis de ikke kan acceptere de nye bestemmelser.
- c) Medlemsstaterne sikrer, at offentligheden, især de endelige kunder, har adgang til gennemskuelige oplysninger om gældende priser og takster og om standardbestemmelser for adgang til og brug af gasleverancer.
- d) Medlemsstaterne skal tillige træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at beskytte kunder i dårligt stillede befolkningsgrupper.

¹ EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19.

² EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29.

- e) Medlemsstaterne sikrer, at der findes gennemskuelige, enkle og billige procedurer for behandling af klager fra de endelige kunder. Medlemsstaterne sørger for, at sådanne procedurer, hvori der, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, indgår et erstatnings- og/eller tilbagebetalings-system, hurtigt fører frem til rimelige afgørelser. Når det er muligt, bør principperne i henstilling 98/257/EF følges³."

³ EFT L 115 af 17.4.1998, s. 31.

OM BETINGELSERNE FOR NETADGANG I FORBINDELSE MED GRÆNSEOVERSKRIDENDE ELEKTRICITETSUDVEKSLING

BEGRUNDELSE

I. Indledning

Det endelige formål med elektricitetsdirektivet er at få oprettet et virkelig integreret fælles marked i modsætning til en situation, som præges af 15 mere eller mindre liberaliserede, men stort set nationale markeder. Dette mål er endnu ikke blevet nået. Ganske vist har den grænseoverskridende handel - i form af konkret elektricitetsudveksling mellem landene - udviklet sig i tidens løb og omfatter nu ca. 8% af den samlede elektricitetsproduktion. Det er imidlertid et ret beskedent tal i forhold til de øvrige økonomiske sektorer.

Selvom næsten alle medlemsstaterne har gennemført direktivet, og transmissionskapaciteten i de fleste tilfælde faktisk er til stede, er der meget, der tyder på, at det stadig volder mange privilegerede kunder organisatoriske og økonomiske vanskeligheder at skulle vælge leverandør i en anden medlemsstat.

Hvad tariffer angår, kræver den enkelte transmissionsoperatør ("TSO") et transmissionsgebyr, som ikke nødvendigvis er samordnet med de transmissionsgebyrer, der i forvejen skal betales til andre TSO'er. Da der er forskel på de tarifieringsordninger, der benyttes i medlemsstaterne, kan det beløb, som skal betales for systemadgang på tværs af grænserne, derfor komme til at variere betydeligt, afhængigt af de involverede TSO'er, uden nødvendigvis at stå i forbindelse med de faktiske omkostninger. Hvis der er tale om transit gennem flere medlemsstater, kan disse forhold desuden medføre, at der "går lagkage" i tarifferne (dvs., at de bliver lagt sammen, den ene oven på den anden), hvis alle de berørte systemoperatører opkræver en afgift.

Et andet vigtigt forhold i denne forbindelse er den begrænsede kapacitet i samkøringslinjerne mellem de nationale transmissionssystemer. Man regner med, at overbelastning ved de internationale grænser stadig vil være den vigtigste hindring for fri handel med elektricitet mellem visse europæiske regioner i de næsten 10 år. Det skyldes ikke blot voksende energistrømme, men også ændring af strømningsmønstret. Antallet af samkøringslinjer mellem systemerne og de eksisterende anlægs kapacitet skal derfor nødvendigvis udbygges.

Da de nuværende samkøringslinjers kapacitet er begrænset, bliver principperne for, hvordan denne kapacitet fordeles blandt markedsdeltagerne, afgørende for, hvilke deltagere der kan udnytte de handelsmuligheder, det indre marked tilbyder. Markedsdeltagerne vil blive forskelsbehandlet, hvis der ikke opstilles gennemsigtige regler, som udelukker forskelsbehandling. De etablerede operatører kan hindre ny tilgang til markedet, ikke mindst hvis en stor del af kapaciteten er bundet af langtidskontrakter. Det vil hæmme samhandelens udvikling og betyde langt færre fordele af det indre marked.

På denne baggrund er der brug for at harmonisere Fællesskabets regler for tariffer for grænseoverskridende transaktioner og for fordeling af den disponible kapacitet på samkøringslinjerne.

Elektricitetsdirektivet indeholder ikke bestemte regler for grænseoverskridende transaktioner. Det betyder imidlertid ikke, at problemet kan løses udelukkende ved hjælp af nationale foranstaltninger. Det var en konsekvens af tanken om at indføre det indre elektricitetsmarked gradvis, at særlige problemer først skulle behandles, når medlemsstaterne havde valgt de

afgørende strategiske gennemførelsesmetoder. Erfaringerne har bekræftet, hvad Kommissionen indså allerede på et tidligt tidspunkt, nemlig at sagen skal klares ved en fælles indsats på fællesskabsplan.

Kommissionens første reaktion var at oprette Det Europæiske Reguleringsforum for elektricitet, det såkaldte Firenze-forum i 1998. Dette forum består af repræsentanter for Kommissionen, de nationale regeringer, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Reguleringsråd og De Europæiske Systemoperatørers Sammenslutning (ETSO). Også producenter, forbrugere og markedsdeltagere er repræsenteret. Formålet har været at klarlægge mulige løsninger og drøfte dem med alle de vigtigste deltagere, det gælder ikke mindst tarifiering ved grænseoverskridelse og behandling af overbelastning.

Firenze-forummet har vist sig at være yderst effektivt, når det drejer sig om at opnå enighed om yderst komplicerede, kontroversielle spørgsmål, som udvikler hastigt. Skønt det vil bevare sin betydning i så henseende, ikke mindst når det gælder om at sikre industriens og forbrugernes deltagelse, har de seneste erfaringer dog vist, at denne proces er forbundet med visse ulemper, når man skal nå frem til konkrete afgørelse i bestemte spørgsmål:

- processen er uformel og bygger på todages møder to gange om året. Det er derfor ikke praktisk at skulle træffe konkrete afgørelser i ret komplicerede spørgsmål, der kræver indgående drøftelser
- for at det kan lade sig gøre at komme videre med et problem skal der være fuld enighed blandt parterne
- eventuelle afgørelser kan kun praktiseres, hvis alle parter følger dem; der findes ingen procedurer, som kan sikre udførelsen
- nogle spørgsmål, som f.eks. beregning af den korrekte størrelse på indbyrdes betalinger mellem TSO'er, kræver, at der regelmæssigt træffes komplicerede afgørelser. Forummet er ikke i stand til at behandle sådanne spørgsmål hensigtsmæssigt.

På denne baggrund er Kommissionen nået til den konklusion, at det nu er nødvendigt at indføre lovgivning om en klar beslutningsproces på grundlag af forummets resultater, for at den endelige udvikling, når det gælder tarifiering af grænseoverskridende transaktion og behandling af overbelastning, kan finde sted.

På baggrund heraf er det forordningsforslagets formål at indføre faste bestemmelser for den grænseoverskridende handel med elektricitet. Forordningens bestemmelser er så enkle som muligt og begrænser sig i overensstemmelse med nærhedsprincippet til det, som det er nødvendigt at regulere ved hjælp af EF-lovgivning. Hovedformålet er at sikre, at de omkostninger, transmissionssystemoperatørerne faktisk pådrager sig, afspejles nøjagtigt i afgifterne for adgang til systemet, herunder samkøringslinjerne, og at urimelig omkostninger i forbindelse med grænseoverskridende transaktioner udelukkes.

II. Forordningsforslagets grundstruktur

Med hensyn til tarifiering bygger den påtænkte ordning på det princip, at TSO'erne indbyrdes kompenserer for de elektricitetstransitstrømme, der påfører hinanden, herunder de transitstrømme, der sædvanligvis går under betegnelsen "loop flows" (sløjfestrømme) eller "parallelstrømme". Ifølge forordningsforslaget skal compensationer til de transmissions-systemoperatører, der stiller deres net til rådighed for elektricitetstransit, derfor finansieres

ved hjælp af bidrag fra de TSO'er, som er ophav til disse transitstrømme. Desuden fastsætter forordningen en vis harmonisering af de afgifter, der opkræves for adgang til nationale systemer, i det omfang en sådan harmonisering er nødvendig for at undgå eventuelle forvriddinger på grund af forskellige nationale ordninger.

Med hensyn til fordeling af den disponible kapacitet på samkøringslinjerne fastsætter forordningen de hovedprincipper, fordelingen skal følge. I forordningens bilag gøres der rede for de nærmere tekniske enkeltheder.

Foruden grundprincipperne for prisfastsættelse og behandling af overbelastning fastsætter forordningsforslaget, at der senere kan vedtages retningslinjer, som opstiller yderligere relevante principper og fremgangsmåder. Disse retningslinjer kan vedtages og ændres uden at ændre forordningen, så der kan ske en hurtig tilpasning til ændrede forhold. Når det f.eks. gælder spørgsmål som omkostningsberegningemetoder og konkret identificering og måling af de fysiske energistrømme, er der således hele tiden sket fremskridt i den forløbne tid, og yderligere forbedringer og udvikling kan forventes i fremtiden.

Forordningen giver Kommissionen forskriftsbeføjelser i det omfang, det er nødvendigt for at sikre, at det indre marked kan fungere. Kommissionen vedtager og ændrer således de i det foregående nævnte retningslinjer og fastsætter regelmæssigt størrelsen på den compensation, der skal betales mellem TSO'erne indbyrdes. For at sikre, at medlemsstaternes myndigheder inddrages i denne proces, træffer Kommissionen disse afgørelser i samråd med et udvalg, som består af repræsentanter for medlemsstaterne og nedsættes i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen (udvalgsprocedure - i EU-slang benævnt "Komitologi"). Til fastsættelse af compensationens størrelse opretter forordningsforslaget et rådgivende udvalg¹, så der kan træffes hurtige afgørelser, mens der med henblik på vedtagelse af retningslinjer oprettes et forskriftsudvalg².

Med hensyn til medlemsstaternes repræsentation i udvalget er det vigtigt at bemærke, at artikel 22 i elektricitetsdirektivet ifølge Kommissionens ændringsforslag³ til det fastslår, at det på nationalt plan kun er de nationale myndigheder, der har kompetence til bl.a. at fastsætte betingelserne for grænseoverskridende transmission, herunder fastsættelsen af tariffer.

III. Det vigtigste indhold i forordningsforslagets bestemmelser

1. Kompensation for elektricitetstransitstrømme

I modsætning til andre sektorer, hvori der indgår transport, f.eks. jernbane- og vejtransport, kan tarifferne for elektricitetstransmission ikke fastsættes på grundlag af afstanden mellem elektricitetens producent og dens forbruger. De fysiske elektricitetsstrømme har ikke nødvendigvis noget sammenfald med kontraktforholdet mellem sælger og køber: hvis et værk i Nordeuropa sælger elektricitet til en forbruger i Sydeuropa, betyder det ikke, at de elektroner, der fremstilles på værket, nødvendigvis strømmer fra nord mod syd, men derimod, at energibalancen forrykkes mod syd.

¹ Inden Kommissionen træffer sin afgørelse, rådfører den sig med udvalget, der afgiver en udtalelse, som Kommissionen skal tage mest muligt hensyn til.

² Proceduren med forskriftsudvalg indebærer i modsætning til proceduren med rådgivende udvalg, at Kommissionen kan blive nødsaget til at lade udvalgets udtalelse indgå i den planlagte afgørelse.

³ Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiverne 96/92/EF og 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet og naturgas.

Elektricitetshandelen giver således anledning til fysiske strømme i transmissionsnettene og mellem dem indbyrdes, selvom de ikke klart kan tilskrives bestemte økonomiske transaktioner. Det betyder i praksis, at en bestemt mængde energi tilføres den eksporterende medlemsstats transmissionssystem, og at den samme mængde energi samtidig udtages til forbrug fra den importerende medlemsstats transmissionssystem. Det er således rimeligt og almindeligt accepteret, at eksportørerne og/eller importørerne betaler de nationale netafgifter i forbindelse med produktion i eksportlandet og/eller forbrug i importlandet.

I det sammenkoblede europæiske elektricitetssystem berører eksport af elektricitet imidlertid ikke blot eksport- og importlandets net. Eksporttransaktioner kan skabe elektricitetsstrømme også i lande, hvor elektriciteten hverken tilføres nettet eller udtages til forbrug. Det kan især forekomme i forbindelse med en transaktion mellem lande, der ikke er nabolande, dvs. hvor den "direkte vej" til forbrugeren nødvendigvis fører gennem andre transmissionssystemer. Desuden kan eksporttransaktioner på grund af de fysiske love, der betinger elektricitetens "adfærd" i nettet, ofte skabe fysiske strømme i lande, der - teoretisk set - ikke ligger på elektricitetens direkte vej⁴. Disse transitstrømme kaldes normalt "loop-flows" (sløjfestrømme) eller parallelstrømme.

På et liberaliseret, konkurrencepræget marked skal systemoperatørerne nødvendigvis kompenseres for de omkostninger, sådanne elektricitetsstrømme medfører. Ellers vil de lokale netbrugere få pålagt disse omkostninger, selvom de pågældende elektricitetsstrømme udelukkende skyldes markedsdeltagere, som hører hjemme i andre transmissions-systemområder.

På denne baggrund indeholder forordningsforslaget en ordning, der bygger på tre grundelementer:

For det første fastsættes det, at transmissionsystemoperatørerne skal have kompensation for omkostningerne ved at huse transitstrømme og "loop-flows" i deres elektricitetsnet (artikel 3, stk. 1).

For det andet opstilles der regler for bestemmelse af de omkostninger, der skyldes transit. Kompensation for disse omkostninger er ganske vist nødvendig, men det må sikres, at kompensationen afspejler de faktiske omkostninger. De omkostninger, strømmene faktisk medfører, skal bestemmes nøjagtigt, så urimelige transaktionsomkostninger og uberettiget fortjeneste undgås.

Forordningsforslaget har i denne forbindelse valgt en model, hvorefter alle forventede langsigtede gennemsnitlige differensomkostninger, et net påføres ved at huse transit, bestemmes og sættes i forhold til de omkostninger, nettet ville have haft uden transit.

Begrundelsen for denne fremgangsmåde er ønsket om at forhindre, at de TSO'er, der huser transit, leverer "uberettigede bidrag", som i praksis giver TSO'erne i det europæiske elektricitetssystem centrum fordele på bekostning af TSO'erne i lande, der ligger i periferien. Det horisontale centralnet i ethvert nationalt system er bygget for at betjene de indenlandske kunder. Dette centralnet anlægges derfor uden hensyn til transitforekomster. På den anden side kan TSO'erne pådrage sig meromkostninger ved at træffe særlige foranstaltninger for

⁴ En simulering har f.eks. vist, at der ved transport af 1000 MW fra Nordfrankrig kun kommer ca. 60% af elektriciteten "direkte" til Italien, dvs. over den fransk-italienske grænse eller gennem Schweiz. Den øvrige del kommer til Italien "indirekte" og skaber strømme i nettene i Belgien, Nederlandene, Tyskland, Østrig og Slovenien.

transit. Der kan f.eks. være tale om yderligere administrative foranstaltninger, yderligere driftsforanstaltninger for at huse transitten, ordninger med sigte på tab og yderligere investeringer i nye linjer eller udbygning af bestående. De hermed forbundne omkostninger er helt klart særlige omkostninger, der skyldes transit, og TSO'erne skal kunne sække sig ind. Der må sikres tilstrækkeligt afkast af investeringer i nye anlæg, som skal benyttes til transit, for at få operatørerne til at foretage dem. En afspejling af omkostningerne skal desuden tage hensyn til de fordele, transitten fører med sig, f.eks. hvis transitstrømmene i almindelighed er med til at gøre det nationale net mere stabilt.

Endelig må den mest hensigtsmæssige måde at finansiere kompensationen på fastlægges. I denne forbindelse må det tages i betragtning, at transit skyldes eksport- og importtransaktioner. Det er imidlertid, bortset fra undtagelsestilfælde, endnu ikke teknisk muligt at påvise, om og i hvilket omfang en bestemt eksportør/importør er ophav til transit. Forordningsforslaget indeholder derfor ikke nogen ordning, hvorefter den enkelte eksportør eller importør holdes direkte ansvarlig for transitstrømme. I stedet for fastsætter det, at de transmissionsystemoperatører, hvis system transitten kommer fra, og/eller de systemoperatører, i hvis system den ender (de eksporterende og/eller importerende TSO'er) - efter forholdskriterier - skal betale kompensationen (artikel 3, stk. 2).

For at sikre, at størrelsen på de kompensationer, der skal betales og modtages mellem TSO'erne indbyrdes, fastsættes nøjagtigt og hurtigt, skal Kommissionen ifølge forordningsforslaget regelmæssigt træffe afgørelse om disse kompensationer (artikel 3, stk. 4). Medlemsstaternes myndigheder skal imidlertid inddrages i denne proces gennem et rådgivende udvalg, der består af medlemsstaternes repræsentanter og oprettes i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ("Komitologi"), og som Kommissionen rådfører sig med, inden den træffer sin endelige afgørelse. Det bør nævnes, at disse kompensationsbetalinger ikke berører Fællesskabets budget, da de foretages direkte mellem de pågældende TSO'er.

For at dække de betalinger, hvormed kompensationen skal finansieres, skal TSO'erne tilpasse deres nationale tarifsystemer (artikel 4, stk. 3).

Med hensyn til, hvordan denne tilpasning skal ske, er en af mulighederne at opkræve disse omkostninger hos eksportørerne og/eller importørerne, hvad der ville være en rimelig og omkostningsafspejlende løsning, da det er eksportørerne og/eller importørerne, der er årsag til de pågældende strømme.

En sådan løsning vil imidlertid indebære nogle alvorlige ulemper. For det første er det som allerede nævnt umuligt at afgøre, om og i hvilket omfang bestemte eksporttransaktioner fører til fysisk transit og loop flows. Erhvervs-mæssige eksporttransaktioner behøver ikke nødvendigvis at medføre fysiske strømme. Det sker således ikke, hvis to grænseoverskridende transaktioner indebærer modsatrettede strømme mellem systemerne. At forlange, at eksportøren i en sådan situation skal betale en særlig afgift, kan hverken betragtes som rimeligt eller omkostningsafspejlende. Desuden kender deltagerne i en international energiudveksling ikke det nøjagtige beløb, der skal betales i grænseoverskridelsesafgifter, før den daglige udveksling er afsluttet, da den energimængde, der ved udvekslingen afsættes pr. TSO-område, først kan bestemmes på dette tidspunkt. Det ville føre til uforudsigelige transmissionsafgifter og dermed uforudsigelige elektricitetspriser. Endelig er lave transaktionsomkostninger og de dermed forbundne handelsmuligheder til gavn for alle forbrugere og producenter på det indre marked. De fører til øget konkurrence og større

markeder for producenterne, hvad der især er vigtigt, når der foreligger overkapacitet på nationalt plan.

På baggrund af disse betragtninger fastsætter forordningsforslaget, at der skal tages hensyn til udbetalinger og indtægter, der skyldes kompensationsordningen, når nettatarifferne fastsættes, men at dette ikke skal medføre en særlig tarif, som kun betales af eksportører eller importører (artikel 4, stk. 4).

2. Harmonisering af de nationale netafgifter

Som tidligere nævnt betaler eksportørerne og/eller importørerne de nationale netafgifter i forbindelse med produktion i eksportlandet og/eller forbrug i importlandet. Hvis der er stor forskel på disse afgifter, især afgifterne i forbindelse med produktion, fra den ene medlemsstat til den anden, vil markedet blive forvredet. Da producenterne skal medregne de netafgifter, de skal betale, i deres prisfastsættelse, har producenter med lave netafgifter således en konkurrencefordel frem for dem med høje.

Netafgifternes størrelse afhænger af den nationale tarifordnings generelle opbygning, af de anvendte principper for omkostningsberegning og naturligvis også af det pågældende nationale nets særlige karakter.

I forbindelse med grænseoverskridende handel er et vigtigt led i de nationale tarifordnings opbygning derfor forholdet mellem de omkostninger, der ligger på produktionen, og dem, der ligger på forbruget. Det er klart, at f.eks. producenterne i et land, hvor alle netomkostninger betales af forbrugerne, er bedre stillet, når der skal konkurreres på det indre marked, end en producent fra et land, hvor producenterne skal afholde en del af disse omkostninger. Dette forhold og/eller den absolutte størrelse på netafgiften ved produktionen skal derfor harmoniseres for at sikre konkurrencemæssig ligestilling.

På baggrund af disse betragtninger fastsætter forordningsforslaget, at netomkostningerne hovedsagelig skal dækkes ved afgifter på forbruget (artikel 4, stk. 2). En mindre del af de samlede omkostningerne, som pålægges netforbrugerne, kan imidlertid dækkes ved en afgift på produktionen. Det sætter de nationale myndigheder i stand til at tage placeringsmæssige overvejelser med i tarifstrukturen og dermed give et fingerpeg om de mest hensigtsmæssige og uhensigtsmæssige steder at anbringe nye værker, f.eks. i betragtning af lokale forhold i forbindelse med nettåb og netoverbelastning. Forordningsforslaget fastsætter, at afgifterne, når det er hensigtsmæssigt, bør indeholde sådanne placeringsmæssige fingerpeg. De skal f.eks. indgå som fast led i den tariferingsordning, som indføres for grænseoverskridelse i kraft af denne fordring, ikke mindst når der tages hensyn til artikel 4, stk. 4.

Selv om der opnås tilstrækkelig harmonisering af forholdet mellem produktions- og forbrugsafgifterne og/eller den absolutte størrelse på netafgifterne ved produktion, vil der stadig være betydelige forskelle, hvis der samtidig er stor forskel på principperne for omkostningsberegning. På den anden side må der tages hensyn til de særlige forhold, som præger de enkelte nationale ordninger. En fuldstændig harmonisering af afgifterne er derfor ikke rimelig. Grundprincipperne bør imidlertid være de samme i alle medlemsstaterne. Forordningsforslaget fastsætter derfor, at adgangsafgifter skal være omkostningsafspejlende, gennemsigtige, i overensstemmelse med effektiv netdrift, og anvendes uden forskelsbehandling. De må heller ikke være bestemt af afstanden mellem producenten og forbrugeren.

Med hensyn til udbetalinger og indægter, som skyldes kompensationsordningen for transit, foreskriver forordningsforslaget, at der skal tages hensyn til dem, når afgifterne fastsættes. For at sikre, at de afgifter, der faktisk opkræves og fastsættes forud, dvs. før kompensationsordningens nøjagtige resultat kendes, afspejler omkostningerne i størst muligt omfang, må ordningens sandsynlige resultat foregribes i den udstrækning, det er muligt (artikel 4, stk. 3).

3. Retningslinjer for de nærmere enkeltheder i forbindelse med principper og metoder (artikel 7)

Forordningsforslaget indeholder i artikel 3 og 4 hovedprincipperne for tarifiering i forbindelse med grænseoverskridelse.

For at sikre, at disse grundprincipper anvendes ensartet i hele Fællesskabet, kan det blive nødvendigt at uddybe dem i nærmere enkeltheder. På den anden side er der, ikke mindst når det drejer sig om tekniske enkeltheder som omkostningsberegningemetoder og de tekniske muligheder for at identificere og måle de fysiske strømme, sket en stadig udvikling i de forløbne år, og yderligere udvikling og forbedringer kan forventes i fremtiden.

Ud fra disse betragtninger indeholder forordningsforslaget ikke disse enkeltheder, men bestemmer, at de kan fastlægges som retningslinjer (artikel 7). Disse retningslinjer skal være i overensstemmelse med principperne i forordningen. De skal vedtages og ændres af Kommissionen i samråd med et forskriftsudvalg, der består af eksperter fra medlemsstaterne og oprettes i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468/EF om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ("Komitologi"), for at sikre, at medlemsstaternes myndigheder inddrages i denne proces.

Disse retningslinjer vedtages efter behov for følgende forhold:

- a) For den ordning for kompensation mellem transmissionsoperatører, som nævnes i forordningens artikel 3:
 - De nøjagtige enkeltheder i de metoder, hvorefter størrelsen på transit og eksporteret/importeret elektricitetsmængde bestemmes i overensstemmelse med principperne i forordningens artikel 3, stk. 5.
 - Metoden, hvorefter omkostningerne ved at huse elektricitetstransit bestemmes efter principperne i forordningens artikel 3, stk. 6.
 - De nærmere enkeltheder vedrørende identificering af de TSO'er, der skal betale kompensation for transitstrømme i overensstemmelse med forordningens artikel 3 stk. 2.
 - De nærmere enkeltheder i de betalingsprocedurer, der skal følges, i overensstemmelse med principperne i forordningens artikel 3, stk. 3, herunder fastsættelse af de første tidsrum, der skal betales kompensation for.
 - De nærmere enkeltheder vedrørende de principper, hvorefter nationale systemer, som er sammenkoblede ved hjælp af direkte linjer, skal deltage i ordningen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne.

- b) For de nationale tarifordninger, som nævnes i forordningens artikel 4:
- De nærmere enkeltheder vedrørende harmonisering af producent- og forbrugertariffernes størrelse (belastning) efter de nationale tarifordninger i overensstemmelse med principperne i forordningens artikel 4, stk. 2.

De nationale myndigheder skal sikre, at de nationale tariffer fastsættes og anvendes i overensstemmelse med principperne i forordningen og de vedtagne retningslinjer (artikel 8).

4. Fordeling af kapacitet på samkøringslinjerne (artikel 5 og 6)

Overbelastning i den betydning, der benyttes i forordningsforslaget, er en situation, hvor en samkøringslinje mellem nationale transmissionssystemer ikke har tilstrækkelig kapacitet til at rumme alle de transaktioner, som international handel mellem markedsdeltagerne fører med sig⁵. I en sådan situation er det vigtigt, at den begrænsede kapacitet fordeles mellem virksomhederne på betingelser, som er i overensstemmelse med de konkurrencevilkår, der nu gælder på det indre marked for elektricitet. Samtidig må der træffes særlige foranstaltninger for at sikre systemsikkerheden.

Forordningsforslaget fastsætter de hovedprincipper, som skal følges, når disse krav skal opfyldes. For at bevare det europæiske nets pålidelighed er informationsudveksling og samarbejde mellem transmissionssystemoperatørerne af afgørende betydning, ikke mindst da transaktionsmønstrene og dermed også de fysiske energistrømme ændrer sig under det åbne markeds nye vilkår. Transmissionssystemoperatørerne skal på forhånd vide, hvilke strømme de kan forvente på deres net. Forordningsforslaget indeholder derfor i artikel 5, stk. 1, en forpligtelse til at indføre samordnings- og informationsudvekslingsordninger til dette formål. For at opnå den bedst mulige udnyttelse af samkøringslinjernes kapacitet må oplysninger om den faktisk tilstedeværende kapacitet stilles til rådighed for markedets deltagere. På nuværende tidspunkt offentliggøres overføringskapaciteten på samkøringslinjerne i Europa med vinter og sommerværdier. For at sikre den bedst mulige udnyttelse af den disponible kapacitet skal den offentliggøres mere regelmæssigt, dvs. på flere tidspunkter forud for transportdatoen, hvad der derfor forlanges i forordningsforslaget (artikel 5, stk. 3). Desuden pålægger det TSO'erne at offentliggøre deres sikkerhedsstandarder og deres drifts- og planlægningsstandarder i tilgængelige, offentlige dokumenter, så de metoder, TSO'erne benytter, når de skal bestemme den disponible kapacitets størrelse, sikres fuld gennemsigtighed (artikel 5, stk. 2).

Forordningsforslaget fastsætter endvidere, at den størst mulige kapacitet på samkøringslinjerne, som kan forenes med standarderne for sikker netdrift, skal stilles til rådighed for markedsdeltagerne, og at enhver tildelt kapacitet, der ikke benyttes af den pågældende markedsdeltager, skal tilbageføres til markedet.

Hvad TSO'ernes fordeling af kapacitet på samkøringslinjerne i tilfælde af overbelastningsproblemer på nettet angår, forlanger forordningsforslaget, at der benyttes en markedsbaseret løsning, der giver de berørte markedsdeltagere og transmissionssystemoperatører effektive økonomiske signaler (artikel 6, stk. 1). Der findes adskillige metoder, som opfylder dette krav. En undersøgelse af de nuværende markedsforhold i Europa fører til den konklusion, at de - i praksis - mest brugbare metoder på det europæiske fastland

⁵ Det bør bemærkes, at udtrykket "overbelastning" i teknisk sprog i mange tilfælde også benyttes om en situation, hvor et nationalt transmissionssystem har mangel på kapacitet.

for øjeblikket ser ud til at være implicite og eksplicite auktioner i forbindelse med samordnet, grænseoverskridende belastningsomfordeling. De seneste erfaringer viser dog, at denne metode har sine begrænsninger, og det er derfor nødvendigt at foretage yderligere forbedringer og stadig undersøge muligheden for andre fremgangsmåder. Især på mellemlangt sigt er det almindeligt anerkendt, at en ret effektiv og gennemsigtig måde at behandle sparsom kapacitet på samkøringslinjerne på, er den ordning med markedsopsplitning, der for tiden benyttes i Nordpool⁶. Det bør overvejes snarest muligt at indføre den, men i en form, som er tilpasset nettopologien og markedsvilkårene på det europæiske fastland.

Med hensyn til indtægter fra behandling af overbelastning forlanger forordningen, at de ikke må være en kilde til ekstra fortjeneste for transmissionssystemoperatørerne, men skal benyttes til at sikre den tildelte kapacitets pålidelighed med, til investering i nettet for at bevare eller øge samkøringslinjernes kapacitet eller til nedsættelse af nettatarifferne. Under alle omstændigheder må overbelastningsindtægterne ikke være en kilde til ekstra fortjeneste (artikel 6, stk. 5).

På grundlag af disse regler og principper er der i forordningsforslagets bilag opstillet tekniske bestemmelser og forskrifter for tildeling af kapacitet på samkøringslinjerne ud fra de retningslinjer, der blev vedtaget af Kommissionen, de nationale myndigheder og medlemsstaterne på Firenze-forummet. For at sørge for tilstrækkelig smidighed til, at der kan tages hensyn til de stadig voksende erfaringer, når det f.eks. gælder forskellige fordelingsmetoder, vil Kommissionen ændre disse retningslinjer i samråd med medlemsstaternes eksperter i det forskriftsudvalg, som forordningsforslaget indfører (se punkt 3 og artikel 7, stk. 2, i forordningsforslaget).

De nationale myndigheder skal sikre, at de metoder, overbelastning behandles efter, udformes og anvendes i overensstemmelse med principperne i forordningen og retningslinjerne (artikel 8).

5. Oplysninger og fortrolighed (artikel 9)

For at kunne vedtage retningslinjer for transit mellem TSO'er og træffe afgørelse om kompensationen for den skal Kommissionen nødvendigvis være i besiddelse af de relevante oplysninger og data. Forordningsforslaget forlanger derfor, at medlemsstaterne og de nationale myndigheder skal levere disse oplysninger efter anmodning.

Kommissionen skal på sin side sikre, at oplysningerne behandles fortroligt.

Kommissionen kan desuden, hvis det er nødvendigt for at udføre de opgaver, forordningen pålægger den, indhente alle påkrævede oplysninger direkte hos de pågældende foretagender.

6. Konklusioner

Vedtagelsen af dette forordningsforslag er et vigtigt led i Fællesskabets strategi for at virkeliggøre det indre marked for elektricitet. Ved at indføre rimelige, omkostnings-afspejlende, gennemsigtige og direkte anvendelige regler for tarifiering og tildeling af disponibel kapacitet på samkøringslinjerne - og således fuldstændiggøre bestemmelserne i elektricitetsdirektivet - sikrer det effektiv adgang til transmissionssystemerne med henblik på grænseoverskridende transaktioner.

⁶ Under en markedsopsplittingsordning afgøres den bedst mulige udnyttelse af samkøringslinjerne ud fra en sammenligning mellem markedspriserne på de pågældende sammenknyttede markeder.

Dets ikrafttræden på nuværende tidspunkt, dvs. sammen med den ændring af elektricitetsdirektivet, der indfører fuldstændig markedsåbning, vil sikre, at markedsåbningen i praksis omsættes til effektiv handel på tværs af grænserne. Forordningen er således et afgørende led i oprettelsen af et virkeligt indre marked for elektricitet i modsætning til en situation, der præges af 15 mere eller mindre liberaliserede, men stort set nationale markeder.

Forordningens finansielle følger for Fællesskabets budget beløber sig til ca. 850 000€ om året. I 2002 dækkes disse finansielle behov af rammeprogrammet for energi (ETAP-programmet). Hvad de følgende år angår, vil Kommissionen i 2001, i overensstemmelse med sit arbejdsprogram for 2001, fremsætte forslag til et nyt rammeprogram, som skal afløse det nuværende, der udløber i 2002. Dette forslag til tage hensyn til foranstaltningens finansielle behov i de kommende år.

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING

om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 75, stk. 1,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg²,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget³,

i henhold til proceduren i traktatens artikel 251⁴, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92/EF af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet⁵ er et vigtigt led i indførelsen af det indre marked for elektricitet.
- (2) Det Europæiske Råd opfordrede på sit møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000 til en hurtig indsats for at få gennemført det indre marked i både elektricitets- og gassektoren og fremskynde liberaliseringen af begge disse sektorer for at opnå et fuldt funktionsdygtigt indre marked for de pågældende områder.
- (3) For at fremme oprettelsen af et virkeligt indre marked for elektricitet bør samhandelen med elektricitet, der i øjeblikket ikke er så udviklet som samhandelen i de øvrige økonomiske sektorer, udbygges.
- (4) For at sikre effektiv adgang til transmissionssystemerne med henblik på grænseoverskridende transaktioner må der indføres rimelige, omkostningsrelevante, gennemsigtige og direkte anvendelige regler om tarifiering på tværs af grænserne og

¹ EFT C

² EFT C

³ EFT C

⁴ EFT C

⁵ EFT L 27 af 30.1.1999, s.20. Direktiver er senest ændret ved Kommissionens direktiv .././EF (EFT L ... af, s...).

fordeling af disponibel kapacitet på samkøringslinjerne til supplerende af direktiv 96/92 EF.

- (5) Energiministrene opfordrede i konklusionerne fra deres møde i Rådet den 30. maj 2000 Kommissionen, medlemsstaterne og de nationale myndigheder til at sikre hurtig indførelse af et holdbart tarifieringssystem og en metode for langsigtet fordeling af disponibel kapacitet på samkøringslinjerne.
- (6) I sin Europa-Parlamentets betænkning af 6. juli 2000 om Kommissionens anden rapport om energimarkedets liberaliseringstilstand krævede det, at der vedtages bestemmelser om brug af net i medlemsstaterne, der ikke hæmmer den grænseoverskridende handel med elektricitet, og det opfordrede Kommissionen til at fremsætte særlige forslag med henblik på at fjerne alle nuværende hindringer for samhandlen i Fællesskabet.
- (7) I nærværende forordning fastsættes grundprincipperne for tarifiering og kapacitetsfordeling og samtidig skabes der mulighed for at vedtage retningslinjer, der fastlægger de relevante principper og metoder i nærmere enkeltheder, så der kan ske en hurtig tilpasning til ændrede vilkår.
- (8) På et åbent, konkurrencepræget marked bør transmissionssystemoperatørerne have kompensation for omkostningerne ved at huse elektricitetstransitstrømme i deres net af de transmissionssystemoperatører, hvis systemer transitten kommer fra eller er bestemt for.
- (9) Når de nationale nettariffer fastsættes, skal der tages hensyn til de udbetalinger og indtægter, der skyldes kompensationer mellem transmissionssystemoperatørerne.
- (10) Det konkrete beløb, som skal betales for systemadgang på tværs af grænserne kan variere betydeligt afhængigt af de involverede transmissionssystemoperatører, og fordi tarifieringssystemernes opbygning i medlemsstaterne er forskellig. En vis harmonisering er derfor nødvendig for at undgå forvridninger af samhandelen.
- (11) Det vil ikke være hensigtsmæssigt at benytte afstandsbestemte tariffer eller en særlig tarif, der kun skal betales af eksportørerne eller importørerne.
- (12) Konkurrencen på det indre marked kan kun udvikle sig tilfredsstillende, hvis tildelingen af adgang til de linjer, der forbinder de forskellige nationale systemer, sker på gennemsigtig måde og uden forskelsbehandling. Den disponible kapacitet på disse linjer bør være den størst mulige, som er forenelig med standarderne for sikker netdrift. Enhver forskelsbehandling ved fordeling af disponibel kapacitet må beviseligt hverken kunne forvride handelsudviklingen eller hæmme den i urimelig grad.
- (13) Disponibel overførselskapacitet og sikkerheds-, planlægnings- og driftsstandarder, som berører den, skal kunne overskues af markedsdeltagerne.
- (14) Indtægter, der skyldes procedurer for overbelastningsbehandling, må ikke være en kilde til ekstra fortjeneste for transmissionssystemoperatørerne.
- (15) Overbelastningsproblemer bør kunne behandles på forskellige måder, så længe grundlaget er markedsmekanismerne og transmissionssystemoperatørerne og markedsdeltagerne modtager de rigtige økonomiske signaler.

- (16) For at sikre, at det indre marked fungerer gnidningsløst, må der indføres procedurer, som gør det muligt for Kommissionen at træffe afgørelser og fastlægge retningslinjer om tarifiering og kapacitetsfordeling og som samtidig sikrer, at medlemsstaternes myndigheder inddrages i denne proces.
- (17) Medlemsstaternes myndigheder bør give Kommissionen de relevante oplysninger. Kommissionen bør behandle disse oplysninger fortroligt. Kommissionen bør desuden hvis det er nødvendigt, kunne indhente de relevante oplysninger direkte hos de pågældende foretagender.
- (18) Overholdelse af denne forordnings bestemmelser og af de retningslinjer, som vedtages på grundlag af den, bør sikres af de nationale myndigheder.
- (19) Medlemsstaterne fastsætter de sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af nærværende forordning, og sikrer, at de anvendes. Disse sanktioner skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.
- (20) I overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet, jf. traktatens artikel 5, kan målet for den foreslåede foranstaltning, nemlig at indføre harmoniserede regler for grænseoverskridende elektricitetsudveksling, ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dens omfang og rækkevidde bedre gennemføres på fællesskabsplan. Denne forordning omfatter kun det, der er nødvendigt for, at målene kan nås, og det er ikke mere vidtrækkende, end det er nødvendigt i forhold til de fastsatte mål.
- (21) I overensstemmelse med artikel 2 i Rådets afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udførelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen⁶, bør foranstaltningerne til gennemførelse af denne forordning afhængigt af de enkelte tilfælde vedtages efter forskriftsproceduren i artikel 5 i nævnte afgørelse eller efter rådgivningsproceduren i samme afgørelses artikel 3 -

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

Indhold og anvendelsesområde

Denne forordning har til formål at fremme den grænseoverskridende handel med elektricitet og dermed også at øge konkurrencen på det indre marked for elektricitet ved at indføre en kompensationsordning for elektricitetstransit og opstille harmoniserede principper for transmissionsafgifter på tværs af grænserne og for fordeling af disponibel kapacitet på samkøringslinjerne mellem de nationale transmissionssystemer.

Artikel 2

Definitioner

1. Definitionerne i artikel 2 i direktiv 96/92/EF gælder også for denne forordning.

⁶ EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

2. Desuden forstås ved:
 - (a) "Transit": en fysisk elektrisk strøm, som huses i en medlemsstats transmissionssystem, men som hverken er produceret eller beregnet til forbrug i denne medlemsstat, herunder også den transitstrøm, der normalt benævnes "loop-flows" eller parallelstrøm.
 - (b) "Overbelastning": en situation, hvor en samkøringslinje, som forbinder nationale transmissionsnet, på grund af kapacitetsmangel ikke har plads til alle de transaktioner, international handel mellem markedsdeltagerne fører med sig.

Artikel 3

Kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne

1. Transmissionssystemoperatørerne skal have kompensation for omkostningerne ved at huse elektricitetstransitstrøm i deres net.
2. Den i stk. 1 omhandlede kompensationen betales af de nationale systemoperatører, hvis systemer transitten kommer fra og/eller hvis systemer, den er bestemt for.
3. Kompensationen betales regelmæssigt for et givet, allerede forløbet tidsrum. Efterfølgende reguleringer af allerede betalte kompensationer kan foretages, hvis det er nødvendigt for at afspejle de faktiske omkostninger.

Det første tidsrum, der skal betales kompensation for, fastsættes efter retningslinjerne i artikel 7.
4. Kommissionen fastsætter efter proceduren i artikel 13, stk. 2, størrelsen på de kompensationsbeløb, der skal betales.
5. Den husede transitmængde og omfanget af den transitstrøm, som kommer fra og/eller ender i de nationale transmissionssystemer, bestemmes på grundlag af den fysiske elektricitetsstrøm, der faktisk måles i løbet af et givet tidsrum.
6. Omkostningerne ved at huse transitstrøm bestemmes på grundlag af de forventede langsigtede gennemsnitlige differensomkostninger (som et udtryk for de omkostninger, nettet påføres ved at huse transit, og de fordele, det indebærer, set i forhold til dem, nettet ville have haft uden transit).

Artikel 4

Afgifter for netadgang

1. Afgifter, som opkræves for adgang til nationale net af de nationale netoperatører, skal afspejle de faktiske omkostninger, være gennemsigtige og i overensstemmelse med effektiv netdrift og skal anvendes uden forskelsbehandling. De må ikke være afstandsbestemte.

2. Producenter og forbrugere (belastning) kan pålægges en afgift for netadgang. Den del af det samlede netafgiftsbeløb, som afkræves producenterne, skal være mindre end den del, der afkræves forbrugerne. Producent- og forbrugertariffernes størrelse skal efter behov være placeringsmæssige fingerpeg og især tage hensyn til omfanget af nettab og overbelastning.
3. Udbetalinger og indtægter, der skyldes den ordning for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne, skal tages i betragtning ved fastsættelse af tariffene for netadgang. Der skal tages hensyn til såvel de faktisk foretagne og modtagne betalinger som til betalinger, der på baggrund af den allerede forløbne tid menes at kunne forventes i fremtiden.
4. De afgifter, som kan pålægges producenterne og forbrugerne for adgang til de nationale net, jf. stk. 2, opkræves uden hensyn til elektricitetens oprindelses- eller bestemmelsesland, således som fastsat i handelsaftalen bag den. Eksportørerne og importørerne pålægges ikke nogen særavgift ud over de almindelige afgifter for adgang til de nationale net.
5. Der lægges ikke nogen særlig netafgift på individuelle transitaktioner, der omfattes af ordningen for kompensation mellem transmissionssystemoperatører

Artikel 5

Oplysninger om kapaciteten på samkøringslinjerne

1. Transmissionssystemoperatørerne indfører ordninger for samordning og informationsudveksling for at sikre netsikkerheden i forbindelse med overbelastningsbehandling.
2. Transmissionssystemoperatørernes sikkerheds-, drifts- og planlægningsstandarder offentliggøres. Offentliggørelsen skal omfatte et almindeligt system for beregning af den samlede overførselskapacitet og transmissionssikkerhedsmargenen på grundlag af nettets elektriske og fysiske kapacitet. Sådanne systemer skal godkendes af de nationale myndigheder.
3. Transmissionssystemoperatørerne offentliggør overslag over den disponible overførselskapacitet for hver enkelt dag, herunder disponibel overførselskapacitet, som allerede er reserveret. Disse offentliggørelser på bestemte tidspunkter forud for transportdatoen og skal under alle omstændigheder indeholde ugentlige og månedlige forudberegninger.

Disse data skal omfatte en kvantitativ beskrivelse af den offentliggjorte disponible kapacitets forventede pålidelighed.

Artikel 6

Almindelige principper for behandling af overbelastning

1. Problemer med overbelastning af nettet skal behandles med markedsbaserede løsninger, der udelukker forskelsbehandling og giver de berørte markedsdeltagere og transmissionssystemoperatører effektive økonomiske signaler.

2. Transaktionsindskrænkingsprocedurer må kun benyttes i nødstilfælde, hvor transmissionssystemoperatøren skal handle hurtigt, og hvor belastningsomfordeling ikke er mulig.

Markedsdeltagere, som har fået tildelt kapacitet, skal have kompensation for enhver indskrænkning af den.

3. Den størst mulige kapacitet på samkøringslinjerne, som kan forenes med standarderne for sikker netværksdrift, skal stilles til rådighed for markedsdeltagerne.
4. Tildelt kapacitet, som ikke udnyttes, skal tilbageføres til markedet.
5. Transmissionssystemoperatørerne skal så vidt det er teknisk muligt dirigere modsatrettede energistrømmes kapacitetsbehov gennem den overbelastede samkøringslinje for at udnytte denne linjes kapacitet mest muligt. Under alle omstændigheder må transaktioner, der afhjælper overbelastningen, aldrig afvises.
6. Indtægter fra tildeling af kapacitet på samkøringslinjerne benyttes til et eller flere af følgende formål:
 - (a) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed
 - (b) netinvesteringer, som bevarer eller forøger kapaciteten på samkøringslinjerne
 - (c) nedsættelse af netafgifter.

Indtægterne kan anbringes i en fond, der administreres af transmissionssystemoperatørerne. De må ikke være en kilde til ekstra fortjeneste for transmissionssystemoperatørerne.

Artikel 7

Retningslinjer

1. Kommissionen vedtager og ændrer efter proceduren i artikel 11, stk. 2, retningslinjerne for følgende forhold i forbindelse med ordningen for kompensation mellem transmissionssystemoperatørerne:
 - (a) de nærmere enkeltheder vedrørende identificering af de transmissionssystemoperatører, der skal betale kompensation for transitstrømme, jf. artikel 3, stk. 2
 - (b) de nærmere enkeltheder i den betalingsprocedure, som skal følges, herunder fastsættelse af det første tidsrum, der skal betales kompensation for, jf. artikel 3, stk. 3, andet afsnit
 - (c) de nærmere enkeltheder i de metoder, hvorefter omfanget af transit og eksporteret/importeret elektricitetsmængde skal bestemmes, jf. artikel 3, stk. 5
 - (d) de nærmere enkeltheder i den metode, hvorefter omkostningerne ved at huse elektricitetstransit skal bestemmes, jf. artikel 3, stk. 6

- (e) de principper, hvorefter nationale systemer, som er sammenkoblet ved hjælp af direkte linjer, skal deltage jf. artikel 3.
2. Retningslinjerne skal også fastlægge de nærmere enkeltheder vedrørende harmonisering af afgifterne for producenter og forbrugere (belastning) efter de nationale tarifordninger i overensstemmelse med principperne i artikel 4, stk. 2.
 3. Kommissionen ændrer efter behov efter proceduren i artikel 12, stk. 2, de retningslinjer for fordeling af den disponible kapacitet på samkøringslinjerne mellem de nationale systemer, som findes i bilaget, i overensstemmelse med principperne i artikel 5 og 6. Disse retningslinjer kan indeholde fælles regler for den minimale sikkerhed og for de standarder for nettenes brug og drift, som omhandles i artikel 5, stk. 2.

Artikel 8

De nationale myndigheder

De nationale myndigheder skal sikre, at nationale tariffer og metoder til behandling af overbelastning opstilles og anvendes i overensstemmelse med denne forordning og de retningslinjer, der vedtages på grundlag af artikel 7.

Artikel 9

Oplysninger og fortrolighed

1. Medlemsstaterne og de nationale regeludstedende myndigheder giver efter anmodning Kommissionen alle oplysninger, som kræves i medfør af artikel 3, stk. 4 og artikel 7.

Specielt med henblik på artikel 3, stk. 4, skal de nationale regeludstedende myndigheder regelmæssigt give oplysning om de omkostninger, de nationale transmissionssystemoperatører faktisk har pådraget sig ved at huse transitstrøm, og om omfanget af eksport og import i et bestemt tidsrum. De skal desuden fremsende oplysning om alle relevante data, som benyttes i forbindelse med beregningen af disse tal.

2. Medlemsstaterne sikrer at de nationale myndigheder har mulighed for og ret til at videregive de oplysninger, der modtager i henhold til stk. 1.
3. Kommissionen kan, når det er påkrævet af hensyn til artikel 3, stk. 4, og artikel 7, indhente alle de nødvendige oplysninger direkte hos foretagenderne eller deres sammenslutninger.

Når Kommissionen henvender sig til et foretagende eller en sammenslutning af foretagender for at få oplysninger, sender den samtidig en kopi af henvendelsen til myndighederne, jf. artikel 22 i direktiv 96/92/EF, i den medlemsstat, hvor foretagendet eller sammenslutningen er hjemmehørende.

4. I sin anmodning om oplysninger angiver Kommissionen sit retsgrundlag for anmodningen og dennes formål, og den sætter en frist for oplysningernes

fremsendelse samt henviser til de sanktioner, der ifølge artikel 11, stk. 2, kan pålægges for opgivelse af urigtige, ufuldstændige og vildledende oplysninger.

5. Foretagernes indehavere eller deres repræsentanter eller, hvis der er tale om juridiske personer, virksomhedsgrupper eller sammenslutninger uden juridisk personstatus, de personer, som ifølge lov eller vedtægter har bemyndigelse til at repræsentere dem, skal udlevere de ønskede oplysninger. Bemyndigede advokater kan udlevere oplysningerne på deres klienters vegne, men klienterne bærer det fulde ansvar, hvis oplysningerne er urigtige, ufuldstændige eller vildledende.
6. Hvis et foretagende eller en sammenslutning af foretagender ikke fremsender disse oplysninger inden for den frist, Kommissionen har fastsat, eller giver ufuldstændige oplysninger, kræver Kommissionen oplysningerne udleveret ved en beslutning. Denne beslutning skal angive, hvilke oplysninger der ønskes, og sætte en passende frist for deres udlevering. Den skal henviser til sanktionerne i artikel 11, stk. 2. Den skal desuden omtale retten til at lade beslutningen prøve ved De Europæiske Fællesskabers Domstol.

Kommissionen sender samtidig en kopi af beslutningen til de regeludstedende myndigheder (jf. stk. 3, andet afsnit) i den medlemsstat, hvor den pågældende person eller det pågældende foretagende har hjemsted.

7. Oplysninger, der indhentes i henhold til denne forordning, må kun benyttes med henblik på denne forordnings artikel 3, stk. 4 og artikel 7.

Kommissionen må ikke videregive oplysninger, som kommer i dens besiddelse i medfør af denne forordning eller som er omfattet af tavshedspligt.

Artikel 10

Medlemsstaternes ret til at træffe mere detaljerede foranstaltninger

Denne forordning griber ikke ind i medlemsstaternes ret til i overensstemmelse med Fællesskabets lovgivning at opretholde eller indføre foranstaltninger, der indeholder mere detaljerede bestemmelser end forordningen og de retningslinjer, der vedtages på grundlag af dens artikel 7

Artikel 11

Sanktioner

1. Medlemsstaterne fastsætter de sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af nærværende forordning og træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de iværksættes. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Medlemsstaterne giver Kommissionen meddelelse om disse sanktioner senest [dato] samt om alle efterfølgende ændringer af dem.
2. Kommissionen kan ved beslutning pålægge foretagender eller sammenslutninger deraf bøder på op til 1% af det foregående forretningsårs samlede omsætning, hvis de med forsæt eller ved forsømmelighed giver urigtige, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på en henvendelse i henhold til artikel 9, stk. 3, eller undlader at give oplysningerne inden for den frist, som er fastsat ved en beslutning i henhold til artikel 9, stk. 6, første afsnit.

Ved bødens fastsættelse tages der hensyn til overtrædelsens art og alvor.

3. Bøder som omhandlet i stk. 1 og beslutninger, der træffes i henhold til stk. 2, betragtes ikke som henhørende under straffeloven.

Artikel 12

Forskriftsudvalg

1. Kommissionen bistås af et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og har Kommissionens repræsentant som formand.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes forskriftsproceduren i artikel 5 i afgørelse 1999/468/EF i overensstemmelse med afgørelsens artikel 7 og 8.
3. Den frist, der er omhandlet i artikel 5, stk. 6, i afgørelse 1999/468/EF, fastsættes til to måneder.

Artikel 13

Rådgivende udvalg

1. Kommissionen består af et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og har Kommissionens repræsentant som formand.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes rådgivningsproceduren i artikel 3 i afgørelse 1999/468/EF i overensstemmelse med afgørelsens artikel 7 og 8.

Artikel 14

Ikrafttræden

Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Den anvendes fra [dato].

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Europa-Parlamentets vegne

Formand

På Rådets vegne

Formand

BILAG

Retningslinjer for administration og fordeling af disponibel kapacitet på samkøringslinjerne mellem nationale systemer

Generelt

1. De metoder til behandling af overbelastning, som medlemsstaterne indfører, skal behandle kortvarig overbelastning på en økonomisk effektiv måde og samtidig give fingerpeg om eller tilskyndelser til effektiv investering i net og produktion på de rigtige steder.
2. For at begrænse overbelastningens negative indflydelse på samhandelen, skal den størst mulige kapacitet, som er forenelig med standarderne for sikker netdrift, udnyttes på de bestående net.
3. TSO'erne bør opstille gennemsigtige standarder, som udelukker forskelsbehandling og beskriver, efter hvilke metoder de vil behandle overbelastning og under hvilke omstændigheder. Disse standarder skal sammen med sikkerhedsstandarderne beskrives i åbne dokumenter, som er offentligt tilgængelige.
4. Forskellig behandling af de forskellige typer grænseoverskridende transaktioner, hvad enten det drejer sig om fysiske, bilaterale kontrakter eller udbud på organiserede markeder i udlandet, bør holdes på et minimum, når reglerne for særlige metoder til behandling af overbelastning udarbejdes. De metoder, hvorefter sparsom transmissionskapacitet fordeles, skal være gennemsigtige. Forskellig behandling af transaktionerne må påviseligt hverken kunne forvride eller hæmme konkurrenceudviklingen.
5. Prissignaler, der skyldes overbelastningsbehandlingssystemer, skal være retningsgivende.
6. Der skal gøres alt, for at modsatrettede energistrømmes kapacitetsbehov dirigeres over den overbelastede forbindelseslinje, så dens kapacitet udnyttes maksimalt. Efter de vedtagne ordninger for behandling af overbelastning må transaktioner, der afhjælper overbelastningen, aldrig afvises.
7. Uudnyttet kapacitet skal stilles til rådighed for andre deltagere (efter princippet "hvad der ikke forbruges, fortabes"). Det kan realiseres ved at indføre anmeldelsesprocedurer.
8. Indtægter, som stammer fra tildeling af kapacitet på samkøringslinjerne, kan benyttes til belastningsomfordeling eller modkøb for at holde den kapacitet, markedsdeltagerne har gået tildelt, stabil. I princippet bør alle tiloversblevne indtægter bruges til netinvesteringer for at afhjælpe overbelastning eller nedsætte den samlede nettarif. TSO'erne kan administrere disse midler, men må ikke beholde dem.
9. TSO'erne bør tilbyde markedet en transmissionskapacitet, der er så stabil som muligt. En rimelig del af kapaciteten kan udbydes på markedet efter faldende stabilitetsgrad, men markedsdeltagerne bør til enhver tid gøres bekendt med de nøjagtige betingelser for transport gennem de grænseoverskridende ledninger.

10. Da nettet på det europæiske fastland er særdeles tæt, og da udnyttelse af samkøringslinjerne har følger for energistrømmene på i hvert fald to sider af en statsgrænse, bør de nationale myndigheder sikre, at der ikke ensidigt indføres procedurer for overbelastningsbehandling, som får afgørende indflydelse på energistrømmene i andre net..

Langtidskontraktens stilling

1. Fortrinsret til kapacitet på en samkøringslinje kan ikke tildeles ved kontrakter, som strider mod traktatens artikel 81 og 82.
2. bestående langtidskontrakter medfører ikke fortrinsret, når de skal fornys.

Oplysninger

1. TSO'erne bør indføre hensigtsmæssige ordninger for samordning og informationsudveksling for at sikre nettets sikkerhed.
2. TSO'erne bør offentliggøre alle relevante data om den samlede kapacitet til overførsel på tværs af grænserne. Desuden bør de offentliggøre vinter- og sommerværdier for DTK og overslag over overførselskapaciteten for hver enkelt dag på flere tidspunkter før transportdatoen. Markedet bør i det mindste have nøjagtige overslag for en uge ad gangen, og TSO'erne bør også søge at give forhåndsoplysninger for en måned ad gangen. En redegørelse for disse datas pålidelighed bør også medtages.
3. TSO'erne bør offentliggøre et generelt system for beregning af den samlede overførselskapacitet og transmissionens pålidelighedsmargen på grundlag af nettets elektriske og fysiske betingelser. Et sådant system skal godkendes af den pågældende medlemsstats myndigheder. Sikkerhedsstandarder og drifts- og planlægningsstandarder bør være en integrerende del af de oplysninger, TSO'erne offentliggør i åbne, offentligt tilgængelige dokumenter.

De foretrukne metoder for behandling af overbelastning

1. Problemer med overbelastning af nettet skal i princippet behandles med markedsbaserede løsninger. Nærmere betegnet foretrækkes det, at overbelastningsproblemer behandles ved hjælp af løsninger, som giver de berørte markedsdeltagere og TSO'er de rigtige prissignaler.
2. Problemer med overbelastning af nettet bør fortrinsvis løses ved hjælp af metoder, der ikke går ud fra selve transaktionerne, dvs. metoder, der ikke indebærer et valg mellem de enkelte markedsdeltageres kontrakter.
3. Den markedsopdelingsordning, som benyttes i Nordpool-området, er i princippet den procedure for overbelastningsbehandling, der bedst opfylder dette krav.
4. På kortere sigt er en af de metoder, hvormed overbelastning på det europæiske fastland kan behandles, implicitte og eksplicitte auktioner og samordnet, grænseoverskridende belastningsomfordeling.

5. Samordnet, grænseoverskridende belastningsomfordeling eller modkøb kan benyttes i fællesskab af de berørte TSO'er. TSO'ernes udgifter til modkøb og belastningsomfordeling skal imidlertid være af en sådan størrelse, at virkningen er effektiv.
6. Transaktionsindskrænkninger efter forud fastsatte prioriteringsregler bør kun benyttes i nødstilfælde, hvor TSO'erne skal handle hurtigt, og belastningsomfordeling ikke er mulig.
7. De eventuelle fordele ved en kombination af markedsopdeling for at løse "permanente" overbelastningsproblemer og modkøb for at løse midlertidige overbelastningsproblemer bør straks undersøges med henblik på en mere varig metode til behandling af overbelastning.

Retningslinjer for eksplicitte auktioner

1. Auktionsordningen bør udformes sådan, at al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Det kan ske ved at afholde en kombineret auktion, hvor kapaciteten bortauktioneres for forskellige tidsrum efter forskellige kriterier (f.eks. den pågældende disponible kapacitets forventede pålidelighed).
2. Den samlede kapacitet på samkøringslinjerne bør udbydes ved en række auktioner, der f.eks. kan afholdes på års-, måneds- eller ugebasis eller en eller flere gange om dagen afhængigt af de berørte markeders behov. Disse auktioner bør hver især fordele en fastsat del af nettets overførselskapacitet plus eventuel overskydende kapacitet, der ikke er blevet fordelt ved tidligere auktioner.
3. Procedurene for de eksplicitte auktioner bør fastlægges ved nøje samarbejde mellem de nationale myndigheder og de pågældende TSO'er og udformes sådan, at de bydende også kan deltage i de organiserede markeders daglige arrangementer (f.eks. elektricitetsudveksling) i de pågældende lande.
4. Energistrømme i begge retninger gennem overbelastede forbindelseslinjer bør i princippet dirigeres sådan, at transportkapaciteten i overbelastningsretningen udnyttes maksimalt. Proceduren for dirigering af energistrømmene skal dog opfylde kravene for sikker drift af systemet.
5. For at kunne tilbyde markedet så stor kapacitet som muligt, bør den finansielle risiko i forbindelse med dirigering af energistrømmene tillægges dem, der er skyld i, at denne risiko opstår.
6. Eventuelt vedtagne auktionsprocedurer bør kunne sende markedsdeltagerne retningsgivende prissignaler. Transporter, som går i modsat retning af den fremherskende energistrøm, afhjælper overbelastning og bør derfor føre til øget transportkapacitet gennem den overbelastede forbindelseslinje.
7. For ikke at skabe problemer i form af dominerende stilling til en eller flere markedsdeltagere eller gøre den slags problemer værre bør de kompetente myndigheder, når de udformer en auktionsordning alvorligt overveje at lægge loft over den kapacitetsmængde, der kan købes/ejes/udnyttes af en enkelt auktionsdeltager.
8. For at fremme oprettelsen af smidige elektricitetsmarkeder bør kapacitet, der købes ved auktion, frit kunne omsættes inden anmeldelsestidspunktet.

LOVGIVNINGSMÆSSIG FINANSIERINGSOVERSIGT

Politikområde(r): Energi og transport

Aktivitet(er): Energiindustri og det indre marked

Betegnelse: Europa-Parlamentets og Rådets forordning om betingelserne for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling på det indre elektricitetsmarked.

1. BUDGETPOST(ER) (NUMMER OG BETEGNELSE)

I 2002: Kapitel B4-10, artikel B4-1040 (ETAP)

2. SAMMENFATTENDE TALOPLYSNINGER

2.1. Samlet rammebevilling (del B): 5 mio. EUR (1998-2002)

2.2. Gennemførelsesperiode:

2002¹

2.3. Samlet flerårigt skøn over udgifterne

- a) Forfaldsplan for forpligtelses-/betalingsbevillinger (finansieringstilskud)
(*jf. punkt 6.1.1*)

Millioner EUR (*med 3 decimaler*)

	1998	1999	2000	2001	2002	I alt
Forpligtelses- bevillinger	1,449	0,869	1,635	0,5	0,6	5,053
Betalingsbevillinger	1,144 ²	1,160	1,207	1,2	0,5	5,211 ²

- b) Teknisk og administrativ bistand og støtteudgifter (*jf. punkt 6.1.2*)

Ingen

¹ I overensstemmelse med Kommissionens arbejdsprogram for 2001 fremsættes der i år forslag til et nyt energirammeprogram som efterfølger for det nuværende rammeprogram, som udløber i 2002. I forslaget angives finansieringsbehovet for aktionen i de kommende år.

² Herunder betalingsbevillinger for forpligtelser indgået før 1998.

Forpligtelses- bevillinger						
Betalingsbevillinger						

a+b i alt						
Forpligtelses- bevillinger	1,449	0,869	1,635	0,5	0,6	5,053
Betalingsbevillinger	1,144 ²	1,160	1,207	1,2	0,5	5,211 ²

c) Samlede virkninger for budgettet af personale- og andre driftsudgifter
(jf. punkt 7.2 og 7.3)

FB/BB					0,258	
-------	--	--	--	--	-------	--

a+b+c I ALT						
Forpligtelses- bevillinger	1,449	0,869	1,635	0,5	0,858	5,311
Betalingsbevillinger	1,144 ²	1,160	1,207	1,2	0,758	5,469 ²

2.4. Forenelighed med den finansielle programmering og de finansielle overslag

- Forslaget er foreneligt med den nuværende finansielle programmering
- Forslaget indebærer ændring af det berørte udgiftsområde i det finansielle overslag.
- Det kan medføre anvendelse af bestemmelserne i den interinstitutionelle aftale.

2.5. Virkninger for budgettets indtægtsside³:

- Ingen (vedrører tekniske aspekter ved en foranstaltnings gennemførelse)

ELLER

- Virkninger for budgettet - for indtægtssiden:

³ Yderligere oplysninger findes i et separat vejledningsdokument.

Millioner EUR (med 1 decimal)

		Forud for aktionen (år n-1)	Situationen efter aktionens iværksættelse					
Budgetpost	Indtægter		År n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5
	a) Indtægter i faste priser							
	b) Ændringer i indtægterne	Δ						

3. BUDGETSPECIFIKATIONER

Udgifternes art		Ny	EFTA-deltagelse	Kandidatlandenes deltagelse	Udgiftsområde i de finansielle overslag
OB/IOB	OB/IOB	JA/NEJ	JA/NEJ	JA/NEJ	Nr. 3
IOB	IOB	Ja	Ja	Nej	

4. RETSGRUNDLAG

Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, navnlig artikel 95.

Rådets beslutning 1999/21/EF, Euratom af 14. december 1998 om et flerårigt rammeprogram for aktioner inden for energisektoren (1998-2002) og dertil knyttede foranstaltninger (EFT L 7 af 13.1.1999, s. 16).

Rådets beslutning 1999/22/EF, Euratom af 14. december 1998 om et flerårigt rammeprogram for undersøgelser, analyser, prognoser og andre dertil knyttede aktiviteter inden for energisektoren (1998-2002) (EFT L 7 af 13.1.1999, s. 20).

5. BESKRIVELSE OG BEGRUNDELSE

5.1. Behov for EU-foranstaltninger⁴

5.1.1. Mål

Elektricitetsdirektivet åbner gradvis de nationale elektricitetsmarkeder for konkurrence. For at nå frem til et fuldt integreret indre marked er der dog behov for effektive handelsbestemmelser og navnlig en harmoniseret fremgangsmåde i forbindelse med tarifiering af transmissionsafgifter ved grænseoverskridelse og fælles ordninger for kapacitetsstyring ved overbelastning ved grænserne. For at løse problemet iværksatte

⁴ Yderligere oplysninger findes i et separat vejledningsdokument.

Kommissionen med "Firenze-processen" et forum bestående af Kommissionen, nationale regeludstedende myndigheder, medlemsstaterne og industrirepræsentanter. Der er sket store fremskridt, men der er endnu ingen endelig aftale, og der er ikke etableret nogen ordninger. Kommissionen vil derfor den 7. marts 2001 fremlægge forslag til en forordning, som a) fastsætter de grundlæggende principper for tarifiering ved grænseoverskridelse og kapacitetsstyring ved overbelastning, b) giver Kommissionen mulighed for, efter en udvalgsprocedure, at vedtage bindende retningslinjer for den særlige mekanisme, som skal styre, hvordan de harmoniserede regler om tarifiering og kapacitetsstyring ved overbelastning træder i kraft, og c) beregner og implementerer tariffer ved grænseoverskridelse på grundlag af oplysninger fra de nationale regeludstedende myndigheder. Kommissionen påtager sig dermed nye forpligtelser som udøvende organ, der i mange henseender agerer som en europæisk regeludstedende myndighed for grænseoverskridende handel med elektricitet.

Forordningens mål er således en hurtig indførelse af omkostningsrelaterede mekanismer for tariffer og kapacitetsproblemer, så der skabes en fri handel. Det forventes, at forordningen træder i kraft i slutningen af 2001 eller begyndelsen af 2002. Et nyt tarifieringssystem baseret på retningslinjerne burde derfor kunne være på plads senest i september 2002. Tarifferne burde så kunne vedtages ved udgangen af 2002. Der træder også fælles regler for kapacitetsstyring ved overbelastning i kraft ved vedtagelsen af forordningen, da de indgår i lovgivningsteksten som bilag. Disse regler vil skulle gennemgås og om nødvendigt ændres ved udgangen af 2002. Formålet med denne finansielle foranstaltning er at give Kommissionen midlerne til at kunne løse de nye opgaver på en effektiv måde.

5.1.2. Dispositioner, der er truffet på grundlag af forhåndsevalueringen

Kommissionen nedsatte Firenze-forummet for at forberede vedtagelsen af forslaget til forordningen. Forummet har nu holdt møde 5 gange. Resultaterne fra forummets møder er også ved fire lejligheder blevet drøftet på rådsmøder (Energi), hvilket understreger vigtigheden af en hurtig indførelse af foranstaltningerne. På grundlag af forummets arbejde vedtog Kommissionen den 16. maj 2000 en meddelelse om "den seneste udvikling i gennemførelsen af det indre elektricitetsmarked". Spørgsmålet blev også drøftet ved en offentlig høring organiseret af Kommissionen den 14. september 2000. Ydermere blev spørgsmålet behandlet i grønbogen om energiforsyningssikkerhed (KOM(2000) 769 endelig).

Drøftelserne i Firenze-forummet og i Rådet samt reaktionerne på Kommissionens meddelelse om emnet har vist, at indførelsen af effektive regler for tarifiering ved grænseoverskridelse og kapacitetsstyring ved overbelastning er en grundlæggende forudsætning for etableringen af et fuldt integreret indre marked for elektricitet. Det har også vist sig, at udarbejdelsen af sådanne regler teknisk set er meget kompliceret foruden at være kontroversiel. Når man engang har fundet frem til en bæredygtig model, vil det desuden være meget vanskeligt og tidskrævende at beregne de omkostninger, som kan henføres til grænseoverskridende handel. Det er grunden til, at en forordning anses for at være nødvendig for at løse problemerne effektivt.

5.1.3. Dispositioner, der er truffet på grundlag af resultatopfølgningen

Det virker hensigtsmæssigt to år efter, at forordningen er trådt i kraft, at foretage en udførlig gennemgang af, hvorvidt den i forordningen fastsatte fremgangsmåde er

velegnet med hensyn til at udarbejde fælles regler, og hvorvidt Kommissionens finansielle foranstaltninger til støtte for denne indsats er velegnede.

5.2. Påtænkte indsatsområder og nærmere bestemmelser for budgetbevillingerne

Vedtagelsen af tarifiering på tværs af grænserne og kapacitetsstyring vil føre til øget konkurrencen i hele EU og dermed lavere elpriser til gavn for alle forbrugere i husholdninger og erhvervslivet. De planlagte finansielle foranstaltninger sigter mod at forberede sådanne reglers ikrafttræden. De er af yderst teknisk og specifik art, og de vil derfor være rettet mod nationale myndigheder, medlemsstater, Europa-Parlamentet og de berørte erhvervssektorer.

Forordningens specifikke mål går ud på, at et harmoniseret system til tarifiering af transmission på tværs af grænserne, som bygger på principper om ukompliceret, omkostningsrelateret og ikke-diskriminerende prissætning, skal træde i kraft ved udgangen af 2002. Et andet mål sigter mod at lade fælles regler for kapacitetsstyring træde i kraft med vedtagelsen af forordningen og om nødvendigt revidere disse ved udgangen af 2002 i lyset af de opnåede erfaringer. De specifikke mål i relation til de finansielle foranstaltninger er således: i) inden udgangen af september 2002 at færdiggøre de undersøgelser, der skal føre frem til udførlige retningslinjer for den prissætning, der skal træde i kraft, ii) inden udgangen af 2002 at fastsætte faktiske tariffer og lade dem træde i kraft på grundlag af en efterprøvning af de data, som de nationale myndigheder indsender, og iii) inden udgangen af 2002 på grundlag af en fornøden undersøgelse at lade en eventuel revision af retningslinjerne for kapacitetsstyring træde i kraft. Efterfølgende er det et specifikt mål på grundlag af yderligere, årlige undersøgelser om nødvendigt at revidere disse retningslinjer og foretage en fornyet beregning eller vedtagelse af tariffer.

- konkrete gennemførelsesforanstaltninger

For det første iværksættes undersøgelser, som skal føre frem til enighed om og vedtagelsen af retningslinjer for tarifiering på tværs af grænserne (frem til september 2002). For det andet vedtages en afgørelse om de faktiske tariffer (ved udgangen af 2002) på grundlag af tal, som nationale myndigheder indsender til Kommissionen. For det tredje genovervejes forordningens retningslinjer for kapacitetsstyring på grundlag af fornødne undersøgelser (ved udgangen af 2002).

Med henblik på at opfylde disse mål planlægges to finansielle foranstaltninger:

Aktion 1: for at kunne udarbejde de udførlige retningslinjer for tarifiering, som det nye system skal bygge på, er der behov for et betydeligt forberedende arbejde af teknisk (ingeniørrelateret) og finansiell (regnskabsmæssig) art. Dette gælder også spørgsmålet om, hvorvidt og hvordan forordningens retningslinjer for kapacitetsstyring ved overbelastning skal ændres. Det vil være omkostningseffektivt at udarbejde retningslinjerne via ekspertundersøgelser.

Aktion 2: Når retningslinjerne for tarifiering på tværs af grænserne er vedtaget, vil de nationale myndigheder videresende beregninger af omkostninger/fordele i relation til deres net som følge af handel med el. Kommissionen skal konstatere, om disse tal er beregnet korrekt, og på dette grundlag beregne de enkelte kompensationsbetalinger systemerne imellem som følge af handelen. Denne opgave vil kræve højtspecialiseret

revisorekspertise i en begrænset periode hvert år. Den mest omkostningseffektive løsning vil derfor være at engagere ekstern ekspertise til at udføre en stor del af dette revisionsarbejde.

- de umiddelbare resultater af hver foranstaltning og bidragene fra disse

Som resultat forventes ikrafttrædelsen samt en efterfølgende vedligeholdelse og finjustering af et system til tarifiering ved grænseoverskridelse og kapacitetsstyring ved overbelastning, som muliggør en effektiv handel med el.

- behov for problemløsning i relation til de forventede resultater

1. Kommissionen bør vedtage og udbygge retningslinjer, som yderligere detaljerer de grundlæggende principper i forordningsudkastet i relation til tarifiering og kapacitetsstyring. Disse retningslinjer kan vedtages og ændres uden at ændre forordningen, så der kan ske en hurtig tilpasning til ændrede forhold. Dette er nødvendigt, fordi f.eks. omkostningsberegningmetoder og den konkrete påvisning og måling af det fysiske flow vil udvikle sig dynamisk, og det skal derfor gøres muligt at finjustere og forbedre systemet fremover.
2. Kommissionen fastlægger regelmæssigt niveauet for de kompensationsbetalinger, der foretages mellem transmissionssystemoperatører for at stille deres net til rådighed for eltransitstrømme. Hovedmålet med denne foranstaltning er at sikre, at transmissionssystemoperatørerne får kompensation for deres faktiske omkostninger, navnlig med henblik på at udelukke overkompensation og dermed for høje transaktionsomkostninger.

Medlemsstaterne kan ikke løse dette problem alene; for at udarbejde et effektivt tarifikationssystem er det bydende nødvendigt med en harmoniseret fremgangsmåde, og denne kan ikke skabes på nationalt niveau. Som det er eftervist ovenfor, vil et uformelt samarbejde ikke føre frem til gennemførelsen af et egnet system med de nødvendige proceduremæssige og demokratiske sikkerhedsklausuler. Et sådant forslag ligger derfor fuldt ud på linje med subsidiaritetsprincippet, og princippet gør det rent faktisk nødvendigt at fremsætte forslaget.

Der er dog behov for at inddrage medlemsstaternes nationale myndigheder i processen. Kommissionen træffer derfor disse afgørelser i samråd med et udvalg, som består af repræsentanter for medlemsstaterne og nedsættes i overensstemmelse med Rådets afgørelse 1999/468 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen (udvalgsprocedure - også benævnt "Komitologi").

5.3. Gennemførelsesmetoder

De finansielle foranstaltninger tilstræber at give Kommissionen de ressourcer, der er nødvendige for effektivt at gennemføre de nye udøvende beføjelser vedrørende tarifiering ved grænseoverskridelse og kapacitetsstyring ved overbelastning, som overdrages den i medfør af forordningsforslaget. I forordningen opstilles tre nye opgaver: et komitologiudvalg skal vedtage udførlige regler for tarifiering ved grænseoverskridelse, tarifferne

skal fastsættes og håndhæves, og forordningens retningslinjer om kapacitetsstyring ved overbelastning skal om nødvendigt ændres via en komitologiprocedure.

En stor del af dette arbejde vil blive udført af Kommissionen: den endelige tekst med retningslinjer vil blive udarbejdet og vedtaget via komitologiproceduren, og der vil blive vedtaget afgørelser om de faktiske tariffer. Under udførelsen af dette arbejde:

Aktion 1

med at udarbejde og forbedre retningslinjerne vil der være behov for eksterne undersøgelser, som tilvejebringer økonomisk, regnskabsmæssig og teknisk ekspertise;

Aktion 2

når metoden er fastlagt og retningslinjerne vedtaget, vil Kommissionen skulle beregne de nøjagtige tariffer. Dette arbejde vil blive udført på grundlag af data fra de nationale myndigheder og beregnet i overensstemmelse med retningslinjerne. Kommissionen har til opgave at kontrollere dataene fra medlemsstaterne. Da dette er en højt specialiseret revisoropgave, som kræves i en begrænset periode hvert år, vil det være mest omkostningseffektivt at udføre denne kontrol med ekstern ekspertise.

6. FINANSIELLE VIRKNINGER

6.1. Finansielle virkninger i alt for budgettets del B (hele programperioden)

6.1.1. Finansieringstilskud

Forpligtelsesbevillinger i millioner EUR (med 3 decimaler)

Fordeling	1998	1999	2000	2001	2002		I alt
Aktion 1: Undersøgelser med henblik på at udarbejde vejledninger					0,234		
Aktion 2: Kontrol af finansielle oplysninger					0,370		
Osv.							
I ALT					0,604		

6.1.2. Teknisk og administrativ bistand og støtteudgifter og IT-udgifter (forpligtelsesbevillinger)

Ingen

	År n	n + 1	n + 2	n + 3	n + 4	n + 5 ff.	I alt
1) Teknisk og administrativ bistand							
a) Konsulentvirksomheder (faglig bistand)							
b) Anden teknisk og administrativ bistand: - intern: - ekstern: <i>Heraf til opbygning og vedligeholdelse af edb-systemer til administration:</i>							
1 i alt							
2) Støtteudgifter:							
a) Undersøgelser							
b) Ekspertmøder							
c) Informations- og publikationsvirksomhed							
2 i alt							
I ALT							

6.2. Beregning af omkostningerne pr. påtænkt foranstaltning i budgettets del B (hele programperioden)⁵

Forpligtelsesbevillinger i millioner EUR (med 3 decimaler)

Fordeling	Arbejds/ resultattype (projekter, sagsmapper ...)	Antal arbejder/ resultater (i alt for årene 1...n)	Gennemsnitlige enhedsomkost- ninger	Samlede omkostninger (i alt for årene 1...n)
	1	2	3	4=(2X3)
<u>Aktion 1</u>				
<i>Undersøgelser med henblik på at udarbejde retningslinjer</i>	Undersøgelser	2	0,117	0,234
<u>Aktion 2</u>				
<i>Kontrol af finansielle oplysninger</i>	Undersøgelser/ analyse	1	0,370	0,370
<i>Osv.</i>				
SAMLEDE OMKOSTNINGER				0,604

Om nødvendigt forklares beregningsmetoden.

Forklaring af beregningsmetoden:

Aktion 1: Undersøgelser med henblik på at bistå Kommissionen med at udarbejde retningslinjer for tarifikation og kapacitetsstyring ved overbelastning.

Der er behov for to undersøgelser pr. år for at forberede vedtagelsen og/eller ændringen af retningslinjerne: *pr. undersøgelse 130 manddage à 900 EUR (gennemsnitlig sats for revisorer og andre eksperter) = 2 x 117.000 = 234.000EUR.*

Aktion 2: Kontrol af omkostningsberegningerne vedrørende nationale transmissions-systemoperatørers omkostninger i forbindelse med transit.

- kontrol af indsendte dokumenter og benchmarking: *Omkostning pr. medlemsstat: 20 manddage à 1000 EUR (gennemsnitlig sats for revisorer) = 300.000 EUR*

- efter at der er foretaget benchmarking: Kontrolbesøg i 7 medlemsstater (skøn). *Omkostning pr. medlemsstat: 10 manddage pr. medlemsstat à 1000 EUR = 70.000 EUR.* Da den ovennævnte beregning er baseret på skøn, **er det nødvendigt at afsætte et vejledende beløb på 600.000 EUR.**

⁵ Yderligere oplysninger findes i et separat vejledningsdokument.

7. VIRKNINGER FOR PERSONALE OG ADMINISTRATIONSUDGIFTER

7.1. Virkninger for personalet

Stillingstype		Antal ansatte, der skal tilknyttes forvaltningen af foranstaltningen, nuværende og/eller yderligere ressourcer		I alt	Beskrivelse af arbejdsopgaver i forbindelse med foranstaltningen
		Faste stillinger	Midlertidige stillinger		
Tjenestemænd eller midlertidig ansatte	A	2			1. Udarbejdelse af retningslinjer for grænseoverskridende prissætning og kapacitetsstyring 2. Forberedelse af beslutninger vedrørende niveauet for kompensation for transit
	B				
	C				
Andet personale					
I alt		2			

7.2. De samlede finansielle virkninger af de menneskelige ressourcer

Personaletype	Beløb i EUR	Beregningsmetode*
Tjenestemænd	216 000	2 x 108 000 EUR
Midlertidigt ansatte		
Andre personaleressourcer (angiv budgetpost)		
I alt	216 000	

Beløbsangivelserne vedrører de samlede udgifter til foranstaltningen for et år.

7.3. Andre administrative udgifter i forbindelse med foranstaltningen

Budgetpost (nummer og betegnelse)	Beløb i EUR	Beregningsmetode
Overordnet tildeling (Titel A7)		
A0701 – Tjenesterejser		
A07030 – Møder	42 000	4 møder i udvalget om året x 15 eksperter x 700 EUR
A07031 – Udvalg, der obligatorisk skal høres ⁽¹⁾		
A07032 – Udvalg, der ikke obligatorisk skal høres ⁽¹⁾		
A07040 – Konferencer		
A0705 – Undersøgelser og konsultationer		
Andre udgifter (angiv hvilke)		
EDB (A-5001/A-4300)		
Andre udgifter - Del A (angiv hvilke)		
I alt	42 000	

Beløbsangivelserne vedrører de samlede udgifter til foranstaltningen for et år.

⁽¹⁾ Det anføres, hvilken udvalgstype der er tale om og hvilken gruppe udvalget tilhører.

I.	I alt på årsplan (7.2 + 7.3)	258 000 EUR
II.	Foranstaltningens varighed	Ubegrænset
III.	Samlede omkostninger (I x II)	258 000 EUR/år

Kravene med hensyn til personale og andre administrative ressourcer skal opfyldes med de ressourcer, der er afsat til GD TREN inden for rammerne af den årlige fordelingsproces.

8. RESULTATOPFØLGNING

8.1. Opfølgende undersøgelser

De resultater, som forventes ifølge forordningsudkastet, vil blive vurderet i lyset af den fremtidige udvikling i handelen med el i Fællesskabet på grundlag af de relevante Eurostat-statistikker.

8.2. Hvordan og hvor ofte skal der evalueres?

To år efter forordningens ikrafttræden er det planen at udføre en intern evaluering af, hvorvidt det er lykket at vedtage de nødvendige retningslinjer og regler, som gør det muligt at indføre et tarifikationssystem og et harmoniseret kapacitetsstyringssystem. Dette systems succes vil blive evalueret i forhold til dets evne til at nedbringe transaktionsomkostninger for elforbrugerne. Nyttens og værdien af de undersøgelser, der udføres til dette formål, vil også blive evalueret. Desuden evalueres vederhæftigheden af revisionen af beregningerne af de enkelte landes tariffer og fremgangsmådens omkostningseffektivitet.

9. FORHOLDSREGLER MOD SVIG

Refusion af eksperters udgifter og deres honorar for udførte undersøgelser udbetales i overensstemmelse med de gældende finansregler.

KONSEKVENSANALYSE

FORSLAGETS KONSEKVENSER FOR VIRKSOMHEDERNE, HERUNDER ISÆR SMÅ OG MELLEMLIGE VIRKSOMHEDER

FORSLAGETS TITEL

- Meddelelse om gennemførelse af det indre elektricitets- og gasmarked.
- Forslag til direktiv om fælles regler for det indre elektricitets- og gasmarked og om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF.
- Forslag til forordning om vilkårene for netadgang med henblik på grænseoverskridende handel med elektricitet i det indre marked.

DOKUMENTETS REFERENCENUMMER

KOM(...) ... endelig af ...

FORSLAGET

1. HVORFOR ER DER, UNDER HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET, BEHOV FOR EF-LOVGIVNING PÅ DETTE OMRÅDE, OG HVAD ER DE VIGTIGSTE MÅLSÆTNINGER?

Oprettelsen af det indre marked for energi er en del af målet om at skabe et fuldt operationsdygtigt indre marked i Den Europæiske Union med henblik på at tilgode mulighederne for vækst og beskæftigelse til fordel for Unionens borgere.

De væsentligste mål er:

- en fuldstændig åbning af det indre marked for elektricitet og gas i 2005 med garanti for ikke-diskriminerende adgang til transmissions- og distributionsnet,
- yderligere garantier for de europæiske borgere i relation til energiforsyningsikkerhed og offentlig forsyningspligt,
- garanti for et reelt europæisk marked og ikke 15 nationale åbne markeder, bl.a. med en forordning om grænseoverskridende tarifiering af elektricitet og styring af overbelastning.

Disse mål kan ikke opfyldes eller ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, og på grund af den påtænkte handlings omfang og virkninger kan målene derfor bedre gennemføres på fællesskabsplan.

VIRKNINGEN FOR VIRKSOMHEDERNE

2. HVEM PÅVIRKES AF FORSLAGET?

De europæiske virksomheders konkurrenceevne

Elpriserne er med det allerede opnåede konkurrenceniveau i sektoren faldet i mærkbart omfang. De foreslåede foranstaltninger gør det muligt at fastholde og forbedre de europæiske virksomheders konkurrenceevne. På nuværende tidspunkt, hvor åbningen af markederne skrider hastigt frem i hovedparten af de lande, hvor de europæiske virksomheders væsentligste konkurrenter findes, er gennemførelsen af det indre marked vitalt for at undgå forsinkelser i forhold til vore tredjelandspartnere.

Begrænse ulighederne mellem industrielle og private energiforbrugere

Alle virksomheder vil få mulighed for at vælge elleverandør fra 2003 og gasleverandør fra 2004. Det betyder særlig meget for de små og mellemstore virksomheder, der i øjeblikket ofte ikke har de samme prisfordele som de store industrikunder, især hvis de er bundet til det lokale elselskab uden mulighed for at skifte leverandør. Åbningen af markedet vil endvidere bringe den konkurrenceforvridning til ophør, der er opstået ved, at distributørerne har ret til at levere i nogle, men ikke i andre medlemsstater.

Innovation og udbredelse af nye teknologier

En fuldstændig åbning af markedet kan desuden tilskynde til fornyelse og fremme udbredelsen af nye teknologier på markedet. Der foregår da også megen teknologisk udvikling inden for energiproduktion, navnlig med hensyn til micropower-teknologi og vedvarende energikilder.

Forbedring af tjenesternes kvalitet

Ydermere vil en stigende markedsåbning sandsynligvis forbedre servicekvaliteten, navnlig over for kunderne. Kvaliteten af den tilbudte service vedrører f.eks. reparationer, nye tjenester og takststrukturer, eftersom det bl.a. er på disse felter, at selskaberne konkurrerer indbyrdes. Denne udvikling kan allerede konstateres i de lande, hvor markedet er åbnet fuldstændigt.

Indførelsen af konkurrence inden for gassektoren lettes

Gennemførelsen af det indre marked vil lette indførelsen af konkurrence internt i gassektoren. For nærværende er prisen på naturgas i kontinentaleuropa tæt bundet til olieprispariteten. EU har en klar interesse i fortsat at øge konkurrencen inden for gassektoren, så den eksisterende binding mellem olie- og gasprisen kan ophæves, da dette vil forbedre energiforsyningsdiversiteten i EU.

– Hvilke erhvervssektorer berøres?

Alle europæiske virksomheder, som forbruger el og gas samt el- og gassektoren.

– Er disse virksomheder beliggende i bestemte geografiske områder i Fællesskabet?

Nej.

3. HVILKE FORANSTALTNINGER SKAL VIRKSOMHEDERNE TRÆFFE FOR AT OVERHOLDE FORSLAGET?

Især aspekter vedrørende den juridiske adskillelse.

4. HVILKE ØKONOMISKE VIRKNINGER FORVENTES FORSLAGET AT FÅ?

– for beskæftigelsen?

Et stigende udbytte, et fald i energipriserne samt forbedrede afsætningsmuligheder for nye teknologier som følge af indførelsen af konkurrence i energisektorer vil indebære - i det mindste på mellem lang og lang sigt - en generel vækst i beskæftigelsen i det europæiske erhvervsliv.

Hvad angår udviklingen på kort sigt, vil indførelsen af et konkurrenceelement imidlertid skabe risiko for et fald i beskæftigelsen ved overgangen til konkurrence mellem de tidligere nationale monopolvirksomheder.

I løbet af de seneste år er der sket et fald i antallet af arbejdspladser med teknisk beskæftigelse for specialarbejdere og faglærte såvel som i antallet af mellemledstillinger og tilknyttede administrative stillinger. Der er skabt nye beskæftigelsesmuligheder på områder som markedsføring, kundeservice, IT og tjenesteydelser til virksomhederne. Med de nyopståede forretningsområder, såsom handel med energi, er der endvidere skabt nye arbejdspladser.

5. INDEHOLDER FORSLAGET FORANSTALTNINGER, SOM GÅR UD PÅ AT TAGE HENSYN TIL SMÅ OG MELLEMSTORE VIRKSOMHEDERS SÆRLIGE SITUATION (BEGRÆNSEDE ELLER AFVIGENDE KRAV OSV.) ?

I udkastet til direktivforslag planlægges en juridisk adskillelse af el- og gasdistributionen. Da distributionen ofte varetages af kommunale tjenester, som råder over en beskeden infrastruktur, kan kravet om adskillelse af aktiviteterne vise sig ikke at stå mål med deres størrelse. Derfor åbner direktivforslaget mulighed for, at medlemsstaterne kan undtage virksomheder med færre end 100 000 abonnenter fra denne forpligtelse.

HØRING

6. LISTE OVER ORGANISATIONER, SOM ER BLEVET HØRT OM FORSLAGET, OG SOM HAR FREMFØRT SÆRLIGE SYNSPUNKTER.

Der er afholdt en offentlig høring den 14. september 2000, hvor næsten 120 erhvervsorganisationer og virksomheder deltog (arbejdsmarkedets parter, distributions- og forsyningsselskaber, handlende, el- og gasselskaber, netoperatører, SMV, forbrugerorganisationer, ikke-statslige organisationer og elbørser).

Den komplette liste over organisationer og deres kommentarer findes på Europa-netstedet på følgende adresse:

http://europa.eu.int/comm/energy/en/elec_single_market/hearing/index_en.htm

